

جزوه نموداری احکام مبتلا به

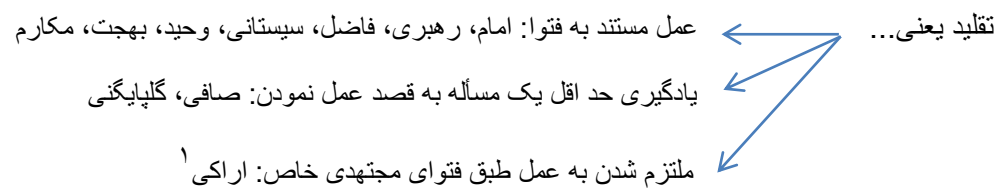
محسن صبوری فیروزآبادی

بسم الله الرحمن الرحيم

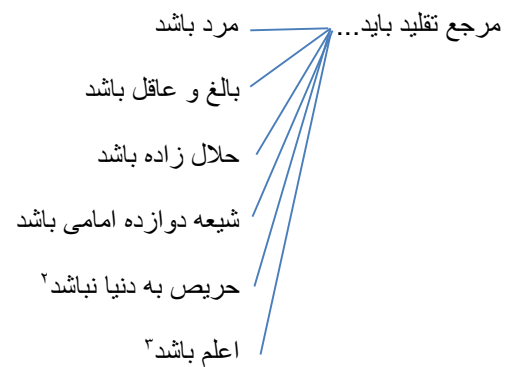
الحمد لله رب العالمين. و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين. واللعنة الدائمة على
اعدائهم اجمعين من الآن الى قيام يوم الدين.

تقلید

تعریف تقلید

شرایط کلی مرجعیت

^۱ امام: تحریر الوسيلة: ۶/۱ م ۲، رهبری: استفتائات جامعة الزهراء: جزوه تقلید ص ۷، وحید: منهاج: ۲/۲، بقیه: رساله سیزده مرجع: ۱۳/۲ م

۲

^۲ برخی از مراجع معظم شرط مذکور را ذکر ننموده اند.

^۳ ر.ک رساله سیزده مرجع: ۱۳/۲ م ۲

راه های شناختن اعلم: شهرت: یعنی اکثریت افراد- در مجامع علمی حوزه- قائل به علمیت شخصی خاص باشند.
بینه: یعنی دو نفر عالم عادل علمیت شخصی را اعلام کنند. به شرط آنکه دو نفر عالم دیگر فرد دیگری را معرفی نکنند.
تشخیص خود مکلف: یعنی مکلف به حدی از آگاهی در علوم حوزوی رسیده باشد که با بررسی اموری مانند: نحوه ورود و خروج در مباحث، قوت استدلال و.. اعلم را تشخیص دهد.^۴

حجیت ظن و احتمال در علمیت

اگر هیچکدام از راههای فوق برای مکلف ممکن نشد، وظیفه او در این حالت رجوع به ظن یا احتمال است. زیرا بسیاری از فقها در اینجا قائل به لزوم عمل به ظن یا احتمال می باشند.^۵ و از آنجا که بر حسب فرض مکلف هنوز مقلد نیست و خود نیز قوه اجتهاد ندارد، وظیفه او احتیاط در این مساله خواهد بود. یعنی: باید بنا بر نظریه اعتبار ظن و احتمال عمل نموده و از مجتهدی را که مظنون یا محتمل الاعمیه می باشد، تقلید نماید. بنا بر آنچه گفته شد معلوم می شود که فرض تساوی فقهاء، تنها مساله ای فرضی بوده و نوعاً در خارج محقق نمی شود.

چند نمونه برای حصول ظن یا احتمال علمیت:

مورد اول: ممکن است دو عالم عادل فردی را به عنوان اعلم معرفی نمایند و دو عالم دیگر شخص دیگری را اعلم بدانند. در اینجا هر چند که هیچکدام از دو اظهار نظر مفید اطمینان نیست اما اگر بدانیم که مثلاً دو عالم اول از حیث مرتبه علمی بالاتر از دو عالم دیگر هستند، در اینجا ظن یا حد اقل احتمال به علمیت فرد مورد نظر آنها به وجود می آید.

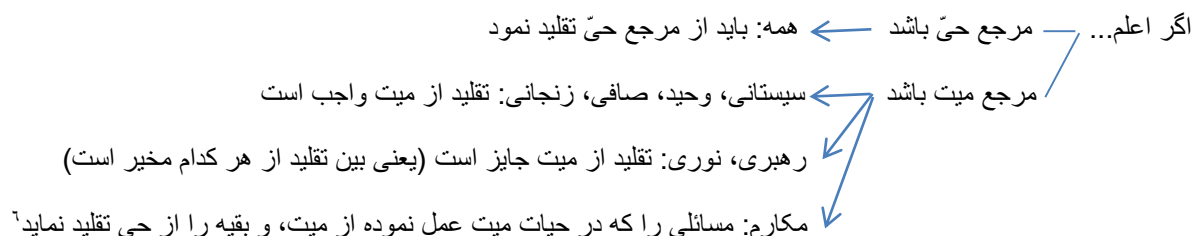
مورد دوم: ممکن است علمیت یک فقیه خاص در مجامع علمی در حد شهرت و تعین نباشد اما به حدی برسد که برای انسان ظن یا احتمال علمیت وی حاصل شود.

مورد سوم: گاهی اوقات برای تعیین علمیت هیچکدام از فقهاء، دو نفر خبره یافت نمی گردد. حال اگر در این حالت یک نفر خبره پیدا شده و علمیت شخص خاصی را اعلام نماید، لازم است که طبق نظر وی عمل گردد. زیرا درست است که برای تعیین علمیت شهادت دو خبره لازم است اما شهادت یک نفر نیز در این فرض حداقل مفید ظن یا احتمال علمیت خواهد بود.

^۴ ر.ک توضیح المسائل سزده مرجع: ۱۶/۱ م ۴

^۵ مانند: حضرات آیات امام، مکارم، نوری، فاضل، بهجت و ... (ر.ک توضیح المسائل سزده مرجع: ۱۶/۱ م ۴)

بقاء بر میت

نکته اول: در جواز بقاء بر میت و محدوده آن نظر مرجع زنده ملاک است.

نکته دوم: همه مراجع معظم فعلی معتقدند که اگر تقلید در زمان قبل از بلوغ نیز واقع شده باشد، جهت بقاء کفایت می کند. به شرط آنکه شخص در آن زمان نسبت به تقلید ممیز بوده باشد.^۷

منابع فتاوی مراجع عظام

- ← امام: توضیح المسائل، تحریر الوسیله، حاشیه عروه، حاشیه وسیله الجاه، زیده الاحکام، نجاه العباد، کتاب استفتائات
- ← رهبری: اجوبة الاستفتائات، راهنمای فتاوا، تفاوت فتاوا، رساله آموزشی، و اگر مسأله ای خاص در این منابع ذکر نشده باشد؛ باید به نظر امام مراجعه نمود.
- ← سیستمی: توضیح المسائل، منهاج الصالحین، المسائل المنتخبة
- ← مکارم: توضیح المسائل، احکام جوانان، کتاب استفتائات، احکام بانوان، احکام پزشکی، حاشیه عروه
- ← وحید: توضیح المسائل، منهاج الصالحین
- ← صافی: توضیح المسائل، جامع الاحکام، هداية العباد، احکام نوجوانان، استفتائات پزشکی
- ← نوری: توضیح المسائل، حاشیه عروه
- ← فاضل: توضیح المسائل، جامع الاحکام، حاشیه عروه، اجوبة السائلین، الاحکام الواضحة، احکام جوانان
- ← بهجت: توضیح المسائل، وسیله النجاه، جامع المسائل، کتاب استفتائات

^۶ رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۷/ س ۳۵، وحید: توضیح المسائل: ۸/ م ۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۲۱ م ۹

^۷ در اینجا حضرت آیت الله وحید معتقدند که حتی اگر انسان مقلد مرجع میت نبوده و تنها حیات وی را در سن تمییز درک کرده باشد، برای بقاء بر تقلید از وی کافی است. (سیستمی: منهاج: ۱/ ۹ م ۵، صافی: جامع المسائل: ۱/ ۱۶ س ۲۸، وحید: منهاج الصالحین: ۲/ ۶ م ۲، بهجت: استفتائات: ۱/ ۳۲ س ۹۸، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء: جزوه تقلید ص ۱۴)

← تبریزی: توضیح المسائل، منهاج الصالحین، کتاب استفتائات، احکام بانوان، صراط النجاة، احکام نوجوانان،

نجاسات

بول و غائط حیوانات

← بول و غائط حیوان ← همه: پاک است
حلال گوشت....

← بول و غائط حیوان ← همه: نجس است.^۸
حرام گوشتی که خون
جهنده دارد....

← بول و غائط حیوان ← پاک است: امام، رهبری، وحید، تبریزی، خوئی
فقط بول آن بنا بر احتیاط واجب نجس است: مکارم، سیستانی، صافی
حرام گوشتی که خون ← بول و غائط این حیوانات بنا بر احتیاط واجب نجس است: زنجانی، بهجت:^۹
جهنده ندارد(مانند: مار،
لاکپشت و ماهی بدون فلس)

← فضلہ پرندگان حرام گوشت ← پاک است: امام، رهبری، سیستانی، مکارم، فاضل، تبریزی، وحید، صافی
نجس است: امام، نوری، بهجت
بنا بر احتیاط واجب نجس است: زنجانی:^{۱۰}

^۸ توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۸/۲ م ۸۴

^۹ رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: / ۲۱ م ۸۴ و بقیه توضیح المسائل سیزده مرجع: / ۱ ۶۸ م ۸۴

^{۱۰} رهبری: اجوبة الاستفتائات: / ۵۲ س ۲۷۹ و ۲۸۰، وحید: توضیح المسائل: / ۲۱ م ۸۶ و بقیه توضیح المسائل سیزده مرجع: / ۱ ۶۸ م ۸۵

خون در تخم مرغ

خون در تخم مرغ ← پاک است: امام، رهبری، سیستانی، فاضل
بنا بر احتیاط واجب نجس است: مکارم، وحید، صافی، تبریزی، نوری، بهجت^{۱۱}

نکته: حضرات آیات امام و فاضل خوردن عین خون را هم جایز می دانند. البته حضرت امام جواز خوردن را در صورتی می پذیرند که خون کم بوده و با هم زدن مستهلک شود.^{۱۲}

کشمش پخته شده

کشمش پخته شده ← بنا بر احتیاط واجب نجس و خوردن آن حرام است: بهجت
اگر در غذای آب دار بجوشد خوردن آن حرام است: مکارم
مطلقا پاک و حلال است: بقیه مراجع معظم^{۱۳}

نکته: در مساله فوق، محل نزاع ناظر به حالتی است که کشمش به اندازه دمای جوش، حرارت دیده باشد. والا حرارت ملایم، اگر به اندازه دمای جوش نباشد، مانعی ندارد.

نجاست کفار

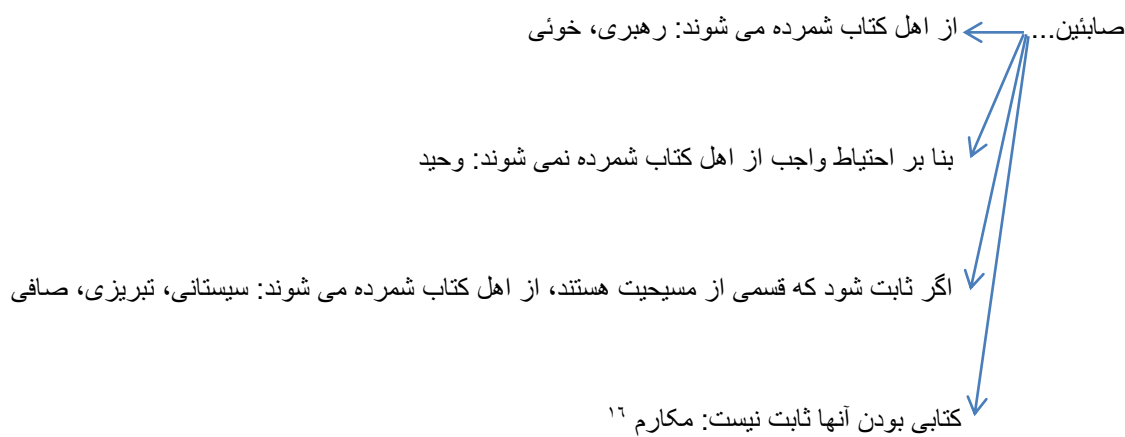
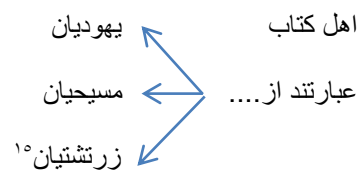
کافر غیر اهل کتاب ← همه: نجس است
کافر اهل کتاب ← پاک است: امام، رهبری، سیستانی، وحید، فاضل، نوری، تبریزی
نجس است: خوئی، مکارم، بهجت
بنا بر احتیاط واجب نجس است: صافی، زنجانی^{۱۴}

^{۱۱} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۵۱/ س ۲۶۹، وحید: توضیح المسائل: ۲۳/ م ۹۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۳/ ۱ م ۹۸

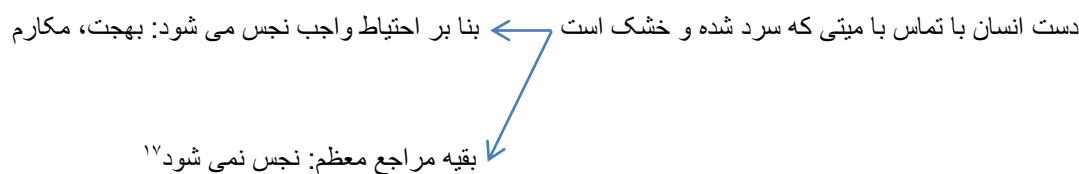
^{۱۲} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۳/ ۱ م ۹۸

^{۱۳} رهبری: جزوه مطهرات جامعة الزهراء ص ۲۹، وحید: توضیح المسائل: ۲۵/ م ۱۱۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۱/ ۱ م ۱۱۴

اهل کتاب

یک استثناء در نحوه نجس شدن

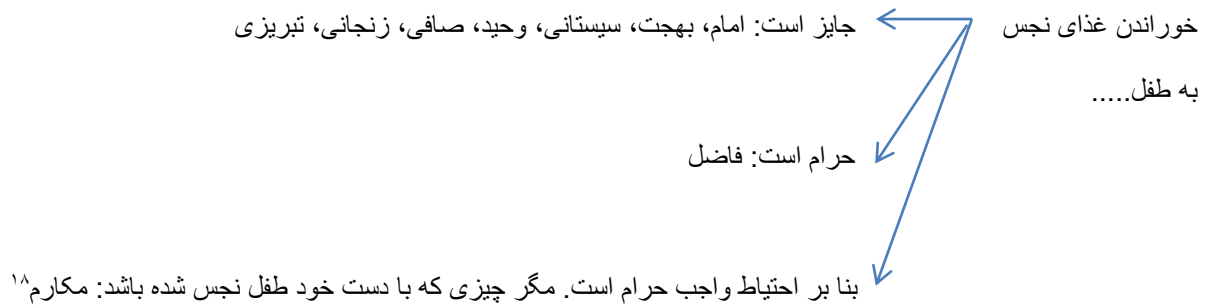

^{۱۴} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۶۲ س ۳۱۳ و ۳۱۴، وحید: توضیح المسائل: ۲۴/۱ م ۱۰۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۶/۱ م ۱۰۶

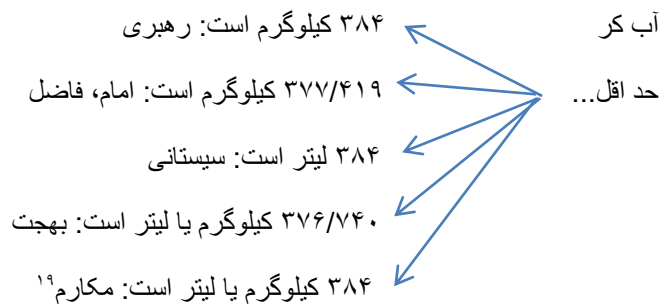
^{۱۵} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۶/۱ م ۱۰۶ و اجوبة الاستفتائات: ۶۳/۱

^{۱۶} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۶/۱ م ۱۰۶ و اجوبة الاستفتائات: ۶۴/۱ س ۳۲۲، سیستانی: منهاج: ۶۸/۳، صافی: جامع الاحکام: ۹۴/۲ و هداية العباد: ۴۴۰/۲، منهاج الصالحين خوئی: ۳۹۱/۱ م ۶۲، مکارم: الفتاوی الجديدة: ۱۹/۲ س ۳۴، وحید: منهاج: ۴۴۲/۲، بهجت: توضیح المسائل: ۳۱/۱ م ۱۲۷، مکارم: توضیح المسائل: ۴۰/۱ م ۱۴۳ و بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۸/۱ م ۱۲۵

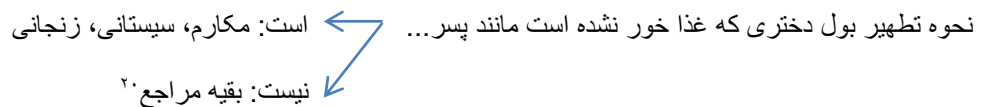
خوراندن غذای نجس به اطفال

میزان آب کر

تطهیر متنجس به بول طفلی که غذا خور نشده است

توضیح: همه فقهاء عظام معتقدند که اگر چیزی بواسطه ادرار پسر بچه ای که غذا خور نشده نجس گردید، تنها ریختن یک مرتبه آب بر روی محل به نحوی که تمام موضع متنجس را در بر بگیرد، کافی است. و حتی اخراج غساله نیز در این موارد لازم نمی باشد. لکن چنانکه در جدول فوق مشاهده می شود، در تعمیم حکم مذکور به بول دختری که غذاخور نشده است اختلاف نظر وجود دارد^{۲۱}

^{۱۸} وحید: توضیح المسائل: ۳۰/ م ۱۴۲، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۴/۱ م ۱۴۱

^{۱۹} رهبری: رهنمای فتاوا: ۱۳/، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۸/۱ م ۱۶

^{۲۰} امام و رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۳۴/ م ۱۶۲، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۶/۱ م ۱۶۱

^{۲۱} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۶/۱ م ۱۶۱

نحوه تطهیر اشیاء

^{۲۲} وحید: توضیح المسائل: ۳۳/ م ۱۶۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۵/۱ م ۱۶۰

^{۲۳} رهبری: اجوبه الاستفتائات: ۱۸۹/ س ۹۰، وحید: توضیح المسائل: ۱۸/ م ۶۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۹/۱ م ۶۶

^{۲۴} رهبری: اجوبه الاستفتائات: ۱۸۹/ س ۹۰، وحید: توضیح المسائل: ۱۸/ م ۶۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۰/۱ م ۶۷

^{۲۵} رهبری: استفتائات جامعه الزهراء: جزوه مطهرات، وحید: توضیح المسائل: ۳۲/ م ۱۵۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۰/۱ م ۱۵۰

^{۲۶} رهبری: اجوبه الاستفتائات: ۶۱/ س ۳۱۲، وحید: توضیح المسائل: ۳۳/ م ۱۵۹ و ۱۶۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۵/۱ م ۱۵۹ و ۱۶۰

^{۲۷} رهبری: اجوبه الاستفتائات: ۶۱/ س ۳۱۲، وحید: توضیح المسائل: ۳۳/ م ۱۵۹ و ۱۶۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۵/۱ م ۱۵۹ و ۱۶۰

وضو

مسح منکوس سر

مسح سر، از پایین به بالا ← جایز است: امام، رهبری، سیستانی، مکارم، وحید، صافی
(بدون عذر) ← احتیاط واجب: بهجت، تبریزی، خوئی^{۲۸}

مسح سر با دست چپ

مسح سر با دست چپ ← جایز است: امام، بهجت، سیستانی
(بدون عذر) ← احتیاط واجب: رهبری، مکارم، وحید، صافی، نوری، تبریزی، خوئی^{۲۹}

حد مسح پا

روی پا را باید تا... ← برآمدگی روی آن مسح نمود: امام، مکارم، وحید، بهجت، فاضل، نوری
بنا بر احتیاط واجب تا مفصل: صافی، تبریزی، اراکی، خوئی، گلپایگانی
باید تا مفصل مسح کند: رهبری، سیستانی^{۳۰}

مسح منکوس پا

مسح پا، از بالا به سمت سر انگشتان... ← جایز: امام، سیستانی، وحید
← احتیاط واجب: مکارم^{۳۱}

^{۲۷} رهبری: اجوبة الاستفتاءات: ۶۱/ س ۳۱۲، وحید: توضیح المسائل: ۳۳/ س ۱۵۹ و ۱۶۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۵/ س ۱۵۹ و ۱۶۰

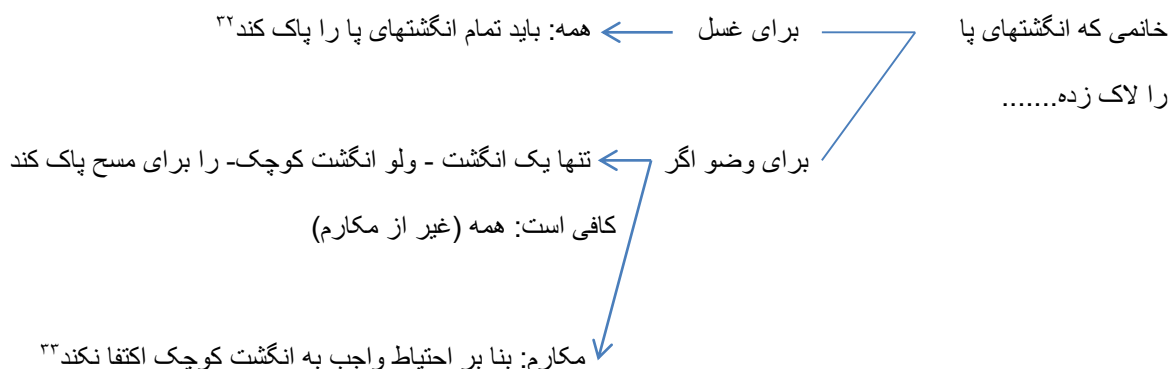
^{۲۸} امام: توضیح المسائل: ۵۹/ س ۲۴۴، رهبری: اجوبة الاستفتاءات: ۲۳/ س ۱۱۳، مکارم: استفتاءات: ۳۵/۳ س ۶۵، خوئی: منهاج: ۲۸/۱، تبریزی: منهاج: ۳۰/۱، وحید: منهاج: ۲۳/۲، سیستانی: ۳۹/۱، بهجت: استفتاءات: ۱۴۳/۱ س ۴۷۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۵۶/۱ س ۲۴۹

^{۲۹} امام: تحریر الوسيلة: ۲۳/۱ س ۱۴، رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، خوئی: منهاج: ۲۸/۱ س ۸۷، تبریزی: منهاج: ۳۰/۱، وحید: منهاج: ۲/۲۳، سیستانی: منهاج: ۳۹/۱، مکارم: استفتاء شفاهی از دفتر، بهجت: استفتاءات: ۱۴۳/۱ س ۴۶۹

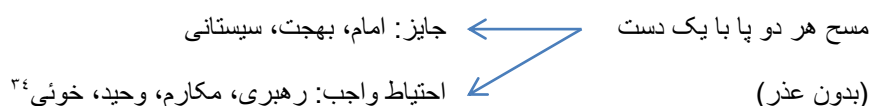
^{۳۰} رهبری: اجوبة الاستفتاءات: ۲۱/ س ۱۰۶، وحید: توضیح المسائل: ۴۹/ س ۲۵۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۵۷/ س ۲۵۲

^{۳۱} امام: کتاب الطهارة: ۵۱۷/، سیستانی: استفتاء شفاهی از دفتر، مکارم: استفتاءات: ۳۶/۳ س ۷۰، وحید: استفتاء شفاهی از دفتر

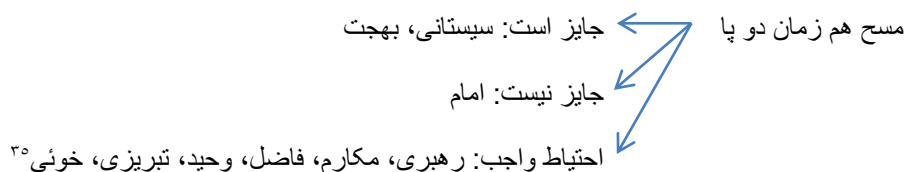
مانعت لاک نسبت به غسل و وضو

مسح هر دو پا با یک دست

مسح هم زمان پا

^{۳۲} وحید: توضیح المسائل: ۷۴/۳۸۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۲۱/۱ م ۳۷۴

^{۳۳} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۲۲/۱۱۱، وحید: توضیح المسائل: ۵۰/۲۵۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۵۸/۱ م ۲۵۳
^{۳۴} امام: تحریر الوسيلة: ۲۴/۱ م ۱۵، رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، سیستانی، خوئی و تبریزی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۵۷/۱ م ۲۵۲، وحید: توضیح المسائل: ۵۰/۲۵۸، بهجت: استفتائات: ۱/۱۴۶ س ۴۸۴، مکارم: استفتاء شفاهی از دفتر، امام و رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، تبریزی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۵۷/۱ م ۲۵۲، خوئی: منهاج: ۲۹/۱، سیستانی: منهاج: ۴۰/۱، وحید: منهاج: ۲۴/۲، فاضل: توضیح المسائل معظم له: ۴۷/۴۷، مکارم: استفتاء شفاهی از دفتر، بهجت: استفتائات: ۱/۱۴۷ س ۴۹۱

تکلیف فاقد الطهورین

- نماز بر فاقد الطهورین...^{۳۶}
- ← واجب است: مکارم، صافی، زنجانی
 - ← بنا بر احتیاط واجب لازم است: رهبری
 - ← واجب نیست: امام، بهجت، خوئی، سیستانی، وحید، تبریزی، فاضل^{۳۷}

نکته: بسیاری از فقهاء معتقدند که فاقد الطهورین در هر صورت هنگام توانایی بر وضو، غسل و یا تیمم باید قضای نماز را بجا آورد هر چند خواندن نماز را هنگام فقدان طهورین لازم بدانیم.^{۳۸}

مس اسامی معصومین (ع)

- مسح اسامی پیامبر (ص) و ائمه (ع) بدون وضو....
- ← جایز است: خوئی، سیستانی، وحید، زنجانی، تبریزی
 - ← احتیاط واجب در ترک این عمل است: امام، رهبری، بهجت
 - ← اگر موجب هتک باشد حرام است: مکارم^{۳۹}

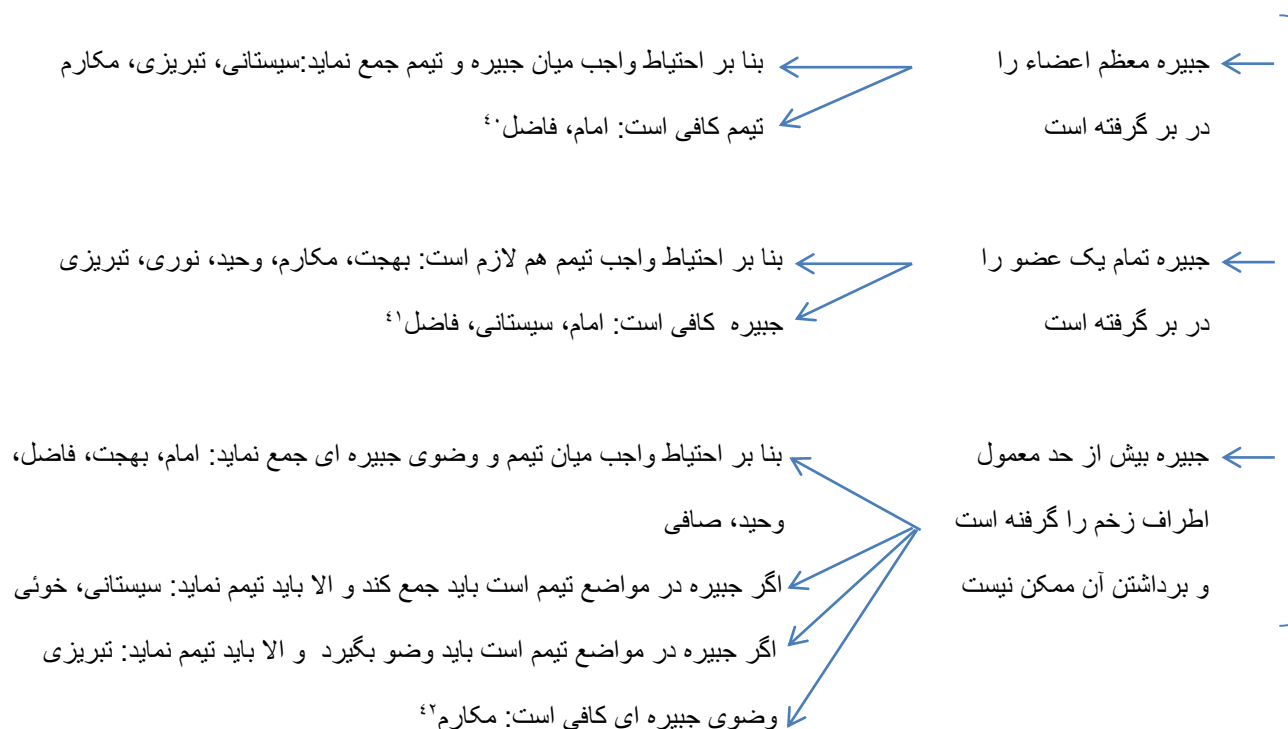
^{۳۶} مقصود از طهورین آب و خاک و مقصود از فاقد الطهورین کسی است که توانایی بر هیچکدام از غسل، وضو و تیمم را ندارد.

^{۳۷} امام: تحریر الوسله: ۱/۲۲۴ م ۳ و زیادة الاحکام: ۷۳/۲ م ۲، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۶۸/۱ س ۳۳۹، صافی: هداية العباد: ۱/۱۶۸ م ۹۷۴، مکارم: توضیح المسائل: ۱۲۴/۶۳۹، بهجت: وسیلة النجاة: ۲۵۵/۳۹۰۰، تبریزی: صرارة النجاة: ۵/۳۶ م ۱۰۰، خوئی: صرارة النجاة (المحشى للخوئی): ۳/۶۱ س ۱۶۲، وحید: توضیح المسائل: ۱۴۰/۶۹۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/۳۲۸ م ۶۹۲

^{۳۸} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/۳۲۸ م ۶۹۲

^{۳۹} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۱/۱۶۴، وحید: توضیح المسائل: ۶۳/۳۲۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/۱۸۷ م ۳۱۹

موارد لزوم تیمم در کنار وضوی جبیره ای

^{۴۰} همه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۱۹۳ م ۳۳۰

^{۴۱} وحید: توضیح المسائل: ۶۶/ م ۳۳۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۱۹۳ م ۳۳۰

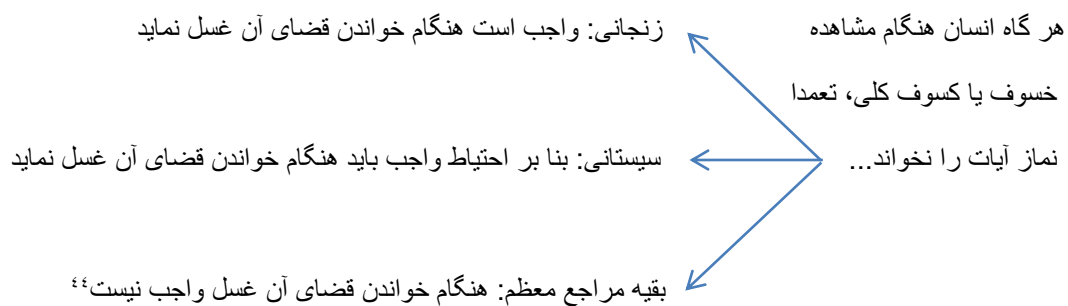
^{۴۲} وحید: توضیح المسائل: ۶۷/ م ۳۴۱، صافی: احکام نوجوانان: ۵۵ م ۹۶، بهجت: توضیح المسائل: ۶۹/ م ۱۰۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۱۹۴ م ۳۳۵

غسل

غسلهای واجب

غسل برای قضای نماز آیات

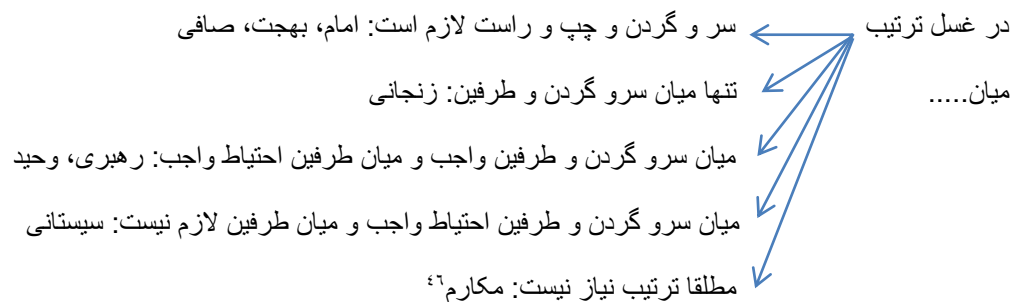
نکته: بقیه مراجع معظم نیز این غسل را مستحب یا مطابق با احتیاط استحبابی می دانند.^{۴۵}

^{۴۳} وحید: توضیح المسائل: ۶۸/، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۰۸/۱

^{۴۴} وحید: توضیح المسائل: ۱۳۱/، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۵۹/۱ م ۶۴۴

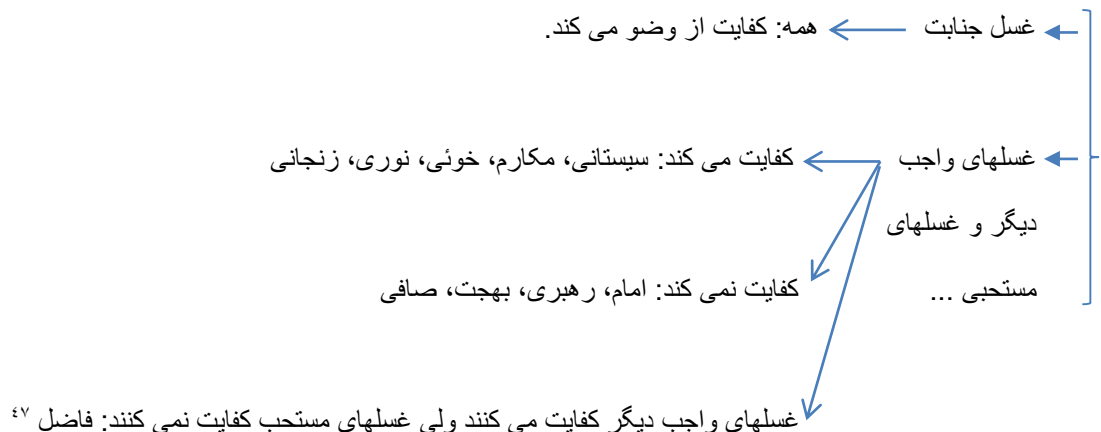
^{۴۵} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۵۹/۱ م ۶۴۴

ترتیب در غسل

نکته: یکی از ثمرات اختلاف فوق هنگامی ظاهر می شود که بعد از غسل، در طرف راست یا سر و گردن مانعی دیده شود. پس به -عنوان مثال - اگر پس از غسل، مانعی در سر و گردن دیده شود؛ بنا به نظر مرحوم امام باید پس از رفع مانع ابتدا همان نقطه از سر و گردن و سپس تمام طرف راست و سپس تمام طرف چپ شسته شود. اما در همین فرض بنا بر نظر آیت الله مکارم تنها شستن همان نقطه خاص کفایت می نماید.

کفایت انواع غسلها از وضو

نکته اول: حتی کسانی که همه غسلها را جانشین وضو می دانند، غسل استحاضه متوسطه را استثناء نموده و آن را کافی نمی دانند.^{۴۸}

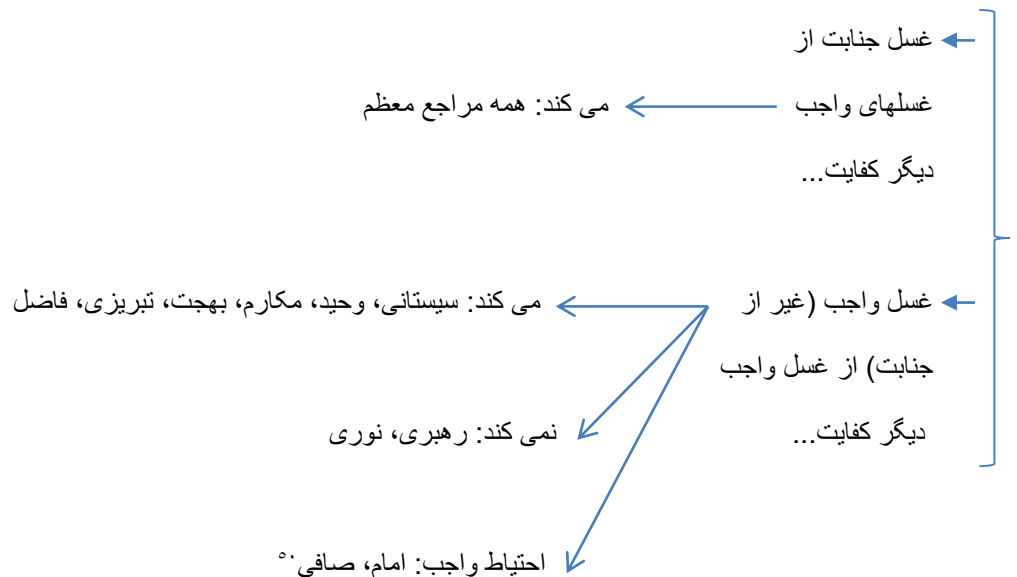
^{۴۶} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۶/ س ۱۹۱، وحید: توضیح المسائل: ۷۳/ م ۳۶۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۱۷/ ۱ م ۳۶۵

^{۴۷} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۵/ س ۱۸۸، وحید: توضیح المسائل: ۷۷/ م ۳۹۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۷/ ۱ م ۳۹۱

^{۴۸} ر.ک توضیح المسائل وحید: ۷۷/ م ۳۹۷، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۷/ ۱ م ۳۹۱

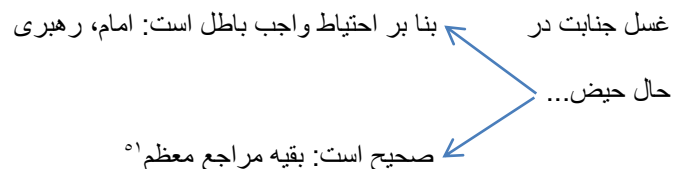
نکته دوم: مقصود از غسل‌های مستحبی که از نظر برخی کفایت از وضو می‌کند، تنها آن دسته از غسل‌ها است که استحباب آن ثابت شده باشد.^{۴۹}

کفایت غسل‌های واجب از یکدیگر

نکته: نتیجه جدول فوق این است که اگر کسی - مثلاً - غسل مس میت یا نفاس را انجام نداده اما بعداً غسل جنابت کرده باشد؛ نمازهای او از زمانی که غسل جنابت کرده صحیح خواهد بود. همچنین اگر در همین فرض، شخص غسل واجب دیگری مانند: غسل حیض نموده و مقلد مجتهدی باشد که غسل واجب غیر جنابت را از غسل‌های واجب دیگر کافی بداند، نمازهای وی از زمان انجام غسل حیض صحیح خواهد بود.

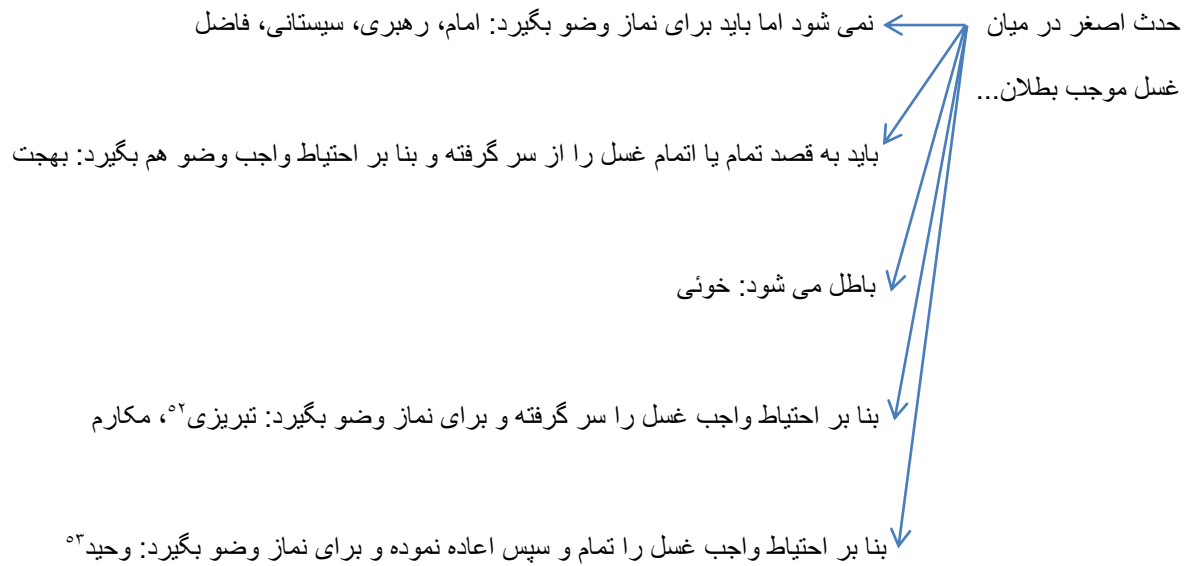
غسل جنابت در حال حیض

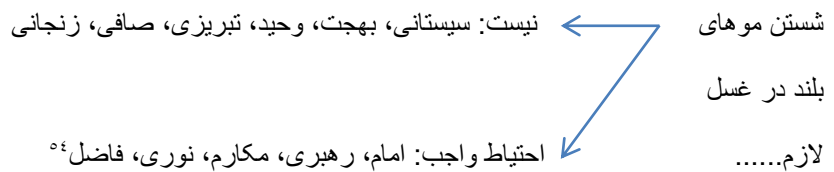
^{۴۹} ر.ک توضیح المسائل وحید: ۱۳۰/۶۵۰، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۵۹/۱ م ۳۴۴

^{۵۰} امام: تحریر الوسيلة: ۴۴/۱ م ۲۲، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۵/۱۸۷، سیستانی و تبریزی، نوری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۲۶/۱ م ۳۸۹، فاضل: جامع المسائل: ۵۸/۱ س ۱۵۶، وحید: توضیح المسائل: ۷۷/۳۹۵، مکارم: رساله احکام جوانان: ۳۹/۱۱۰، صافی: هدایة العباد: ۳۶/۱ م ۲۱۲، بهجت: وسیلة النجاة: ۶۵/۱
^{۵۱} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۲۹/۱ س ۱۷۵، فاضل: جامع المسائل: ۶۰/۱ س ۱۶۳، بهجت: استفتائات: ۲۲۶/۱ س ۸۱۰، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء: جزوه غسل ص ۲۷

حدث اصغر در بین غسل

شستن موهای بلند

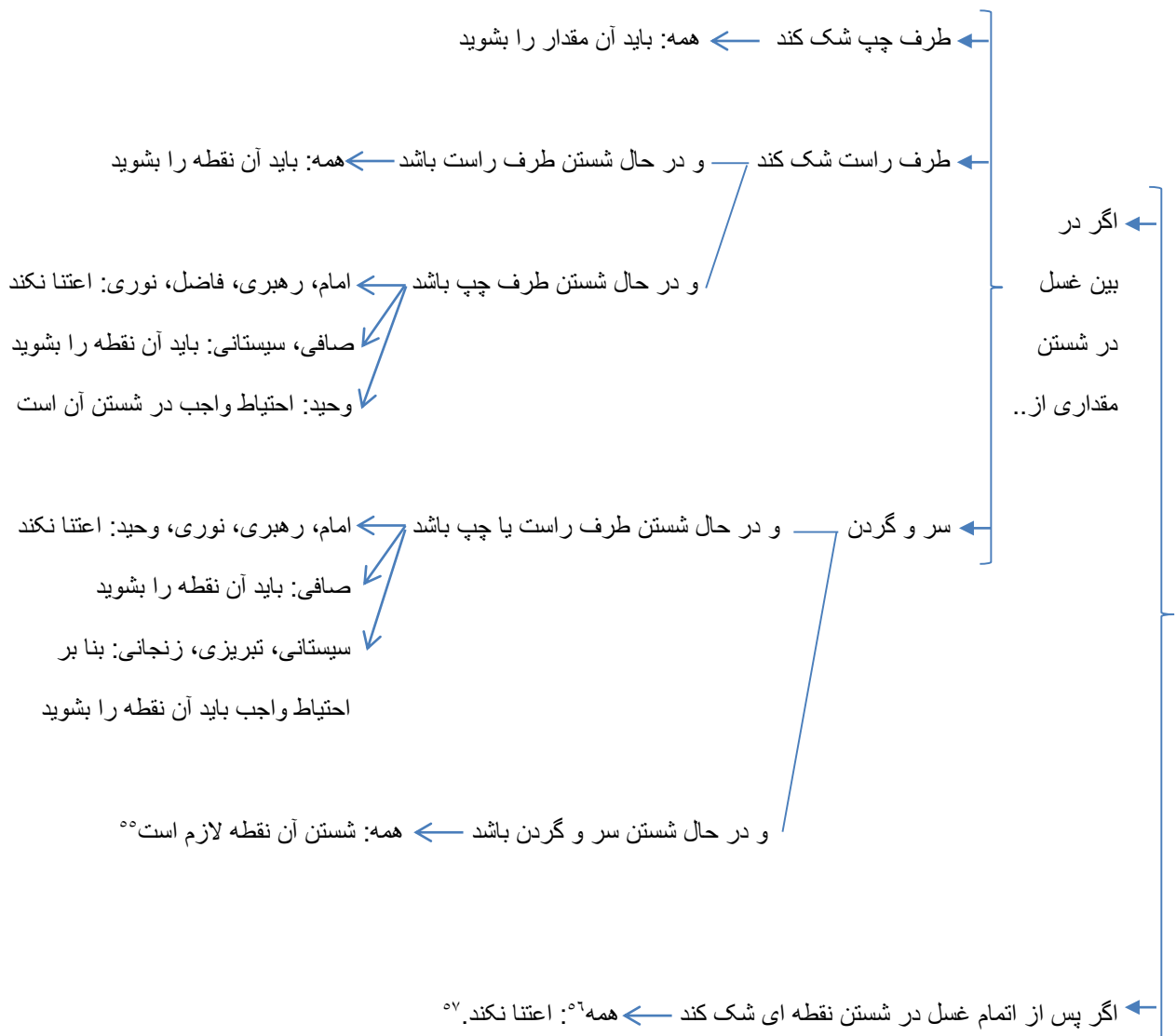

^{۵۲} تبریزی: غسل به نیت ما فی الذمه باشد. (ر.ک استفتائات جامعة الزهراء: جزوه غسل ص ۲۰)

^{۵۳} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۵/ ۱۸۵ ، وحید: توضیح المسائل: ۷۶ م ۳۹۲، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۲۵/۱ م ۳۸۶

^{۵۴} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۶/ ۱۹۳ ، وحید: توضیح المسائل: ۷۵ م ۳۸۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۲۲/۱ م ۳۷۹

جریان قاعده فراغ و تجاوز در غسل

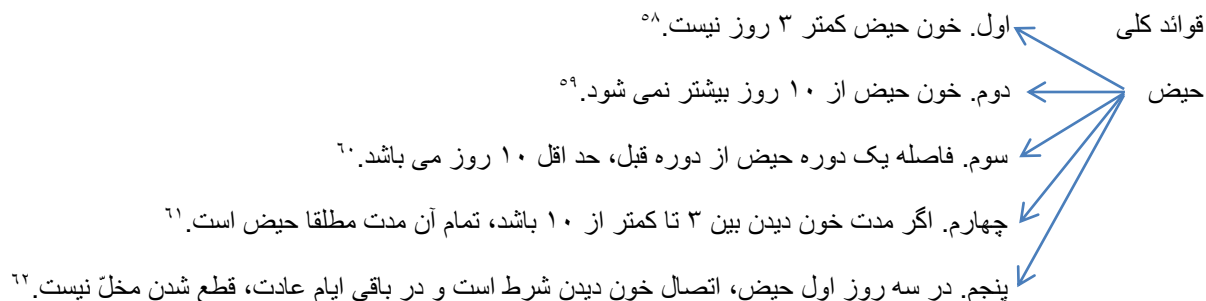
^{۵۵} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۷۳/ م ۳۷۲، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۱۷/۱ م ۳۶۶

^{۵۶} برخی از مراجع معظم – مانند: حضرات آیات: خوئی، تبریزی، زنجانی و وحید – عدم اعتنا را مشروط به آن دانسته اند که شخص حد اقل احتمال بدهد که هنگام غسل ملتفت شرائط صحت آن بوده باشد. (ر.ک توضیح المسائل وحید: ۷۶/ م ۳۹۱ و توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۲۵/۱ م ۳۸۵)

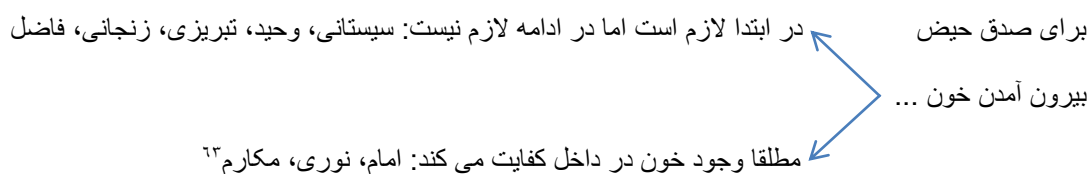
^{۵۷} وحید: توضیح المسائل: ۷۶/ م ۳۹۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۲۵/۱ م ۳۸۵

عادت ماهانه

چند قاعده کلی در حیض

لزوم جاری شدن خون

^{۵۸} پس اگر کمتر از ۳ روز خون ببیند قطعاً حیض نیست و اگر یقین به جراحت و زخم نداشته باشد، در حکم استحاضه خواهد بود. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۵۴/۱ م ۴۳۹)

^{۵۹} یعنی: اگر از ۱۰ بگذرد، دیگر حکم حیض را ندارد. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۵۴/۱ م ۴۳۹)

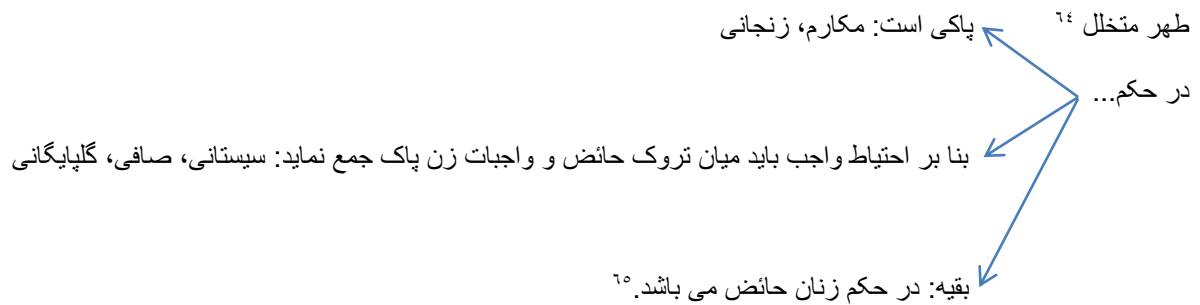
^{۶۰} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۷۶/۱ م ۴۸۳

^{۶۱} نکته: در این حکم فرقی میان اقسام حائض - حتی عددیه - نیست. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۷۴/۱ م ۴۸۱)

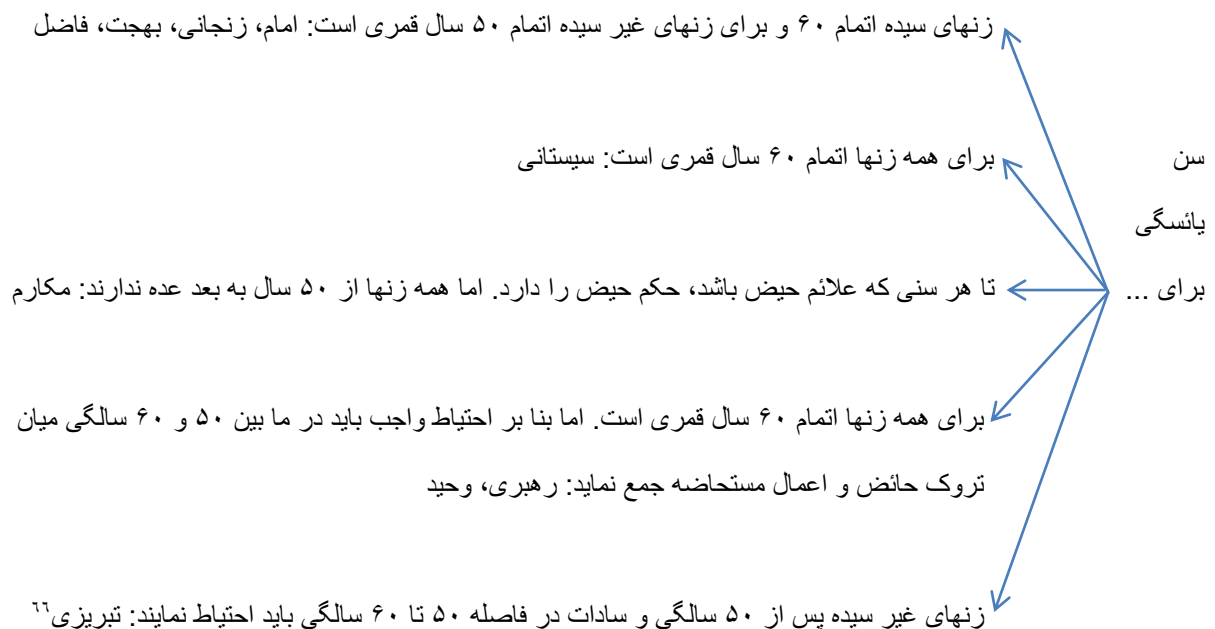
^{۶۲} نکته: البته اگر تنها در داخل فرج هم خون باشد، در حکم اتصال می باشد. هر چند برخی از فقهاء خارج شدن خون را حد اقل در ابتداء حیض لازم می دانند. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۵۵/۱ م ۴۴۲)

^{۶۳} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۸۶/ م ۴۴۸، مکارم: توضیح المسائل: ۸۳/ م ۴۳۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۵۵/۱ م ۴۴۲

حکم طهر متخلل

سن یائسگی

۵۰ سال قمری = تقریباً ۴۸ سال و ۱۷۹ روز شمسی

۶۰ سال قمری = ۵۸ سال و ۷۷ روز و ۱۲ ساعت شمسی^{۶۷}

^{۶۴} هر گاه زن حد اقل سه روز خون ببیند، سپس خون تا مدتی قطع شده و بعداً دوباره ادامه پیدا کند، اگر از ابتدا تا آخرین روز خون دیدن از ده روز نگذرد؛ همه آن ایام حکم حیض را دارد. (مثلاً: ۴ روز خون دیده، سپس ۲ روز پاک شده و در ادامه ۳ روز دیگر نیز خون می بیند. و اما در اینجا به آن روزهایی که در وسط پاک بوده است، طهر متخلل گفته می شود.

^{۶۵} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۸۶/ م ۴۵۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۵۶/۱ م ۴۴۴

^{۶۶} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۸۵/ م ۴۴۱، مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۵۲/۱ م ۴۳۵ و ۵۲۴/۲ م ۲۵۱۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۵۲/۱ م ۴۳۵

^{۶۷} ر.ک استفتائات بهجت: ۲۸۴/۱، جامع المسائل فاضل: ۶۳/۱، احکام بانوان مکارم: ۴۷/

خواندن سوره هایی که سجده واجب دارند

خواندن...
تمام آیات سوره سجده دار بر حائض حرام است: امام، بهجت، فاضل
تنها آیه سجده حرام است: رهبری، مکارم، سیستانی، صافی، تبریزی
تمام آیات این سوره ها بنا بر احتیاط واجب بر حائض حرام است: وحید^{۶۸}

سوره هایی که سجده واجب دارند ← نجم (آیه ۶۲)، علق (آیه ۱۹)، سجده (آیه ۱۵)، فصلت (آیه ۳۷)

کفاره جماع در حال حیض

دادن کفاره توسط کسی
که در ایام حیض با همسرش
جماع نموده است....
بنا بر احتیاط واجب لازم است: امام، رهبری، بهجت، فاضل
لازم نیست: مکارم، سیستانی، وحید، نوری، صافی، تبریزی^{۶۹}

کفاره جماع در
حال حیض...
در یک سوم اول ایام حیض ← ۱۸ نخود طلا
در یک سوم دوم ایام حیض ← ۹ نخود طلا
در یک سوم دوم ایام حیض ← ۴/۵ نخود طلا: ۷۰

^{۶۸} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: / ۷۰ م ۳۶۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۱۲/۱ م ۳۵۵

^{۶۹} وحید: توضیح المسائل: / ۸۸ م ۴۵۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۶۱/۱ م ۴۵۲

^{۷۰} در واقع کفاره عمل مذکور در ثلث اول حیض؛ یک دینار، در ثلث دوم؛ نیم دینار و در ثلث سوم؛ ربع دینار است. البته لازم به تذکر است که در تطبیق دینار بر اوزان رایج میان فقهاء عظام اختلاف نظر وجود دارد. لکن عموم مراجع معظم آن را بر اساس جدول ترسیم شده در متن فوق، ترسیم نموده اند. البته تنها در این میان حضرت آیت الله زنجانی یک دینار را معادل ۲۲ نخود، نیم دینار را معادل ۱۱ نخود و ربع دینار را بر ۵/۵ نخود تطبیق فرموده اند. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۶۱/۱ م ۴۵۲)

زنی که رحم او را خارج نموده اند

زنی که رحم او هیچگاه خونهایی که می بیند حکم حیض یا استحاضه را ندارد: اراکی، مکارم
را برداشته اند ... با وجود شرائط دیدن حیض و استحاضه برای او ممکن است: رهبری، صافی، نوری، تبریزی
بنا بر احتیاط واجب با وجود شرائط؛ حکم حیض یا استحاضه را دارد: فاضل^{۷۱}

نکته: بحث فوق در جایی است که یقین به استناد خون به زخم و جراحت در بین نباشد و الا هنگامی که انسان یقین داشته باشد که خون، بر اثر جراحت خارج می شود؛ از نظر همه فقهاء حکم حیض یا استحاضه را نخواهد داشت.

نحوه محاسبه روزهای عادت

نحوه محاسبه ده روز: اگر ما بین غروب آفتاب تا اذان صبح حیض شود ← از صبح تا غروب پیش رو را یک روز
حساب می کند. و به همین ترتیب روزهای
دیگر را نیز محاسبه می نماید.^{۷۲}

اگر ما بین اذان صبح تا غروب آفتاب حیض شد ← باید هر روز را بر اساس ساعت محاسبه

نماید. یعنی هر ۲۴ ساعت را یک روز

محاسبه نماید.^{۷۳}

نکته: در میان مراجع معظم تنها حضرات آیات خوئی و تبریزی حد فاصل اذان صبح تا طلوع آفتاب را ملحق به شب (یعنی قسم اول در جدول فوق) می دانند. حال آنکه در نظر بقیه مراجع معظم این زمان ملحق به روز بوده و در قسم دوم جدول فوق قرار می گیرد.

^{۷۱} مکارم: احکام بانوان: ۲۴/ س ۲۱۲، صافی: جامع الاحکام: ۴۷/۲ س ۱۴۳۴، تبریزی: استفتانات: ۵۸/۱ س ۲۶۰ و صراط النجاة ۳۶۲/۱۰

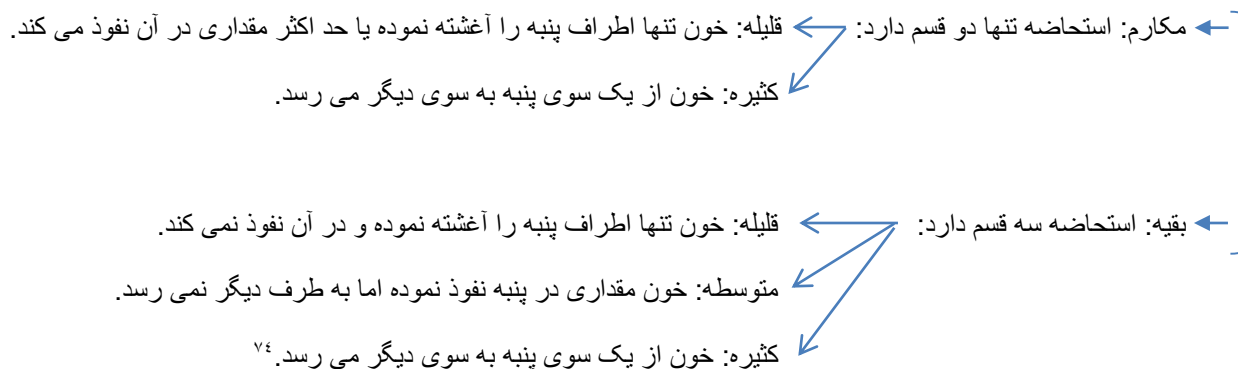
س ۱۰۱۳، فاضل: جامع المسائل (عربی): ۴۲/ س ۱۵۴، بقیه: جزوه حیض جامعة الزهراء: ۲۴

^{۷۲} در واقع می توان گفت که در این فرض هر مقدار را که از شب خون دیده شده باشد مورد محاسبه قرار نمی گیرد و ملاک شروع از اول اذان صبح تا غروب آفتاب است. لذا اگر در فاصله غروب آفتاب تا اذان صبح در هر ساعتی وارد شود ملاک شروع اول اذان صبح و پایان آن روز تا غروب خواهد بود. پس به عنوان نمونه خانمی که در ساعت ۸ شب روز شنبه خونریزی او آغاز شده است تا غروب روز سه شنبه ۳ روز خونریزی داشته است، تا غروب روز شنبه بعد ۷ روز و تا غروب روز سه شنبه بعد ۱۰ روز خون دیده است و ...

^{۷۳} در این فرض در هر ساعتی از حد فاصل اذان صبح تا غروب که شخص حائض شود تا ۲۴ ساعت دیگر را یک روز و تا ۴۸ ساعت بعد را دو روز و به همین نحو تا آخر محاسبه می نماید. به عنوان نمونه اگر خونریزی از ساعت ۹ صبح روز شنبه آغاز شود؛ تا ۹ صبح یکشنبه یک روز و تا ۹ صبح روز سه شنبه ۳ روز، تا ۹ صبح روز شنبه بعد ۷ روز و تا ۹ صبح روز سه شنبه بعد ۱۰ روز خونریزی داشته است.

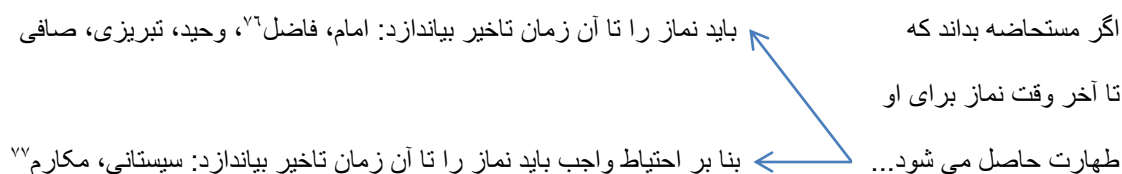
استحاضه

اقسام استحاضه

توضیح: شخص مستحاضه باید برای تشخیص نوع استحاضه خود مقداری پنبه را در ابتداء رحم قرار داده و بر اساس جدول فوق نوع استحاضه را تشخیص دهد.^{۷۵}

لزوم تاخیر نماز تا زمان پاکی

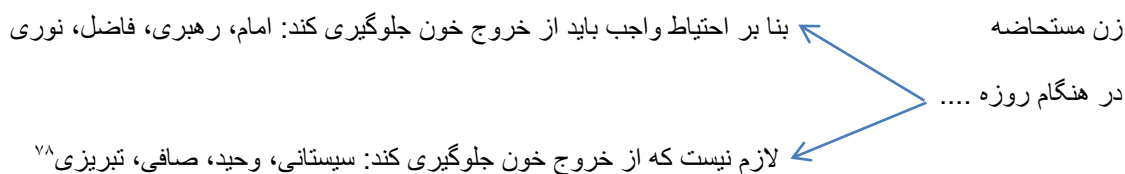
^{۷۴} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۷۷/ م ۳۹۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۳۳/۱ م ۳۹۳

^{۷۵} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۳۳/۱ م ۳۹۳

^{۷۶} از نظر مرحوم آیت الله فاضل حتی اگر شخص احتمال پاکی را در طول وقت بدهد صبر نمودن بنا بر احتیاط واجب لازم است. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۴۲/۱ م ۴۱۰)

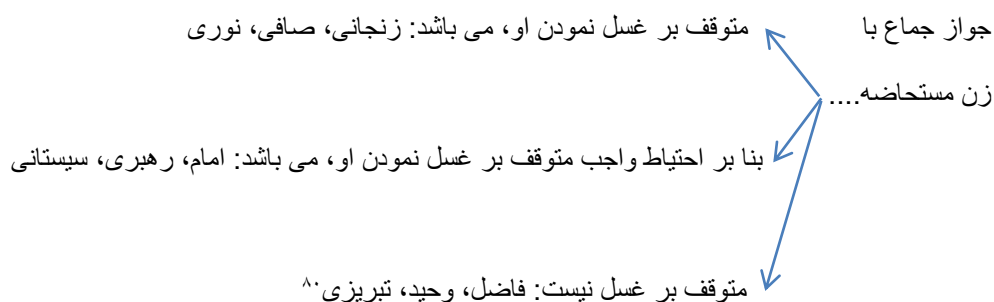
^{۷۷} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۸۱/ م ۴۱۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۴۲/۱ م ۴۱۰

روزه زن مستحاضه

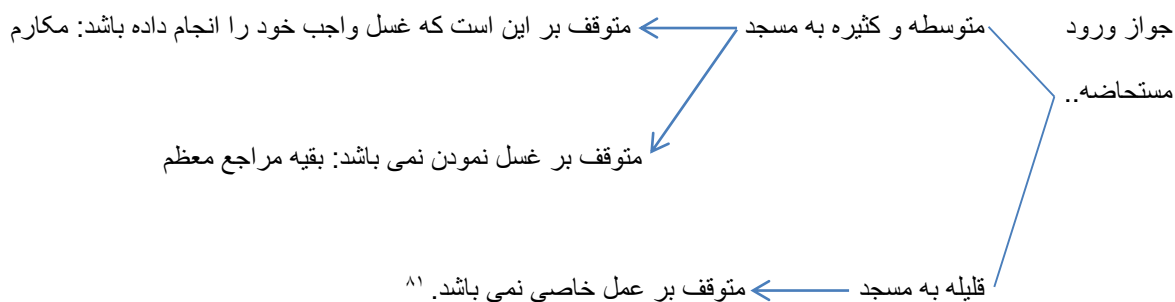

نکته: حضرات آیات رهبری، نوری و فاضل تصریح نموده اند که هر چند تحفظ از خروج خون لازم است اما عدم تحفظ مبطل روزه نیست.^{۷۹}

جماع با مستحاضه

ورود مستحاضه به مسجد

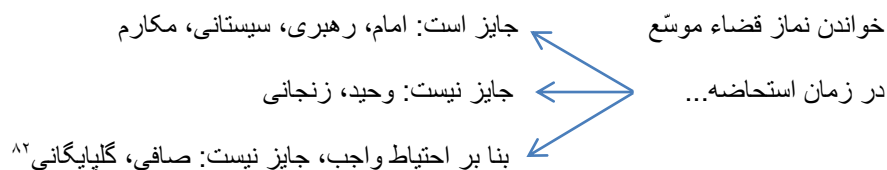

^{۷۸} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۸۲/ م ۴۲۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۴۴/۱ م ۴۱۷

^{۷۹} ر.ک جزوه روزه جامعه الزهراء ص ۹۴

^{۸۰} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۸۴/ م ۴۳۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۴۹/۱ م ۴۲۸

خواندن نماز قضا در زمان استحاضه

نکته: قضا موسّع در مقابل قضا مضیق قرار دارد و مقصود از نماز قضا مضیق، آن مقدار از نماز قضا می باشد که شخص یقین دارد که اگر اکنون اقدام به خواندن آن نکند دیگر فرصت خواندن تمام یا بعض آن را پیدا نخواهد کرد. همچنین برخی از فقهاء معتقدند که — بنا بر جواز خواندن نماز قضا - زن مستحاضه باید برای هر نماز قضا اعمال استحاضه را به صورت جداگانه به جا آورد.^{۸۳}

^{۸۱} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۸۴/ م ۴۳۴، مکارم: احکام بانوان: ۸۰/ س ۲۴۹، بهجت: استفتائات: ۲۵۴/۱ م

۹۰۵، صافی: هدایة العباد: ۴۹/۱ م ۲۹۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۴۹/۱ م ۴۲۸

^{۸۲} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۸۴/ م ۴۳۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۵۱/۱ م ۴۳۲

^{۸۳} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۵۱/۱ م ۴۳۲

نفاس

حکم خونهای پس از زایمان

- خونی که زن پس از زایمان می بیند اگر...
 - قبل از ۱۰ روز تمام شود ← همه: تمام آن روزها نفاس محسوب می شود.
 - بیشتر از ۱۰ روز طول بکشد ← این فرض شقوق مختلف و متفاوتی دارد که برای اطلاع از آن باید به مسائل ۵۱۵ تا ۵۲۰ رساله مراجعه گردد.^{۸۴}

حکم خونی که پس از سقط دیده می شود

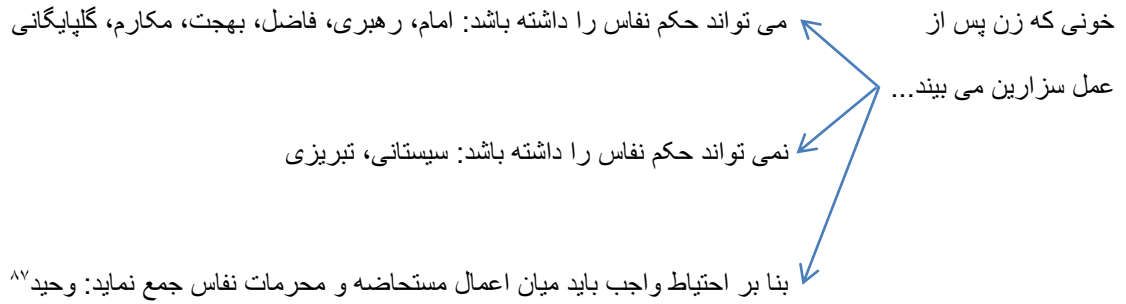
- زنی که دچار سقط می شود در حکم نفساء می باشد به شرط آنکه...
 - خلقت طفل تمام باشد. و در ما قبل آن که حد اقل خون بسته است؛ بنا بر احتیاط واجب میان احکام نفاس و زن پاک، جمع نماید: مکارم
 - خلقت طفل تمام باشد. و ما قبل آن که حد اقل خون بسته است؛ بنا بر احتیاط واجب حکم نفاس را دارد: بهجت
 - اگر حتی خون بسته ای باشد که بدانیم قابلیت تبدیل به انسان را داشته است، حکم نفاس را دارد: امام، رهبری، فاضل، نوری
 - یا خلقت تمام باشد و یا زائیدن صدق کند: وحید، تبریزی، زنجانی، خوئی
 - اگر جنین به مرحله «مضغه»^{۸۵} رسیده باشد، مادر نفساء محسوب می شود: سیستانی^{۸۶}

^{۸۴} وحید: توضیح المسائل: / ۱۰۶ م ۵۲۱ تا / ۱۰۷ م ۵۲۶ ، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۳۰۰ م ۵۱۵ تا ۱/ ۳۰۴ م ۵۲۰

^{۸۵} مضغه: قطعه گوشت

^{۸۶} وحید: توضیح المسائل: / ۵۱۶ م ۱۰۵ ، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۲۹۹ م ۵۱۰

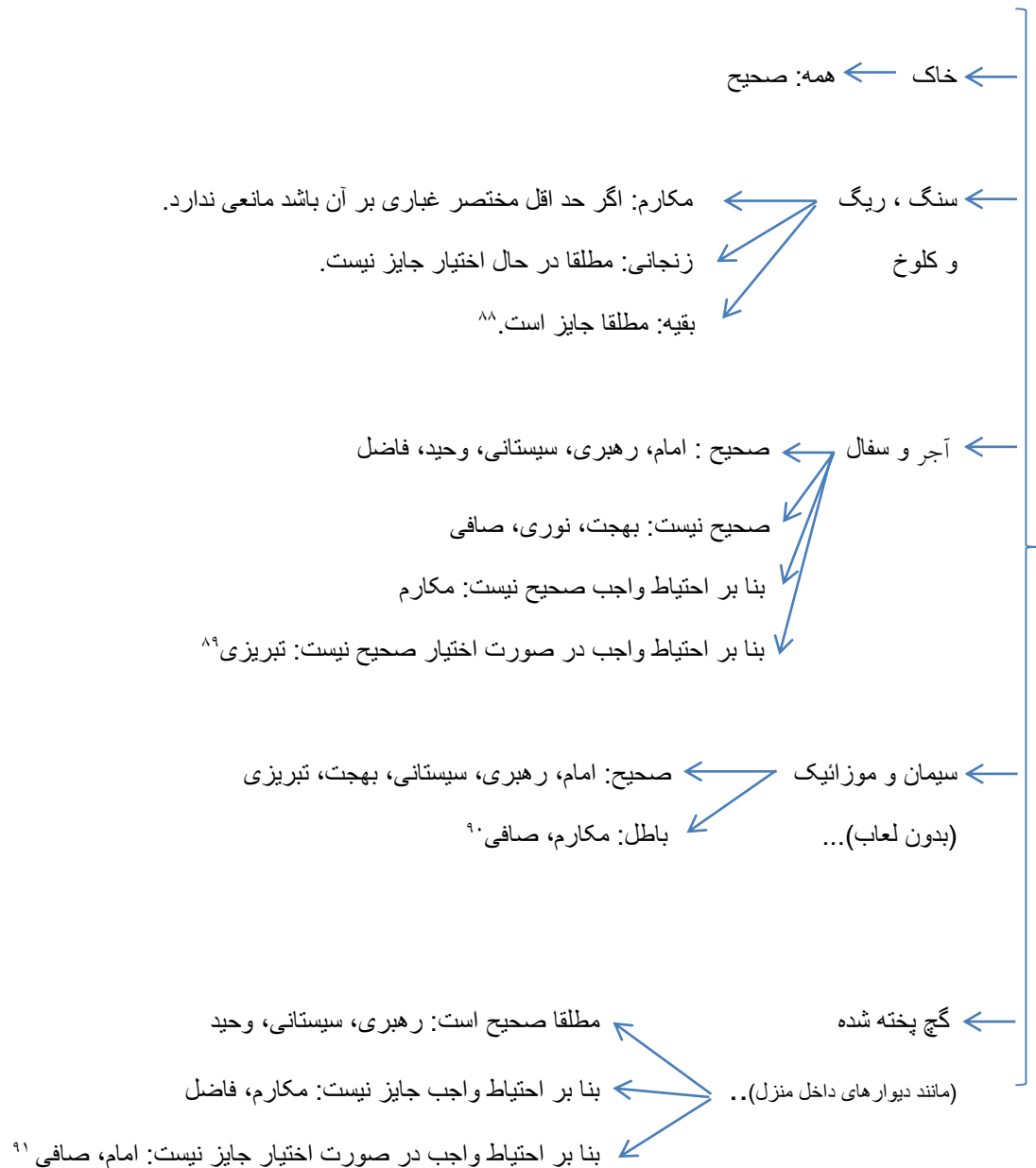
حکم خونهایی که پس از عمل سزارین دیده می شود

^{۸۷} امام و رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۲۶/۲ س ۱۳، بهجت: استفتائات: ۳۰۹/۱ س ۱۱۰۱، تبریزی: استفتائات: ۵۹/۱ س ۲۶۷، فاضل: جامع المسائل (فارسی): ۶۱/۱ س ۱۷۰، گلپایگانی: مجمع المسائل: ۸۳/۱ س ۶۱، مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۲۶/۲ س ۱۳، وحید: استفتاء شفاهی از دفتر،

تیمم

چیزهایی که تیمم بر آنها صحیح است

^{۸۸} رهبری: راهنمای فتاوا: ۳۱ / وحید: توضیح المسائل: ۱۳۹/ م ۶۹۱، سیستانی: منهاج: ۱۲۶/۱، تبریزی: منهاج: ۱۰۳/۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۷۸/۱ م ۶۸۴

^{۸۹} امام: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۷۹ / ۱ م ۶۸۴، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۴۰/ س ۲۱۰، مکارم: توضیح المسائل: ۱۲۴/ م ۶۳۸، تبریزی: منهاج: ۱۰۳/۱ م ۳۵۷، فاضل: احکام نوجوانان: ۹۱/ م ۱۵۶، سیستانی: منهاج: ۱۲۷/۱ م ۳۵۷، وحید: منهاج: ۱۰۹/۲ م ۳۵۷، بهجت: استفتائات: ۳۱۵/۱ س ۱۱۱۲، صافی: هدایة العباد: ۸۵/۱ م ۴۹۴

^{۹۰} امام: توضیح المسائل: ۶۱۲/ س ۴۸۹، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۹۹/ س ۴۸۹، مکارم: استفتائات: ۷۰/۲ س ۱۳۳، بهجت: استفتائات: ۳۱۶/۱ س ۱۱۱۳، صافی: جامع الاحکام: ۷۴/۱، تبریزی: استفتائات: ۶۱/۱ س ۲۷۸

نحوه انجام تیمم

← مقام معظم رهبری: ابتدا باید نیت نماید و سپس کف هر دو دست را بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است بزند و آن را به تمام پیشانی و دو طرف آن از جایی که موی سر می‌روید تا ابروها و بالای بینی بکشد، و سپس کف دست چپ را بر تمام پشت دست راست و کف دست راست را بر تمام دست چپ، بکشد و احتیاط واجب این است که بار دیگر دستها را به زمین زده و سپس کف دست چپ را بر پشت دست راست و کف دست راست را بر پشت دست چپ بکشد. این ترتیب در تیمم بدل از وضو و بدل از غسل یکسان است.

← بقیه مراجع معظم: ابتدا باید نیت نماید و سپس کف هر دو دست را بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است بزند و آن را به تمام پیشانی و دو طرف آن از جایی که موی سر می‌روید تا ابروها و بالای بینی بکشد [برخی مراجع: روی ابروها]، و سپس کف دست چپ را بر تمام پشت دست راست و کف دست راست را بر تمام دست چپ، بکشد. (البته احتیاط مستحب در آن است که پیش از مسح پشت دستها، کف دست را مرتبه دیگر به زمین بزند.) این ترتیب در تیمم بدل از وضو و بدل از غسل یکسان است.^{۹۲}

مسح روی ابروها

مسح روی ابرو بنا بر احتیاط واجب لازم است: امام، مکارم، وحید، صافی، تبریزی در تیمم.... لازم نیست: رهبری، سیستانی، نوری^{۹۳}

پاک بودن اعضاء تیمم

پاک بودن صورت واجب است: امام، فاضل، نوری و پشت و کف دستها هنگام تیمم در صورت امکان.... واجب نیست: رهبری، سیستانی، وحید، تبریزی، زنجانی^{۹۴}

^{۹۱} امام و فاضل: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۳۷۹ م ۶۸۵، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۴۰/ س ۲۱۰، صافی: هداية العباد: ۸۵/۱ م ۴۹۴، سیستانی: منهاج: ۱۲۷/۱ م ۳۵۷، وحید: منهاج: ۱۰۹/۲ م ۳۵۷، بهجت: استفتائات: ۳۱۵/۱ س ۱۱۱۲، مکارم: توضیح المسائل: ۱۲۴/ م ۶۳۸

^{۹۲} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۹/ س ۲۰۹، وحید: توضیح المسائل: ۱۴۱/ م ۷۰۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۸۵/۱ م ۷۰۰

^{۹۳} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۹/ س ۲۰۹، وحید: توضیح المسائل: ۱۴۱/ م ۷۰۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۸۵/۱ م ۷۰۰

^{۹۴} رهبری: راهنمای فتاوا: ۳۱/، وحید: توضیح المسائل: ۱۴۲/ م ۷۱۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۸۸/۱ م ۷۰۶

احکام اموات

برگرداندن محتضر و میت به سمت قبله

← امام، نوری: برگرداندن پای میت به سمت قبله در حال احتضار واجب می باشد. و احتیاط واجب آن است که تا وقتی که او را از محل احتضار منتقل ننموده اند به سمت قبله باشد.

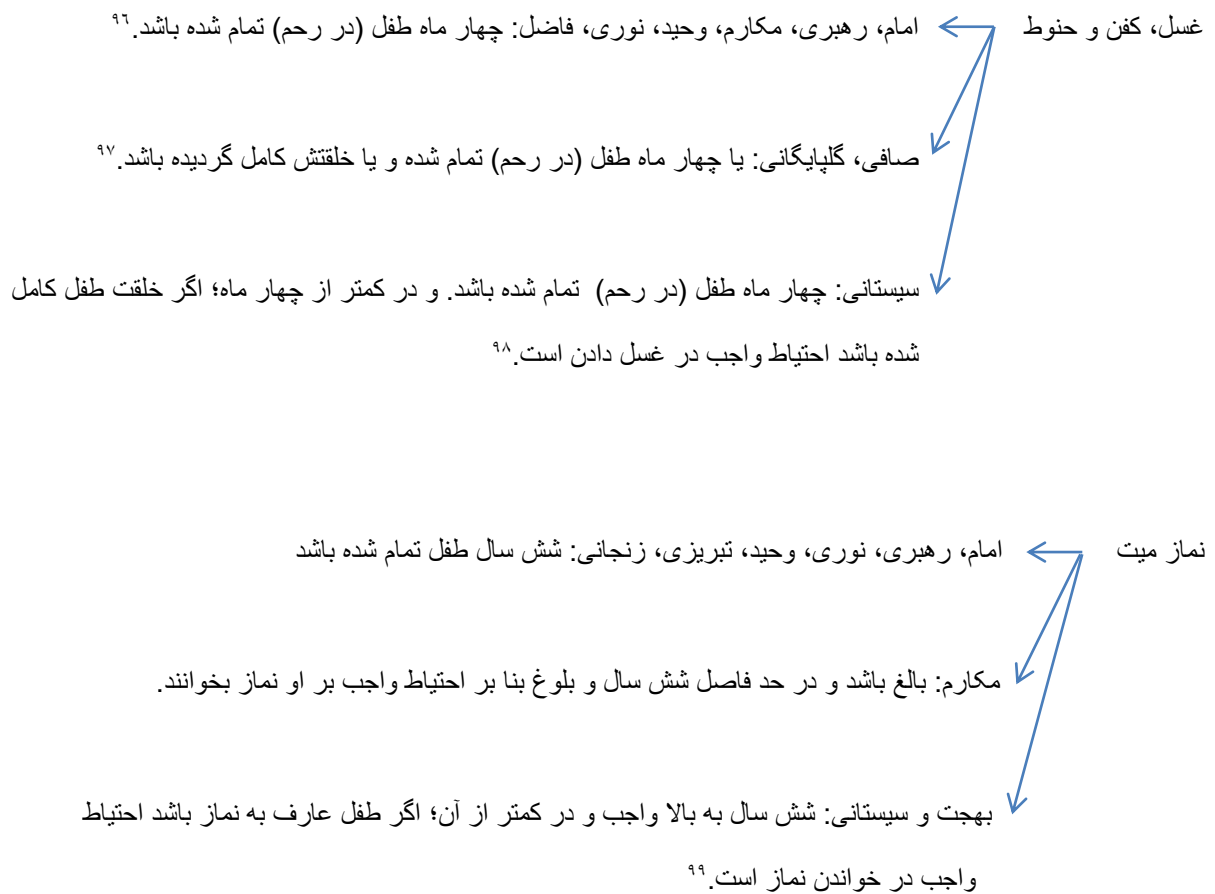
← رهبری: اساساً برگرداندن پای میت به سمت قبله در حال احتضار واجب نبوده و مستحب می باشد.

← سیستانی، مکارم، بهجت، تبریزی، خوئی: برگرداندن پای میت به سمت قبله تنها تا زمانی که در حال احتضار است بنا بر احتیاط واجب لازم می باشد.

← صافی: بنا بر احتیاط واجب برگرداندن پای میت به سمت قبله از ابتدای زمان احتضار تا پایان غسل لازم می باشد.^{۹۰}

^{۹۰} رهبری: راهنمای فتاوا: / ۳۵ و استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: / ۱۱۰ م ۵۴۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: / ۱ / ۳۱۱ م ۵۳۴

سن وجوب غسل، حنوط، کفن و نماز بر طفل

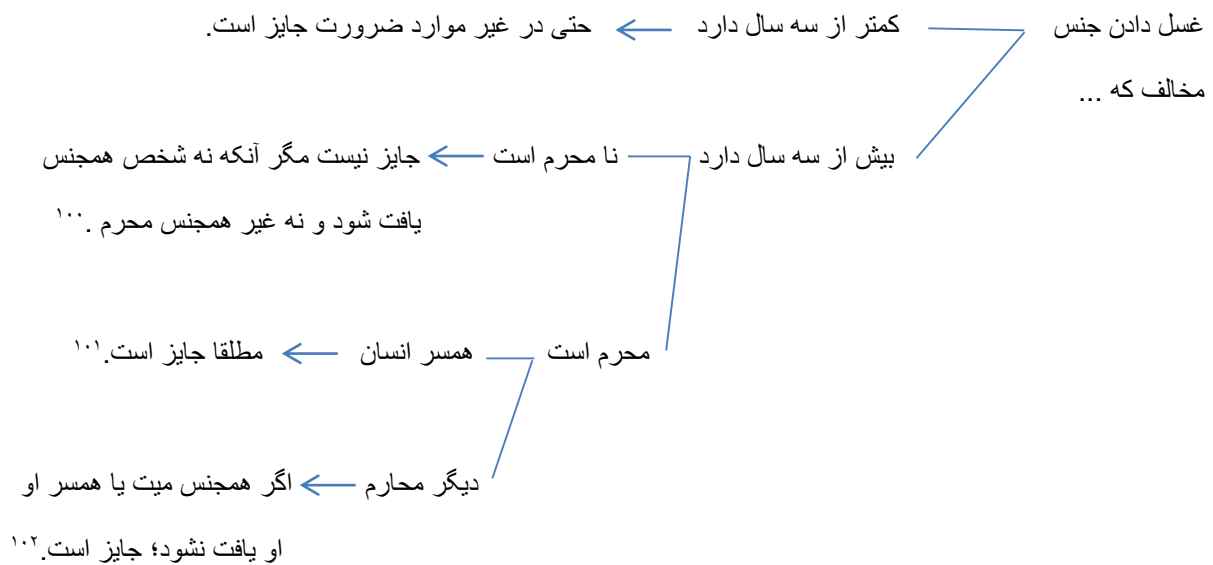
^{۹۶} نکته: ولوج روح نیز در چهار ماهگی اتفاق می افتند.

^{۹۷} بنا بر شهادت برخی از اهل اطلاع معمولاً خلقت طفل در سه ماهگی کامل می گردد.

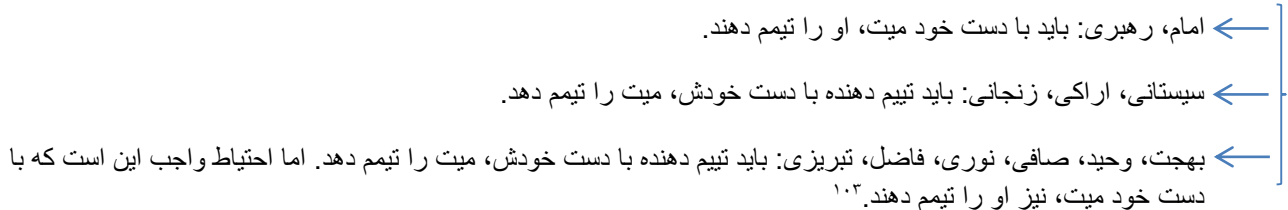
^{۹۸} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۱۱۳/ م ۵۶۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۳۱۹ م ۵۵۸

^{۹۹} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۱۱۸/ م ۵۹۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۳۳۳ م ۵۹۴ و مسأله اختصاصی ۵۸۴ آیت الله سیستانی

غسل دادن جنس مخالف

نحوه تیمم دادن میت

نکته: در این موارد انسان باید به فتوای مرجع خود عمل نماید نه مرجعی که میت از او تقلید می نموده است.

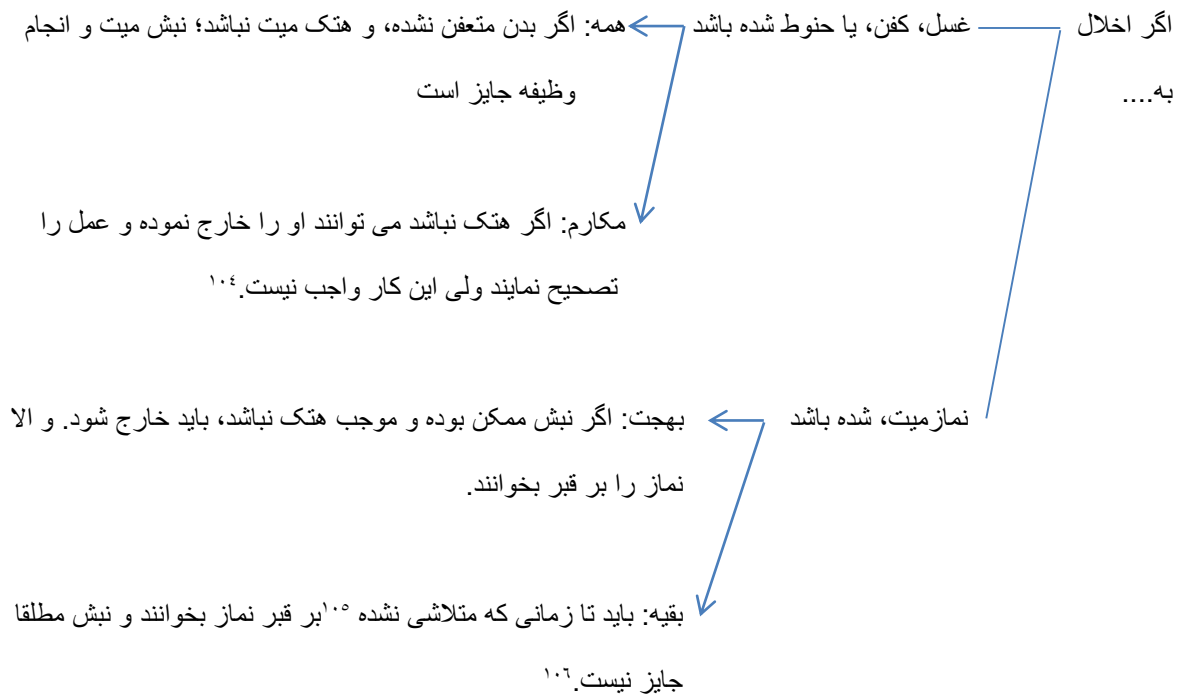
^{۱۰۰} البته معلوم است که در این حالت باید غسل از روی لباس و رعایت نگاه انجام شود.

^{۱۰۱} هیچکدام از مراجع معظم غسل دادن از زیر لباس را برای همسر واجب ندانسته اند و تنها برخی آن را مستحب و یا مطابق با احتیاط استحبابی شمرده اند. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۱۹/۱ م ۵۵۹)

^{۱۰۲} برخی از فقهاء تصریح نموده اند که در این حالت غسل باید از روی لباس و رعایت نگاه انجام شود. هر چند عده ای دیگر از مراجع معظم تنها پوشیده بودن عورت را کافی می دانند. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۲۰/۱ م ۵۶۱)

^{۱۰۳} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۱۱۵ م ۵۷۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۲۴/۱ م ۵۶۹

حکم اطلاع از باطل بودن برخی از واجبات میت، پس از دفن

نکته: اگر پیش از دفن، متوجه اخلال به یکی از امور تجهیز میت شویم باید قبل از انجام تدفین عمل را صحیحاً انجام دهیم. البته معلوم است که حکم یاد شده تنها در صورت علم به اخلال بوده و چنانچه در صحت انجام وظیفه از سوی دیگران شک کنیم، باید حمل بر صحت نمود.^{۱۰۷}

^{۱۰۴} البته در این میان برخی از فقهاء عظام نبش را واجب و برخی دیگر آن را جایز شمرده اند. (ر.ک استفتائات امام خمینی: ۸۵/۱، رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، جامع المسائل فاضل: ۱۲۲/۲، استفتائات تبریزی: ۶۶/۱، استفتائات بهجت: ۴۰۰/۱ و استفتائات مکارم: ۴۷/۱ س ۹۰ و...)

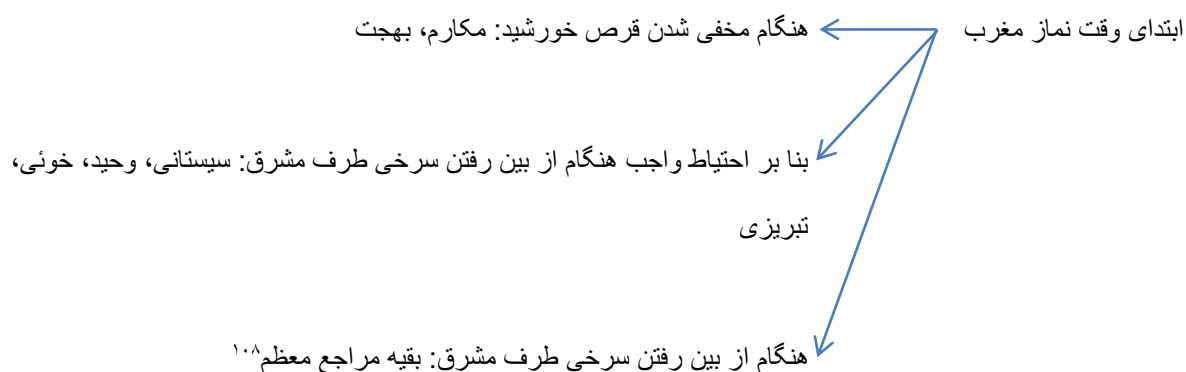
^{۱۰۵} حضرت آیت الله سیستانی معتقدند که در این حالت نماز باید با قصد رجاء خوانده شود.

^{۱۰۶} رهبری: استفتائات جامعة الزهراء جزوه نذر ص ۴۹، وحید: توضیح المسائل: ۱۲۰/۱ م ۶۱۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۳۶/۱ م ۶۰۷

^{۱۰۷} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۱۴/۱ م ۵۴۵

شرائط و واجبات نماز

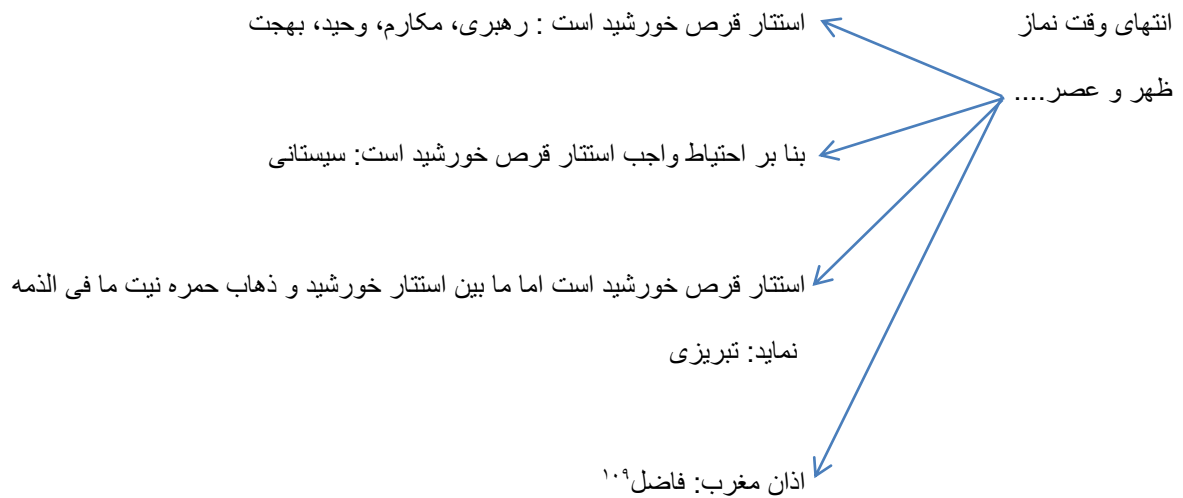
اوقات نمازها

اذان متعارف در همان لحظه زوال سرخی طرف مشرق گفته می شود و مخفی شدن قرص خورشید دقایقی قبل از آن اتفاق می افتد. البته فاصله میان این دو زمان در فصول مختلف سال متفاوت بوده و در برخی اوقات حدود ۱۵ دقیقه و در اوقات دیگر ممکن است تا نزدیک ۲۰ دقیقه نیز برسد.

^{۱۰۸} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۱۵۱/۱ م ۷۴۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۰۷/۱ م ۷۳

انتهاء وقت نماز ظهر و عصر

نکته: اگر تنها به اندازه خواندن یک نماز چهار رکعتی به انتهاء وقت باقی مانده باشد، نماز ظهر قضا شده و باید نماز عصر را بخواند.^{۱۱۰}

^{۱۰۹} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۷۰/س ۳۴۶، وحید: استفتاء شفاهی از دفتر، تبریزی: استفتائات: ۵۶/۲ س ۲۴۳ و منهاج: ۱/۱۳۷، بهجت: استفتائات: ۱۲/۲ س ۱۴۸۱، مکارم: استفتائات: ۷۱/۲ س ۱۳۴، سیستانی: المسائل المنتخبة: ۱۱۴/م ۱۸۹، فاضل: جامع المسائل: ۷۰/س ۲۶۳،
^{۱۱۰} توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۰۳/۱ م ۷۳۱

انتهاء وقت نماز مغرب و عشاء

- ← امام، رهبری: انتهاء وقت عشاءین در حالت اختیار تا نصف شب است اما اگر عمداً یا از روی عذر تا آن زمان به جا نیاورده است بنا بر احتیاط واجب باید تا قبل از طلوع فجر به نیت ما فی الذمه آن را بخواند.
- ← سیستانی، وحید، صافی، تبریزی: انتهاء وقت عشاءین در حالت اختیار تا نصف شب و برای شخص مضطر تا طلوع فجر می باشد. اما اگر کسی عمداً تا آن زمان به جا نیاورده است بنا بر احتیاط واجب باید تا قبل از طلوع فجر به نیت ما فی الذمه آنرا بخواند.
- ← مکارم: انتهاء وقت عشاءین در حالت اختیار تا نصف شب و برای شخص مضطر تا طلوع فجر می باشد. و اگر کسی عمداً تا آن زمان به جا نیاورده است نماز او قضا شده است و لازم نیست حتماً آن را قبل از طلوع فجر بخواند.
- ← بهجت: انتهاء وقت عشاءین در حالت اختیار بنا بر احتیاط واجب تا نصف شب می باشد و برای مضطر زمان آن تا طلوع فجر است. اما اگر نماز را عمداً تا آن زمان به جا نیاورده است بنا بر احتیاط واجب باید تا قبل از طلوع فجر به نیت ما فی الذمه آنرا بخواند.^{۱۱۱}

نکته اول: اگر تنها به اندازه خواندن یک نماز چهار رکعتی به انتهاء وقت باقی مانده باشد، نماز مغرب قضا شده و باید نماز عشاء را بخواند.^{۱۱۲}

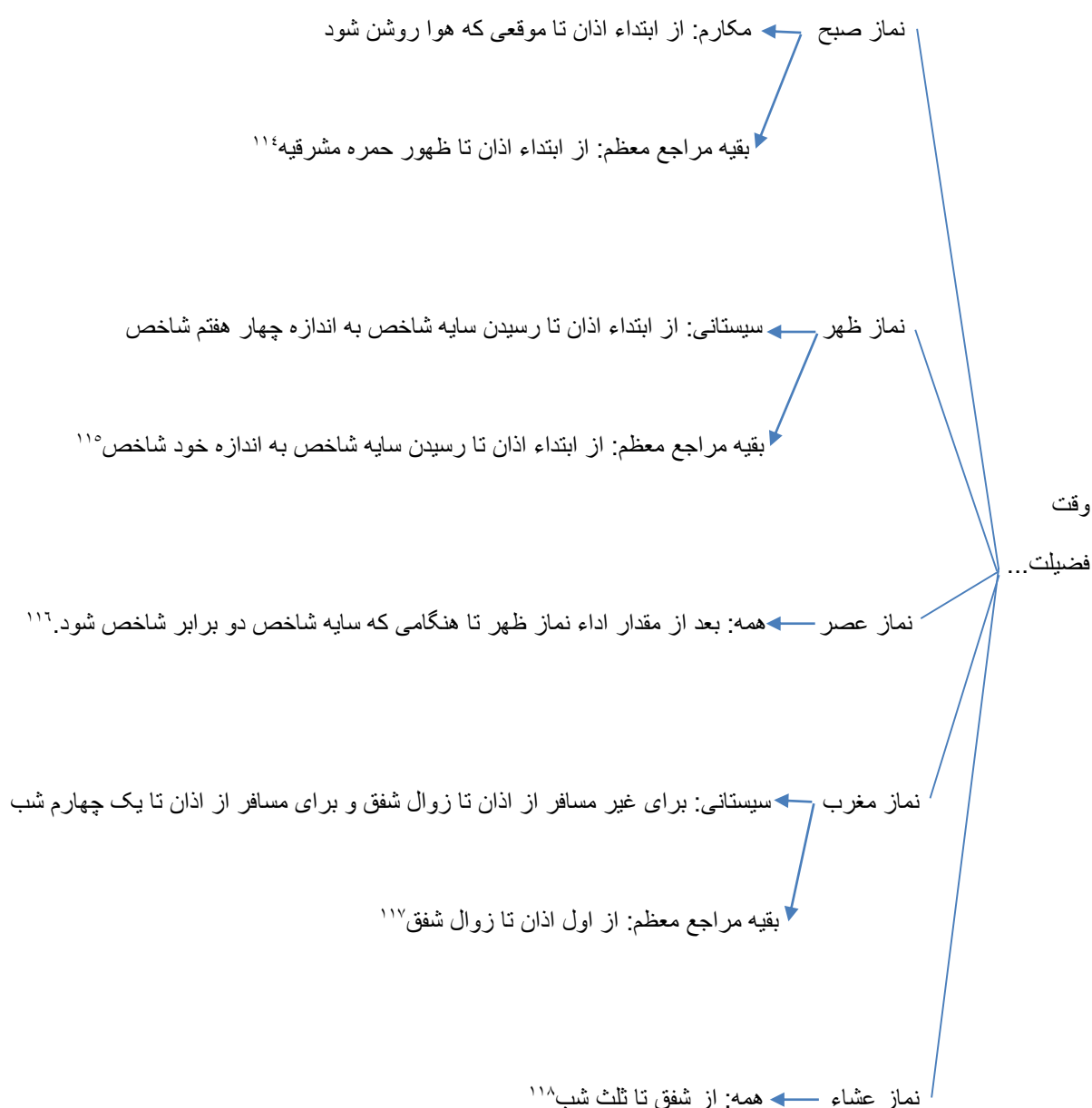
نکته دوم: مقصود از شخص مضطر در جدول فوق کسی است که مثلاً بواسطه خواب ماندن، فراموشی و یا مانعی همچون حیض شدن نماز او به تاخیر افتاده باشد.^{۱۱۳}

^{۱۱۱} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۱۵۱ م ۷۴۲ و ۷۴۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۰۷/۱ م ۷۳۶ و ۷۴۰

^{۱۱۲} توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۰۷/۱ م ۷۳۶

^{۱۱۳} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۱۰/۱ م ۷۴۰ حاشیه آیت الله زنجانی

وقت فضیلت نمازها

^{۱۱۴} امام: ترجمه تحریر: ۱/۲۵۰ م ۶، مکارم: توضیح المسائل: ۱۳۸/۱ م ۶۹۵، بهجت: جامع المسائل: ۱/۲۶۴، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه نماز ص ۵۲

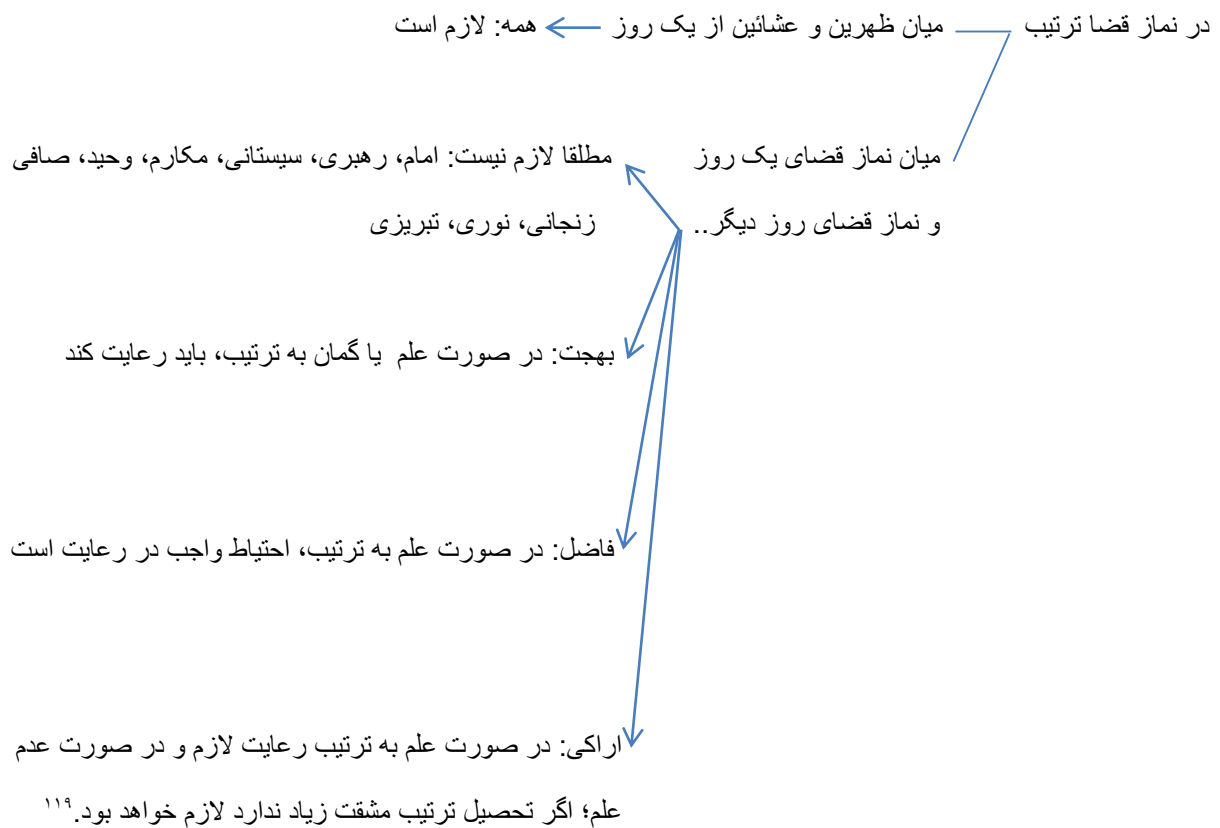
^{۱۱۵} مکارم: توضیح المسائل: ۱۳۸/۱ م ۶۹۵، تبریزی: استفتائات: ۱۳۰/۱ س ۶۲۱، بهجت: جامع المسائل: ۱/۲۵۰، گلپایگانی: مجمع المسائل: ۸۳/۴، سیستانی: منهاج الصالحین: ۱/۱۶۸ م ۵۰۴، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه نماز ص ۵۴

^{۱۱۶} امام: ترجمه تحریر: ۱/۲۵۰ م ۶، مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/۴۲۰، بهجت: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/۴۲۸، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه نماز ص ۵۴

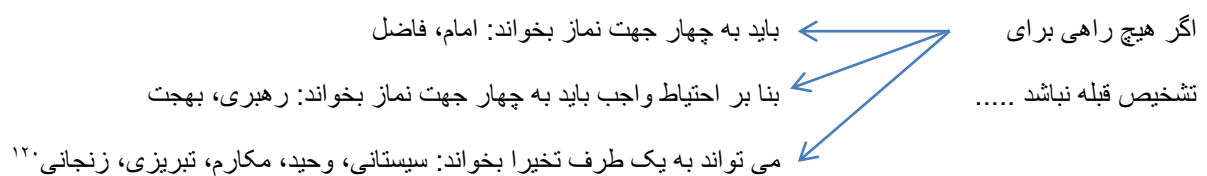
^{۱۱۷} بهجت: جامع المسائل: ۱/۲۵۱، مکارم: توضیح المسائل: ۱۳۸/۱، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه نماز ص ۵۶

^{۱۱۸} مکارم: توضیح المسائل: ۱۳۸/۱ م ۶۹۵، بهجت: جامع المسائل: ۱/۲۶۴، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه نماز ص ۵۶

ترتیب در نماز قضا

جهل به قبله

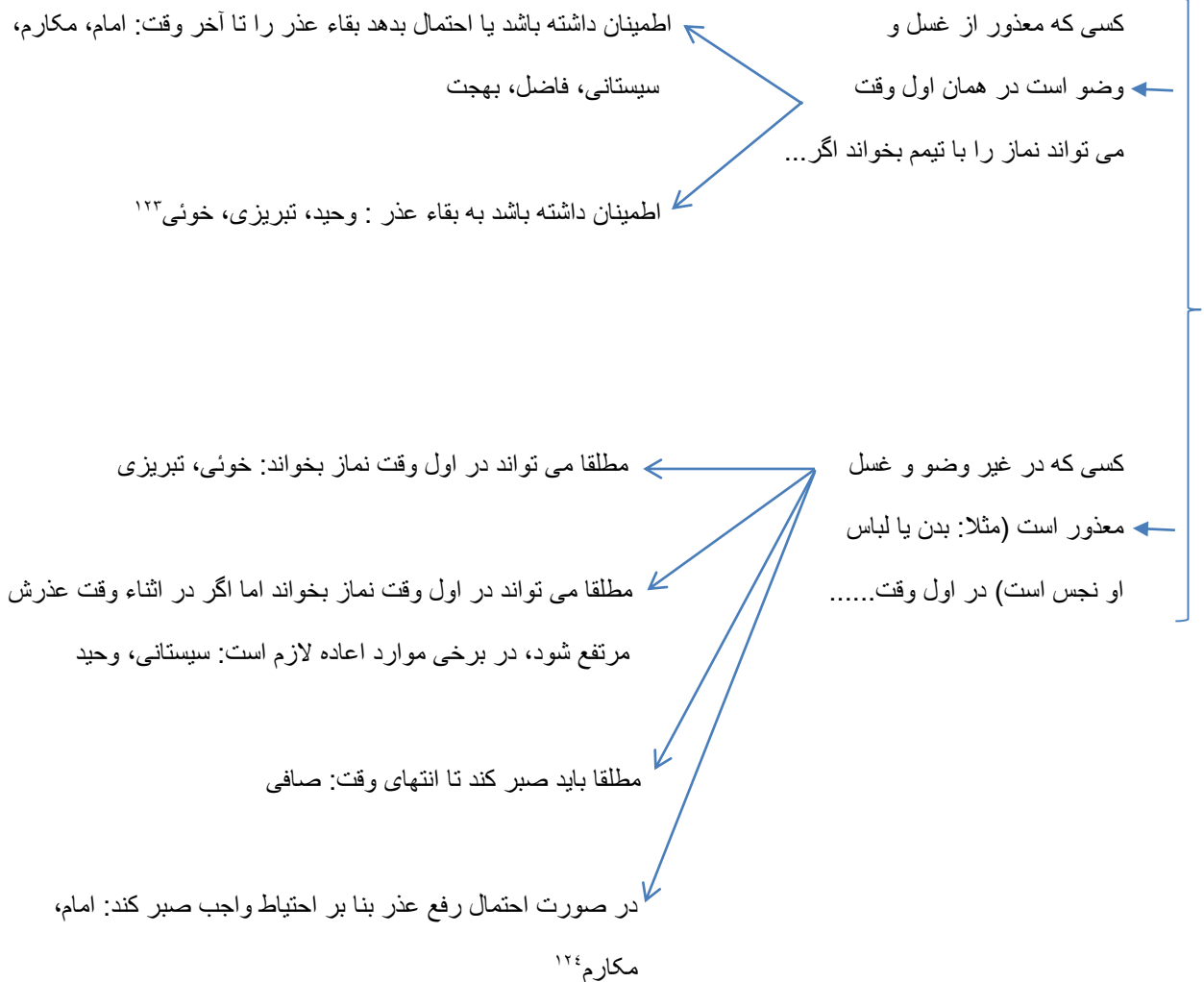
نکته: برای تشخیص قبله ظن کافی است. البته اگر تحصیل ظن قوی تر ممکن باشد، اکثر مراجع عظام ظن اضعف را کافی نشمرده و تحصیل ظن اقوی را لازم می دانند.^{۱۲۱}

^{۱۱۹} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۰۷/ س ۵۳۱ و ۵۳۳، وحید: توضیح المسائل: ۲۷۳/ م ۱۳۸۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۵۰/۱ م ۱۳۷۵ و ۱۳۷۷

^{۱۲۰} رهبری: راهنمای فتاوا: ۳۷/، بهجت: جامع المسائل: ۱۹۶/۱، وحید: توضیح المسائل: ۱۶۱/ م ۷۹۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۳۴/۱ م ۷۸۴

^{۱۲۱} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۳۴/۱ م ۷۸۳

جواز نماز معذور در اول وقت^{۱۲۲}

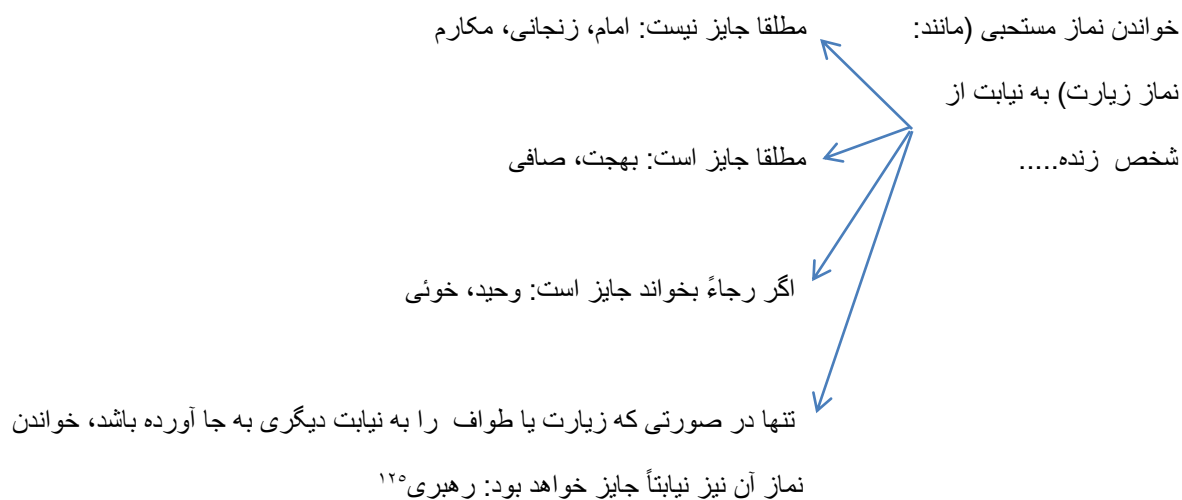

^{۱۲۲} در اصطلاح فقه به مبادرت نمودن به نماز یا تیمم و امثال آن، در اول وقت «بدار» گفته می شود.

^{۱۲۳} وحید: توضیح المسائل معظم له: ۱۵۴/م ۷۵۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۹۱/۱ م ۷۱۵

^{۱۲۴} وحید: توضیح المسائل معظم له: ۱۵۴/م ۷۵۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۱۸/۱ م ۷۵۲

نماز نیابتی

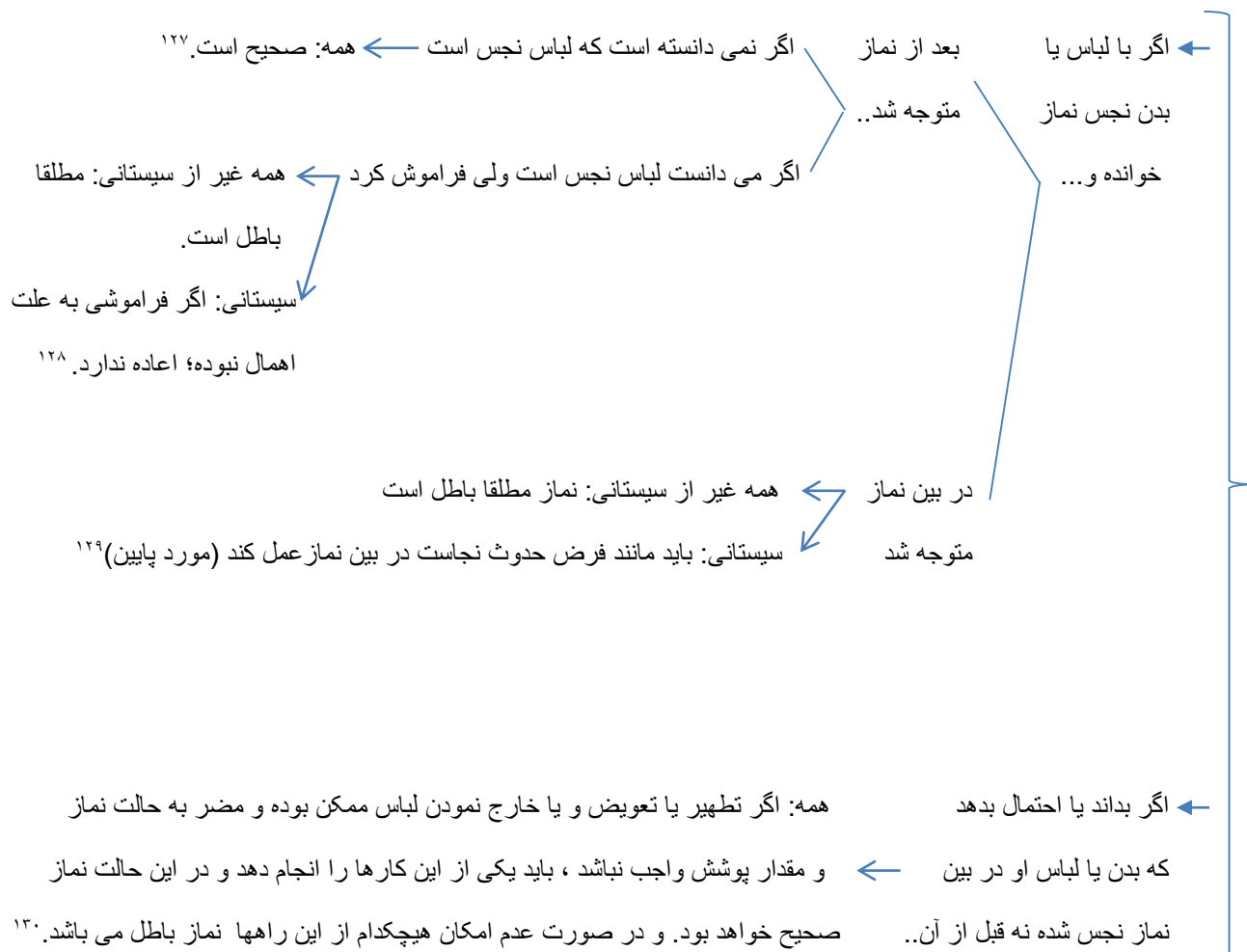

نکته: البته اگر انسان نماز را برای خود بخواند و شخص یا اشخاص دیگری را - زنده باشند یا مرده - در ثواب آن شریک کند، از نظر همه مراجع معظم جایز می باشد.^{۱۲۶}

^{۱۲۵} همه: استفتائات جامعه الزهراء جزوه نماز ص ۵۰

^{۱۲۶} ر.ک استفتائات جامعه الزهراء جزوه نماز ص ۵۰

نماز با لباس نجس

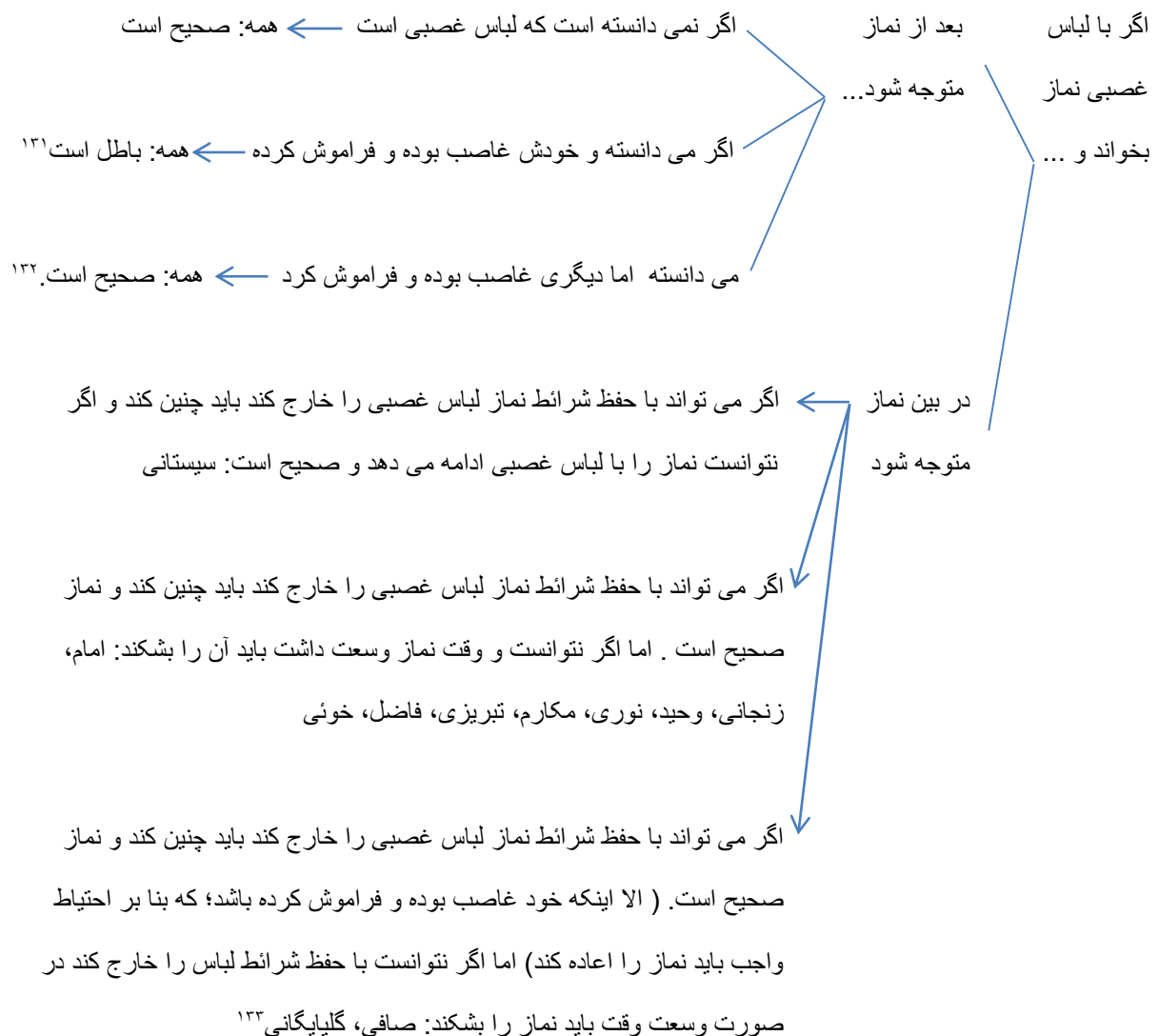

^{۱۲۷} وحید: توضیح المسائل: ۱۶۴/۸۰۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۴۸/۱ م ۸۰۲

^{۱۲۸} وحید: توضیح المسائل: ۱۶۴/۸۰۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۴۸/۱ م ۸۰۳

^{۱۲۹} وحید: توضیح المسائل: ۱۶۴/۸۰۸ و ۸۰۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۴۸/۱ م ۸۰۲ و ۸۰۳

نماز با لباس غصبی

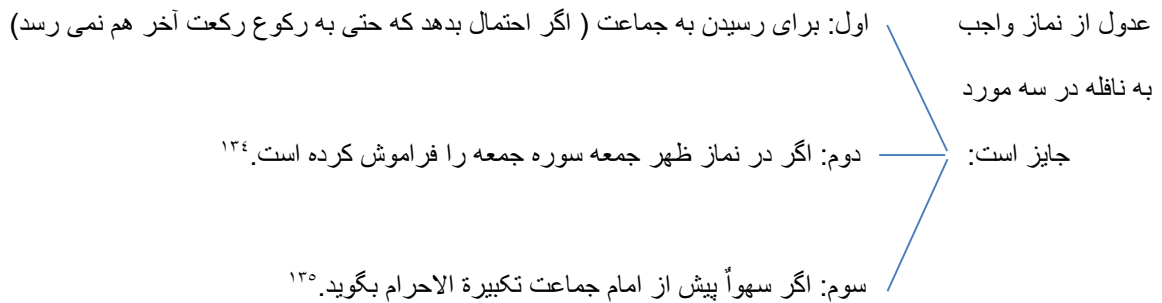

^{۱۳۱} در این مورد برخی از فقهاء احتیاط واجب دارند. لکن از آنجا که بقیه فتوا به بطلان نماز دارند رجوع ممکن نخواهد بود.

^{۱۳۲} وحید: توضیح المسائل معظم له: ۱۶۷/م ۸۲۳، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۵۶/۱ م ۸۱۷

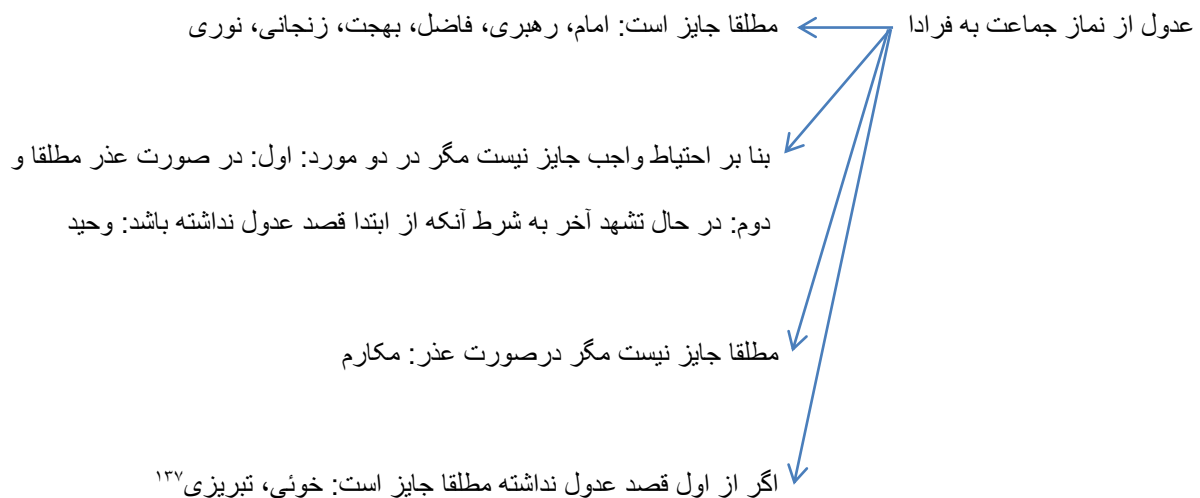
^{۱۳۳} وحید: توضیح المسائل معظم له: ۱۶۸/م ۸۲۴، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۵۶/۱ م ۸۱۸

عدول از نماز واجب به نافله

نکته: حضرات آیات صافی، خوئی و تبریزی عدول از نماز ظهر جمعه به نافله را تنها وقتی جایز می دانند که فرد از نیمه سوره ای که شروع کرده است عبور نموده باشد.^{۱۳۶}

عدول از نماز جماعت

نکته: بنا بر مطلب فوق اگر فرد بخواهد در بین نماز جماعت نیت فرادا نموده و با سرعت نماز را تمام کند تا بتواند نماز دیگری را هم اقتدا کند، از نظر برخی مراجع معظم اشکال خواهد داشت.

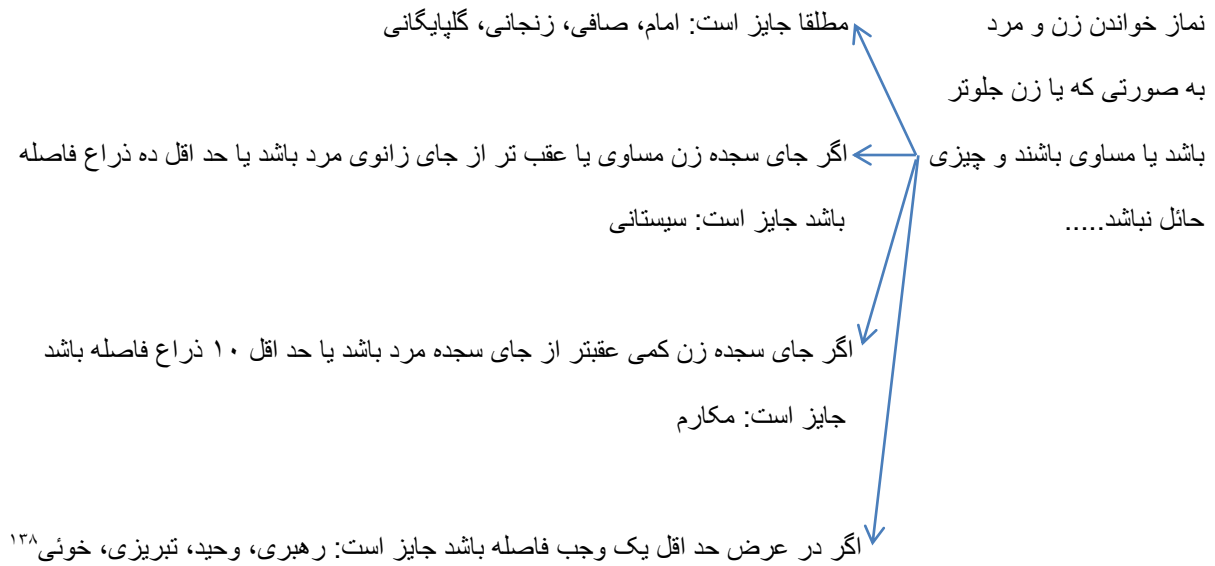
^{۱۳۴} امام: زیدة الاحکام: ۵۴/م ۸، رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۳۶/۱ س ۳۴۰، بهجت: اسفناات: ۱۰۹/۲ س ۱۸۳۹، رهبری: اجوبة الاسفناات: ۶۸/ س ۳۴۰، سیستانی: منهاج: ۱۹۹/۱ م ۵۷۹، وحید: منهاج: ۱۷۴/۲ م ۵۷۹، فاضل: الاحکام الواضحه: ۱۴۰/ م ۵۸۹، تبریزی: منهاج: ۱۶۱/۱ م ۵۷۹، صافی: هداية العباد: ۱۲۵/۱، خوئی: منهاج: ۱۵۷/۱ م ۵۷۹

^{۱۳۵} فقهاء عظام معتقدند که در این حالت نماز شخص فرادا شده و او می تواند نیت خود را به نافله برگردانده و نماز نافله را با هدف رسیدن به جماعت قطع نماید (ر.ک تحریر الوسيلة: ۲۷۲/۱ م ۱۰، موسوعة الامام الخوئی: ۲۵۶/۱۷، وسیلة النجاة آیت الله بهجت: ۲۹۱/، حاشیه آیت الله فاضل بر عروه: ۵۹۲/۱ و...)

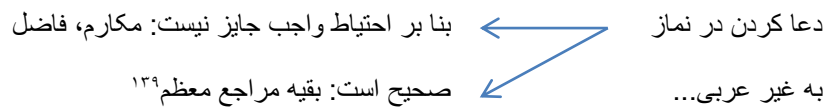
^{۱۳۶} ر.ک منهاج الصالحین للتبریزی: ۱۶۱/۱ و منهاج الصالحین للخوئی: ۱۵۷/۱ م ۵۷۹، صافی: هداية العباد: ۱۲۵/۱

^{۱۳۷} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل معظم له: ۲۸۱ م ۱۴۳۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۷۷/۱ م ۱۴۲۳

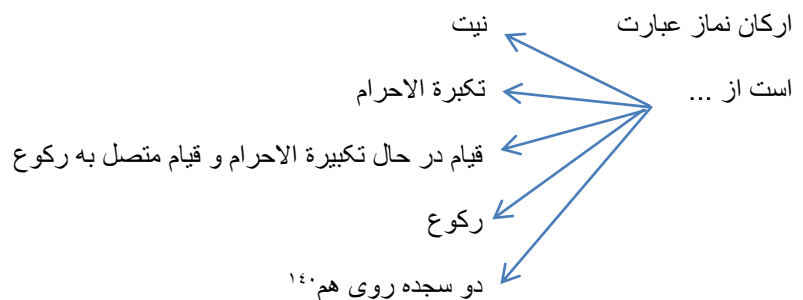
تساوی یا جلوتر بودن زن از مرد

دعا به غیر عربی

ارکان نماز

نکته: حضرت آیت الله زنجانی اساسا تکبیرة الاحرام را رکن نمی دانند.^{۱۴۱}

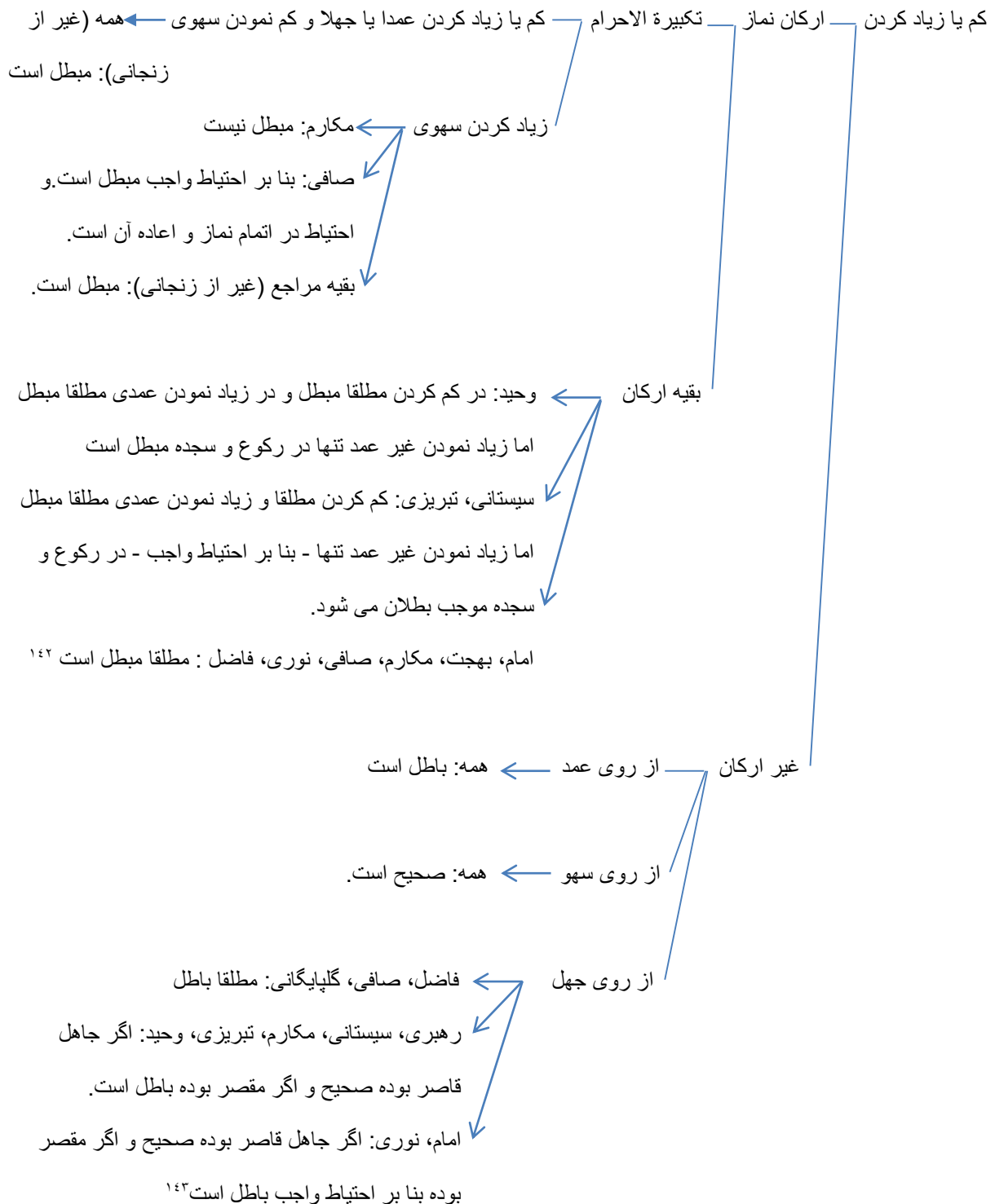
^{۱۳۸} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۷۵/ ۳۷۴، وحید: توضیح المسائل معظم له: ۱۷۹/، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۹۵/۱ م ۸۸۶

^{۱۳۹} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۹۹/ ۴۸۸، وحید: توضیح المسائل معظم له: ۲۲۶/ ۱۱۴۴، مکارم: توضیح المسائل سیزده

مرجع: ۶۲۱/۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۲۱/۱ م ۱۱۳۵

^{۱۴۰} وحید: توضیح المسائل معظم له: ۱۸۹/ ۵۵۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۳۱/۱ م ۹۴۲

کم یا زیاد نمودن واجبات نماز

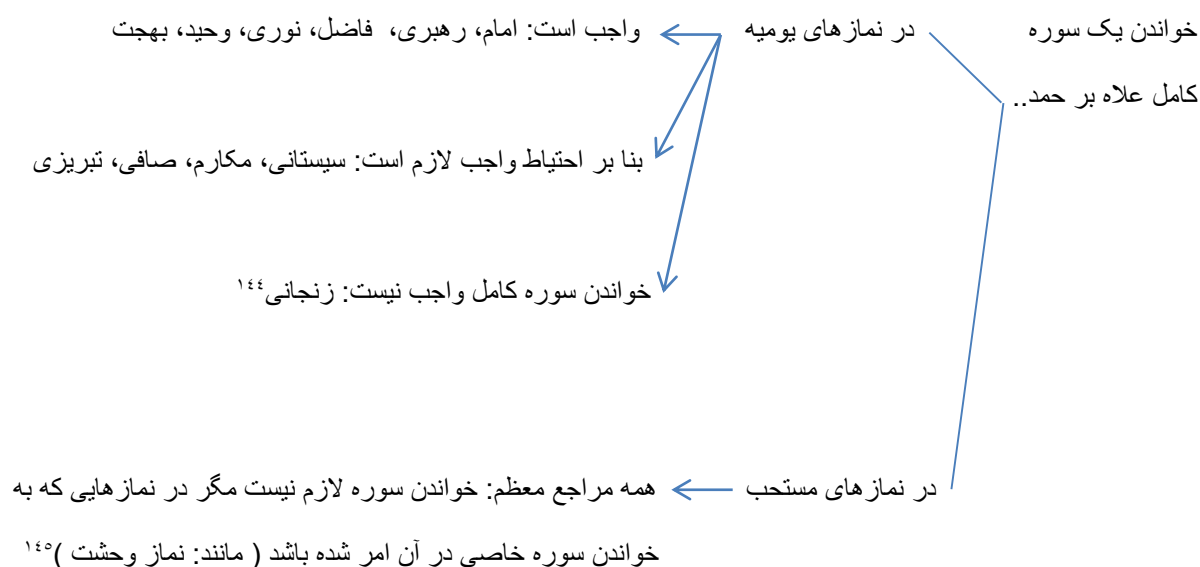

^{۱۴۱} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۳۱/۱ م ۹۴۲

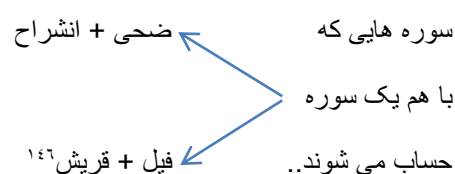
^{۱۴۲} وحدید: توضیح المسائل معظم له: / ۱۸۹ م ۵۵۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۳۱/۱ م ۹۴۲

^{۱۴۳} وحدید: توضیح المسائل معظم له: / ۲۵۲ م ۱۲۷۲ و ۱۲۷۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: / ۶۸۰ م ۱۲۶۳ و ۱۲۶۴

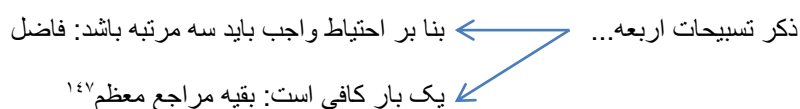
لزوم خواندن سوره کامل در نماز

سوره هایی که با هم خوانده می شوند

تعداد تسبیحات اربعه

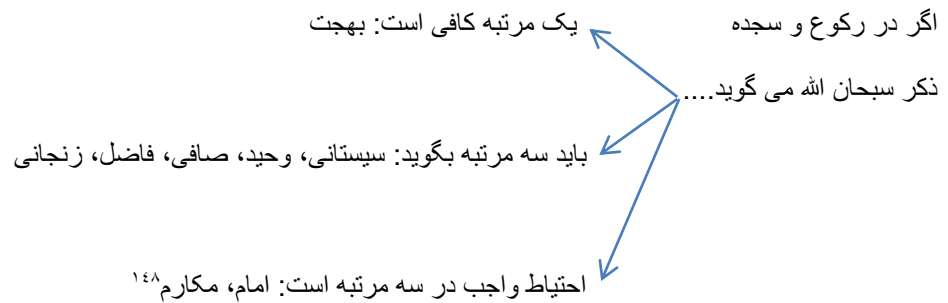

^{۱۴۴} رهبری: اجوبه الاستفتائات: ۹۷/ س ۴۷۵، وحید: توضیح المسائل معظم له: ۱۹۵/ م ۹۸۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۴۳/۱ م ۹۷۸

^{۱۴۵} وحید: توضیح المسائل معظم له: ۱۹۶/ م ۹۹۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۴۷/۱ م ۹۸۶
^{۱۴۶} رک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۴۳/۱ م ۹۷۸ و توضیح المسائل آیت الله وحید: ۱۹۵/ م ۹۸۷

^{۱۴۷} رهبری: اجوبه الاستفتائات: ۹۸/ س ۴۸۵، وحید: توضیح المسائل معظم له: ۲۰۰/ م ۱۰۱۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۵۵/۱ م ۱۰۰۵

تعداد ذکر در رکوع و سجده

نکته: همه مراجع معظم گفتن ذکرهای دیگر غیر از «سبحان الله» را در رکوع و سجود جایز می شمردند. بنا بر این شخص می تواند به گفتن سه مرتبه «الله اکبر» یا «الحمد لله» و... اکتفا نماید.^{۱۴۹}

دستور سجده سهو

دستور سجده سهو این است که بعد از سلام نماز فوراً نیت سجده سهو نموده و پیشانی را بر چیزی که سجده بر آن صحیح است قرار بدهد و بگوید: «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ» بعد باید بنشیند و دوباره به سجده رود و ذکر گفته شده را مجدداً گفته و بنشیند و بعد از خواندن تشهد سلام دهد. البته ذکرهای دیگری نیز برای سجده سهو بیان شده است لکن ذکر گفته شده مطابق احتیاط بوده و قطعاً صحیح است.^{۱۵۰}

^{۱۴۸} وحید: توضیح المسائل معظم له: / ۲۰۳ م ۱۰۳۷، صافی: جامع الاحکام: ۷۳/۱ س ۲۲۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۶۲/۱ م ۱۰۲۸ و ۵۷۰/۱ م ۱۰۴۹

^{۱۴۹} وحید: توضیح المسائل معظم له: / ۲۰۳ م ۱۰۳۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۶۲/۱ م ۱۰۲۸

^{۱۵۰} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۷۴/۱ م ۱۲۵۰

برخی از شکهای مبتلا به و حکم آنها

← اول: شک بین ۱ و ۲ ← همه: مطلقا مبطل است^{۱۵۱}

← دوم: شک بین ۲ و ۳ ← در نماز ۲ یا ۳ رکعتی ← همه: مطلقا مبطل است^{۱۵۲}

در نماز ۴ رکعتی ← پیش از تمام شدن سجده دوم^{۱۵۳} ← همه: باطل است

پس از بلند شدن از سجده دوم^{۱۵۴} ← همه: بنا را بر ۳ نهاده و یک رکعت

دیگر بخواند و پس از نماز یک رکعت

نماز احتیاط ایستاده بخواند.^{۱۵۵}

← سوم: شک بین ۳ و ۴ ← همه: مطلقا بنا را بر ۴ نهاده و نماز را تمام می کند و پس از نماز یا یک رکعت نماز احتیاط

ایستاده و یا دو رکعت نماز احتیاط نشسته بجا می آورد.^{۱۵۶}

← چهارم: شک بین ۲ و ۴ ← پیش از تمام شدن سجده دوم^{۱۵۷} ← همه: باطل است

پس از بلند شدن از سجده دوم^{۱۵۸} ← همه: بنا را بر ۴ نهاده و نماز را تمام می کند و پس از نماز

دو رکعت نماز احتیاط ایستاده بجا می آورد.

نکته: رجوع به احکام فوق در زمانی است که مکلف نسبت به یک طرف خاص گمان نداشته و هر دو طرف در نظر او مساوی باشند. لذا در همه مواردی که شک در رکعات پیش می آید وظیفه ابتدایی مکلف این است که مقداری فکر کند و اگر برای او نسبت به یک طرف خاص گمان حاصل شود بنا را بر آن بگذارد.^{۱۵۹}

^{۱۵۱} وحید: توضیح المسائل معظم له: ۲۳۲/ م ۱۱۷۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۳۵/۱ م ۱۱۶۵

^{۱۵۲} وحید: توضیح المسائل معظم له: ۲۳۲/ م ۱۱۷۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۳۵/۱ م ۱۱۶۵

^{۱۵۳} سیستانی: پیش از داخل شدن در سجده دوم، خوئی و وحید: پیش از تمام شدن ذکر سجده دوم، تبریزی: پیش از تمام شدن ذکر واجب سجده دوم (ر.ک توضیح المسائل وحید: ۲۳۲/ م ۱۱۷۳ و توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۳۵/۱ م ۱۱۶۵)

^{۱۵۴} صافی، گلپایگانی و وحید: پس از اتمام ذکر واجب سجده دوم، خوئی و تبریزی: بعد از تمام شدن ذکر سجده دوم، سیستانی: بعد از داخل شدن در سجده دوم

^{۱۵۵} حضرات آیات امام، فاضل و... معتقدند که در این حالت شخص می تواند به جای یک رکعت نماز نشسته دو رکعت نماز احتیاط نشسته نیز بخواند اما حضرات آیات مکارم، وحید، صافی و گلپایگانی به فتوا و حضرات آیات سیستانی، بهجت، تبریزی و... به احتیاط واجب خواندن یک رکعت ایستاده را متعین دانسته اند. (ر.ک توضیح المسائل وحید: ۲۴۰/ و توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۵۰/۱)

^{۱۵۶} در میان مراجع معظم تنها حضرات آیات وحید و زنجانی معتقدند که بنا بر احتیاط واجب باید نماز احتیاط به نحو دو رکعت نشسته باشد. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۵۲/۱ مورد پنجم و توضیح المسائل آیت الله وحید: ۲۴۰/)

^{۱۵۷} سیستانی: پیش از داخل شدن در سجده دوم، وحید و خوئی: پیش از تمام شدن ذکر سجده دوم، تبریزی: پیش از تمام شدن ذکر واجب سجده دوم. (ر.ک توضیح المسائل وحید: ۲۳۲/ و توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۳۵/۱)

^{۱۵۸} سیستانی: ... بعد از داخل شدن در سجده دوم، خوئی و تبریزی: ... بعد از تمام شدن ذکر سجده دوم، وحید، صافی و گلپایگانی: ... بعد از اتمام ذکر واجب سجده دوم (ر.ک توضیح المسائل وحید: ۲۴۰/ و توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۵۰/۱)

- ← امام و رهبری: در تکلم سهوی، نسیان سجده واحده و شک بین ۴ و ۵ بعد از سجده دوم؛ واجب و در تشهد فراموش شده و سلام بیجا بنا بر احتیاط واجب لازم است
- ← سیستانی: در تشهد فراموش شده و شک بین ۴ و ۵ شک بین ۴ و ۶ بعد از ورود به سجده دوم؛ واجب و در سه مورد احتیاط واجب در سجده سهو است: تکلم سهوی، سلام بیجا و در موردی که اجمالا بدانند چیزی را اشتباها کم یا زیاد نموده و نماز محکوم به صحت باشد.
- ← مکارم: احتیاط واجب این است که در چند مورد سجده سهو انجام شود: در تکلم سهوی، نسیان سجده واحده، سلام بیجا، تشهد فراموش شده، قیام یا قعود بیجا و شک بین ۴ و ۵ بعد از سجده دوم
- ← وحید: در تکلم سهوی، تشهد فراموش شده و شک بین ۴ و ۵ بعد از سجده دوم و شک بین ۵ و ۶ در حال ایستادن؛ واجب و در دو مورد احتیاط واجب در سجده سهو است: سلام بیجا، نسیان سجده واحده و هر چیزی که در نماز اشتباها کم یا زیاد شود
- ← صافی: در تکلم سهوی، سلام بیجا، تشهد فراموش شده، نسیان سجده واحده و شک بین ۴ و ۵ بعد از سجده دوم؛ واجب و در قیام یا قعود بیجا احتیاط واجب در سجده سهو است.
- ← بهجت: در تکلم سهوی، نسیان سجده واحده، شک بین ۴ و ۵ بعد از سجده دوم، شک بین ۵ و ۶ در حال ایستاده به علت ایستادن بیجا، سلام بیجا؛ واجب و در سه مورد احتیاط واجب در بجا آوردن سجده سهو می باشد: شک بین ۴ و ۵ قبل از تمام شدن سجده دوم و در شک بین ۵ و ۶ در حال ایستاده به علت شک پیش آمده و هر چیز غیر رکن که در نماز اشتباها کم یا زیاد شده باشد.^{۱۶۰}

موارد وجوب

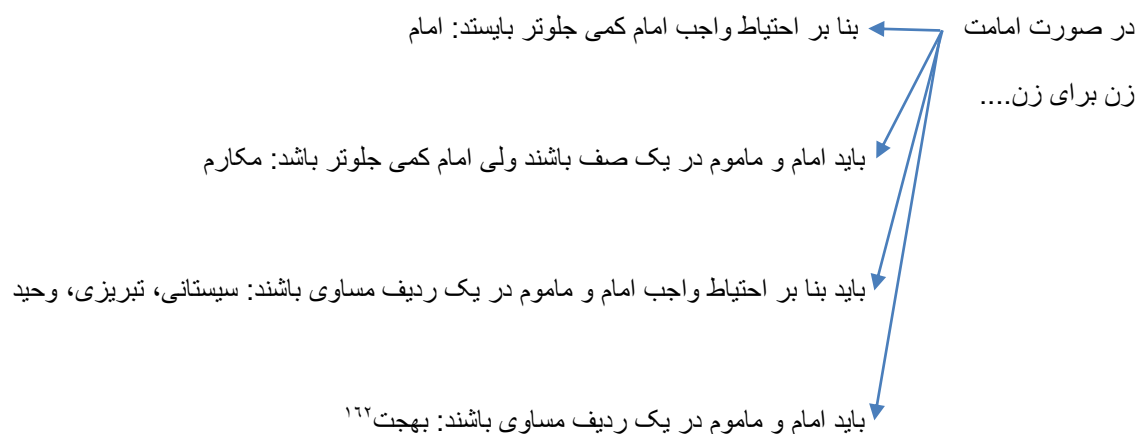
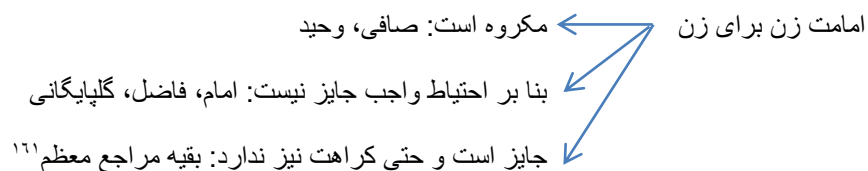
سجده سهو..

^{۱۵۹} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۳۶/۱ م ۱۱۶۶ و ۶۴۹/۱ م ۱۱۹۹

^{۱۶۰} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل معظم له: ۲۴۸/، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۶۹/۱ م ۱۲۳۶

نماز جماعت

امامت زن برای زنها

^{۱۶۱} رهبری: اجویة الاستفتاءات: ۱۲۰/ س ۵۹۶، فاضل: جامع المسائل (فارسی): ۱۱۵/۱ م ۴۰۶، وحید: توضیح المسائل: ۲۸۴/ م ۱۴۶۱،

بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۷۹۰ م ۱۴۵۳

^{۱۶۲} وحید: توضیح المسائل: ۲۹۰/ م ۱۴۸۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱/ ۸۰۲ م ۱۴۸۱

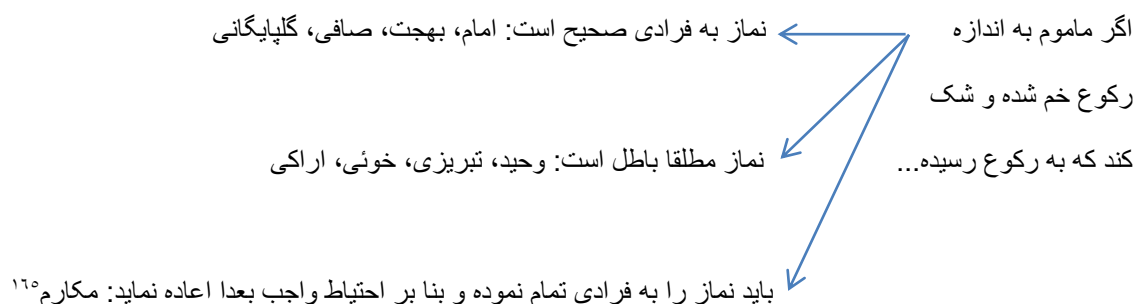
حکم نرسیدن به رکوع امام

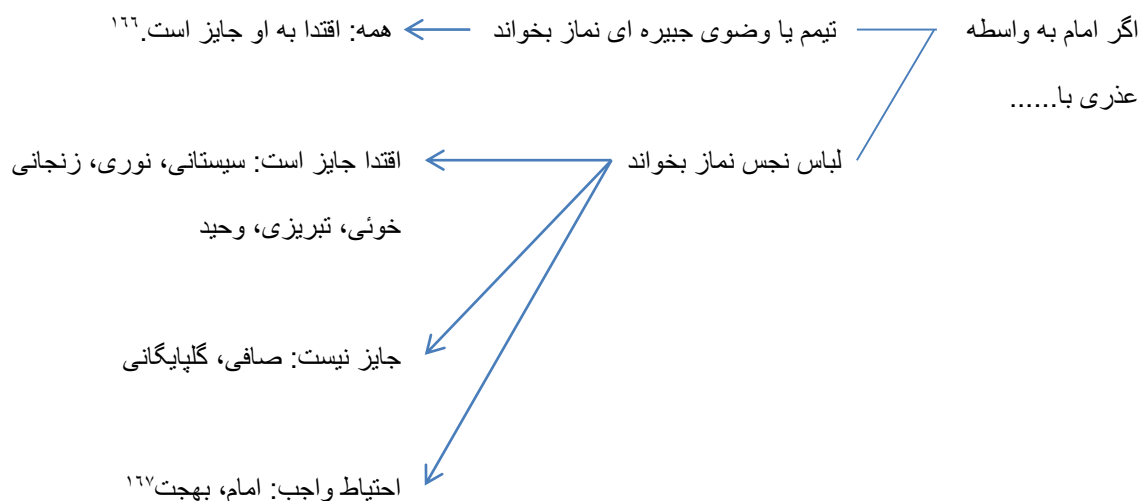
^{۱۶۳} همه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۷۹/۱ م ۱۴۲۹

^{۱۶۴} همه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۷۹/۱ م ۱۴۲۷

شک در رسیدن به رکوع

اقتدا به امام معذور

^{۱۶۵} مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۷۹/۱ م ۱۴۲۷، وحید: توضیح المسائل: ۲۸۱/ م ۱۴۳۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده

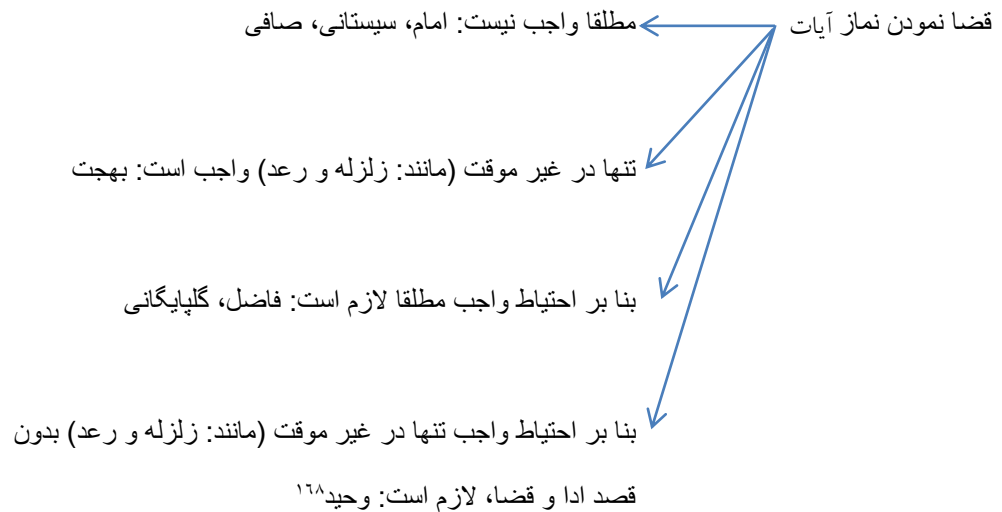
مرجع: ۷۷۹/۱ م ۱۴۲۸

^{۱۶۶} وحید: توضیح المسائل: ۲۸۶/ م ۱۴۶۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۹۲/۱ م ۱۴۵۷

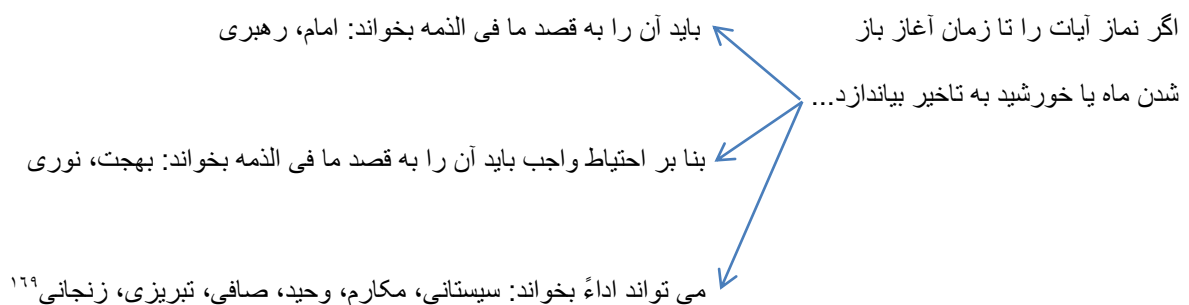
^{۱۶۷} وحید: توضیح المسائل: ۲۸۶/ م ۱۴۶۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۹۲/۱ م ۱۴۵۷

نماز آیات

لزوم قضا نمودن نماز آیات

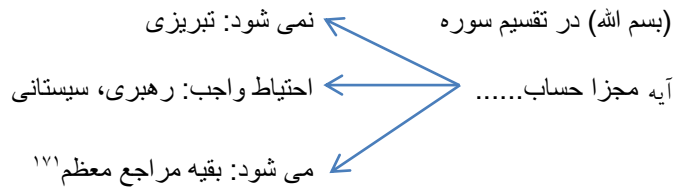
تاخیر انداختن نماز آیات در کسوفین

نکته: پس از باز شدن کامل ماه و خورشید، قطعاً باید نیت قضا نماید.^{۱۷۰}

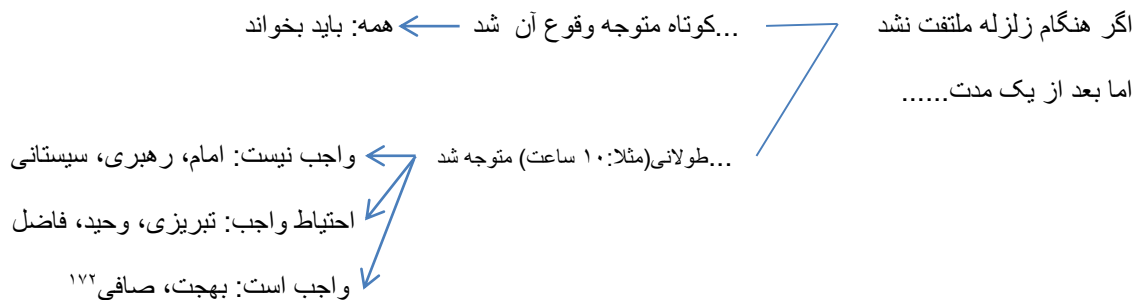
^{۱۶۸} امام: ترجمه تحریر الوسيله: ۳۴۸/۱ م ۶، وحید: توضیح المسائل: ۲۹۴/۱ م ۱۵۱۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۱۹/۱ م ۱۵۰۵
^{۱۶۹} وحید: توضیح المسائل: ۲۹۲/۱ م ۱۵۰۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۱۵/۱ م ۱۴۹۶
^{۱۷۰} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۱۵/۱ م ۱۴۹۶

نحوه تقسیم آیات سوره در نماز آیات

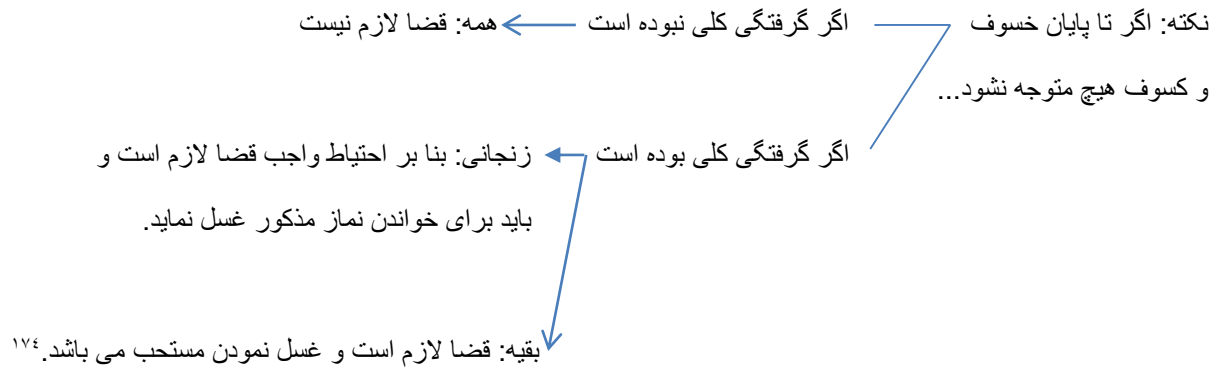
توضیح: بنا بر نظر آن دسته از مراجع معظم که «بسم الله» را جزء سوره نمی دانند، لازم است که در قسمت اول پس از «بسم الله» حد اقل یک آیه اضافه گردد. مثلاً: اگر بخواند سوره توحید را بخواند می تواند به این نحو عمل نماید: قسمت اول: «بسم الله الرحمن الرحيم. قل هو الله احد»، قسمت دوم: «الله الصمد»، و در اینجا برای آنکه پنج قسمت کامل شود یک آیه را دو قسمت می کند؛ قسمت سوم: «لم یلد»، قسمت چهارم: «و لم یولد»، قسمت پنجم: «و لم یکن له کفو احد».

حکم کسی که متوجه وقوع زلزله نشده است

^{۱۷۱} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۲۹۴/ م ۱۵۱۶، فاضل: احکام نوجوانان: ۱۴۱ م ۳۵۲، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۱۹/۱ م ۱۵۰۸
^{۱۷۲} امام: ترجمه تحریر: ۳۴۹/۱ م ۷، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۴۸/ س ۷۱۶، بهجت: جامع المسائل: ۴۸۱/۱، سیستانی: منهاج الصالحین: ۲۴۰/۱ م ۷۰۴، صافی: هدایة العباد: ۱۵۰/۱ م ۸۶۸، تبریزی: منهاج: ۲۰۰/۱ م ۷۰۴، فاضل: الاحکام الواضحة: ۱۹۰/ م ۷۵۵، وحید: منهاج: ۲۱۸/۲ م ۷۰۴

حکم کسی که متوجه کسوفین^{۱۷۳} نشده است

^{۱۷۳} کسوفین: کسوف و خسوف

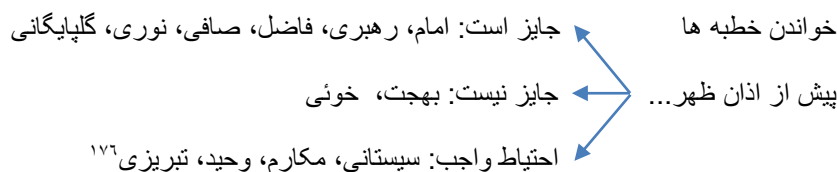
^{۱۷۴} وحید: توضیح المسائل: ۲۹۳/ م ۱۵۰۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۱۶/۱ م ۱۴۹۹

نماز جمعه

حکم نماز جمعه در زمان غیبت

- ← صافی، گلپایگانی: نماز ظهر به تنهایی مجزی است اما بنا بر احتیاط واجب نماز جمعه به تنهایی مجزی نیست
- ← زنجانی: ظهر به تنهایی مجزی است اما بنا بر احتیاط واجب نماز جمعه به تنهایی کافی نیست . همچنین بنا بر احتیاط واجب در ساعاتی که نماز جمعه در حال اقامه است خواندن نماز ظهر جایز نمی باشد.
- ← خوئی، تبریزی: احتیاط واجب در خواندن نماز جمعه است اما هر کدام از ظهر یا جمعه به تنهایی کافی است.
- ← امام، رهبری، مکارم، سیستانی، وحید، فاضل، نوری : هیچکدام از نماز جمعه و ظهر واجب تعیینی نبوده و هر کدام از آنها به تنهایی مجزی است.^{۱۷۵}

تقدیم خطبه ها بر اذان

^{۱۷۵} امام: استفتائات: ۳/ ۶۲۷ و ۱۸۰ و ۲۷۴/۱ س ۴۶۳ ، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۲۶/۱ س ۶۲۳ و توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۷۶/۱ س ۶۰۶ و ۶۰۷ ، خوئی و سیستانی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۵۹/۱ ، حضرات آیات فاضل، مکارم، نوری ، : توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۴۲/۱ ، بهجت: جامع المسائل: ۲۴۰/۱ ، تبریزی: استفتائات: ۱۱۰/۲ س ۵۰۴ ، صافی و گلپایگانی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۶۲/۱ م ۲ ، وحید: منهاج: ۱۴۵/۲ و توضیح المسائل: ۱۵۱/۱ م ۷۴۰ ، زنجانی: توضیح المسائل: ۱۶۲/۱ م ۷۴۲ ، خوئی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۶۱/۱ و ۸۶۲/۱ ، سیستانی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۶۱/۱ ،
^{۱۷۶} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۲۶/۱ س ۶۲۸ ، حضرات آیات امام، فاضل، تبریزی، نوری، مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۴۹/۱ م ۲۷ ، بهجت: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۷۳/۱ ، صافی و گلپایگانی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۶۴/۱ م ۱۱ ، خوئی و سیستانی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۶۰/۱ ، وحید: منهاج: ۲۰۷/۲

امامت مسافر در نماز جمعه

- مسافر
- می تواند امام جمعه شود: بهجت، سیستانی
 - بنا بر احتیاط واجب نمی تواند امام جمعه شود: صافی، فاضل
 - نمی تواند امام جمعه شود: امام، تبریزی^{۱۷۷}

حکم سخن گفتن میان خطبه ها

- امام، فاضل، تبریزی و نوری: گوش سپردن به خطبه ها بنا بر احتیاط واجب لازم است. اما سخن گفتن در این هنگام حرام نیست.
- سیستانی: سخن گفتن به صورت عادی مکروه است اما اگر مانع شنیدن خطبه ها شود احتیاط واجب در ترک آن است.
- بهجت: گوش سپردن به خطبه ها واجب است. و سخن گفتنی که مانع شنیدن خطبه ها باشد حرام است
- مکارم: بنابر احتیاط واجب باید از سخن گفتن پرهیز نموده و به خطبه ها گوش فرا دهند.^{۱۷۸}

نکته: در صورت ثبوت حرمت سخن گفتن و گوش سپردن به خطبه های نماز جمعه، این حرمت صرفاً تکلیفی بوده و موجب بطلان نماز جمعه نمی گردد.^{۱۷۹}

^{۱۷۷} امام: استفتائات: ۲۶۹/۱ س ۴۴۰، تبریزی: استفتائات: ۲/ ۱۱۱ س ۵۰۸ البته در توضیح المسائل ایشان احتیاط واجب نموده اند (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۸۵/۱ م ۱۲)، بهجت: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۸۵/۱، صافی: جامع الاحکام: ۱۰۱/۱ س ۳۵۷، فاضل: جامع المسائل (فارسی): ۱۲۰/۱ س ۴۳۴

^{۱۷۸} خوئی و سیستانی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۶۲/۱، بهجت: توضیح المسائل: ۲۳۸ م ۱۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۵۲/۱ م ۳۸

^{۱۷۹} ر.ک توضیح المسائل آیت الله بهجت: ۲۳۸ م ۱۶، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۵۲/۱ م ۳۸ و...

نماز مسافر

شرائط معتبر در شکسته شدن نماز

شرائط وجوب قصر:

- اول: طی مسافت شرعی (هشت فرسخ)^{۱۸۰}
- دوم: از ابتدا سفر، قصد رفتن به بیش از مسافت را داشته باشد.^{۱۸۱}
- سوم: قبل از رسیدن به مسافت نسبت به ادامه دادن مردد نشود.^{۱۸۲}
- چهارم: قبل از رسیدن به مسافت از قواطع سفر عبور نکند.^{۱۸۳}
- پنجم: سفر حرام نباشد.^{۱۸۴}
- ششم: خانه به دوش نباشد.^{۱۸۵}
- هفتم: کثیر السفر نباشد.^{۱۸۶}
- هشتم: از حد ترخص بگذرد (یعنی تا قبل از آن هنوز نماز تمام است)^{۱۸۷}

^{۱۸۰} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۸۳/۱

^{۱۸۱} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۸۸/۱. لذا اگر در ابتدا قصد داشته باشد که - مثلاً - تنها ۱۵ کیلومتر برود اما در میانه راه تصمیم بگیرد که مسافت بیشتری را طی کند؛ اگر مسافت باقیمانده به حد ۸ فرسخ نرسد نماز شکسته نمی شود. حتی اگر مجمع مسافت گذشته و باقیمانده روی هم ۸ فرسخ بشود. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۸۸/۱ م ۱۲۸۱)

^{۱۸۲} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۹۱/۱

^{۱۸۳} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۹۴/۱. نکته: مقصود از قواطع سفر در اینجا وطن یا محلی است که بنا دارد ۱۰ روز در آنجا بماند.

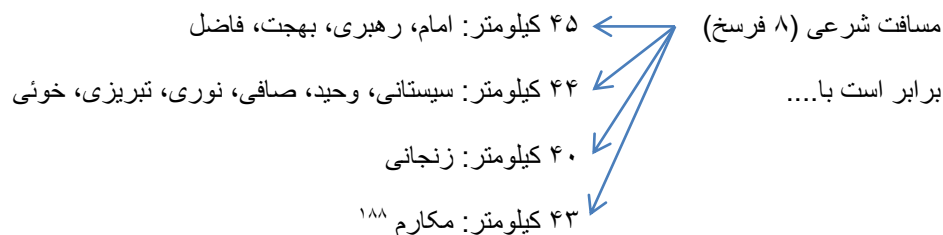
^{۱۸۴} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۹۵/۱

^{۱۸۵} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۰۰/۱

^{۱۸۶} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۰۱/۱

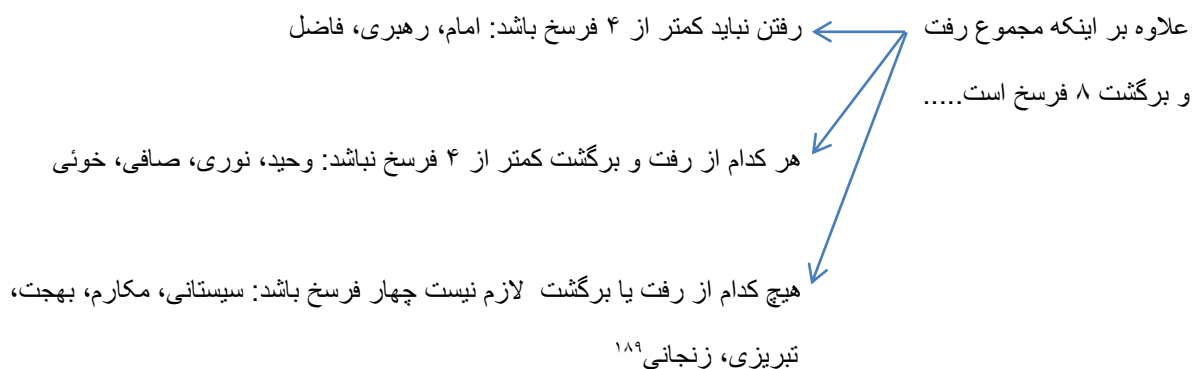
^{۱۸۷} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۰۷/۱

مسافت شرعی

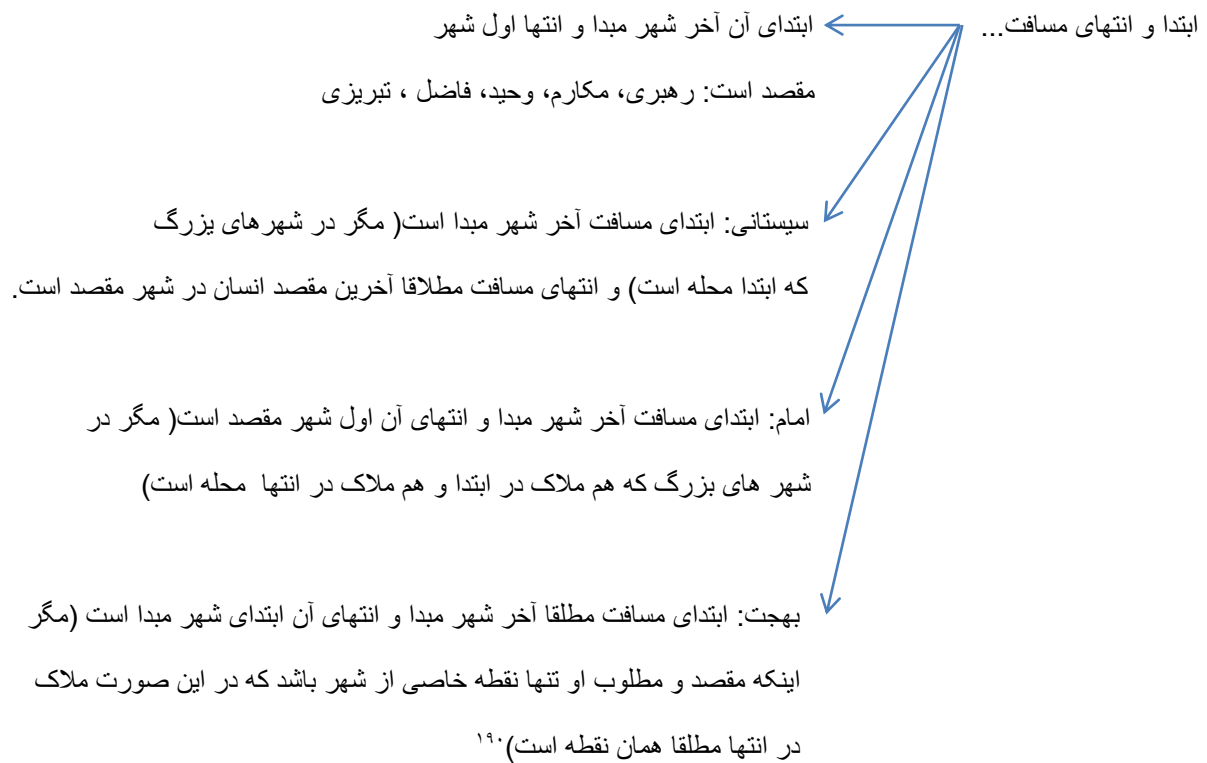

نکته: البته در تطبیق این مقادیر تسامح وجود دارد پس اگر مسافت اندکی بیشتر یا کمتر باشد مانعی ندارد.

شرط مسافت

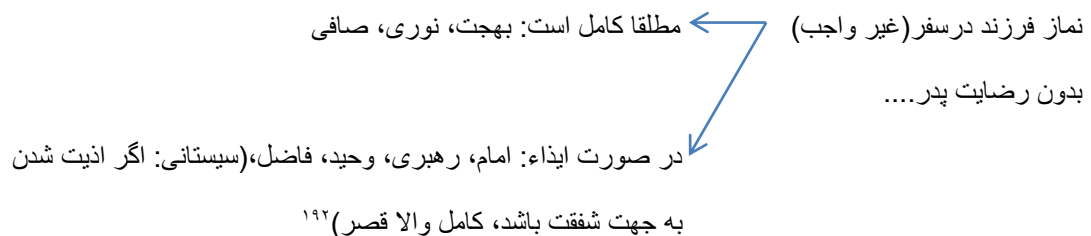
^{۱۸۸} وحید: توضیح المسائل: ۲۵۴/، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۸۳/۱
^{۱۸۹} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۲۸/ س ۶۴۰، وحید: ۲۵۵/ م ۱۲۸۱، توضیح المسائل: بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۸۴/۱ م ۱۲۷۲

مسئله بلاد کبیره

در شهرهایی که فاصله برخی محله های آن با یکدیگر بسیار زیاد است، هر گاه فرد از محله خود به نقطه دیگری از شهر برود که فاصله آن با محل خودش بیش از مسافت (۸ فرسخ) باشد؛ از میان مراجع تنها مرحوم امام (ره) معتقدند که فرد مذکور حکم مسافر را داشته و هر محله برای خود در حکم شهری جداگانه می باشد.^{۱۹۱}

سفر فرزند بدون رضایت پدر

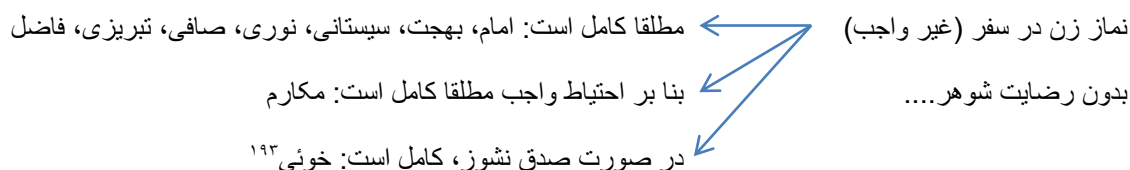

^{۱۹۰} امام: استفتائات: ۲۸۰/۱ س ۲۸۱ و ترجمه تحریر الوسيله: ۴۵۱/۱، تبریزی: استفتائات: ۱۰۱/۱ س ۴۸۴، مکارم: استفتائات: ۷۶/۱ س ۲۰۹، بقیه: کتاب اجکام مسافر مرکز ملی پاسخگویی باب مسافت

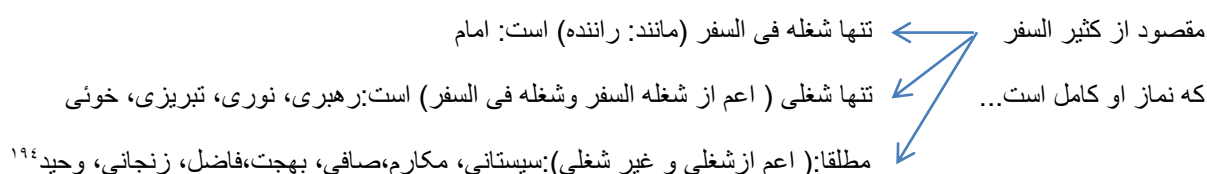
^{۱۹۱} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۴۸/۱

^{۱۹۲} مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۹۵/۱ ذیل شرط پنجم، وحید: توضیح المسائل: ۲۵۹/۱ م ۱۳۰۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۹۶/۱ م ۱۲۹۵

سفر زن بدون رضایت شوهر

اقسام کثیر السفر

همه: کتاب مرکز ؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟

میزان در صدق کثیر السفر

امام، رهبری، بهجت: در طول حد اقل دوماه، هر کمتر از ده روز یک بار برود (بهجت: یا در طول یک ماه هر روز برود)

سیستانی: اگر کثیر السفر (حد اقل ۱۰ روز در ماه، هر روز یک سفر دارد) یا (۱۰ روز متوالی در ماه در سفر باشد ولی در ضمن ۲ سفر یا بیشتر) به شرط اینکه سفرها (در یک سال؛ ۶ ماه) و یا (در چند سال؛ هر سال ۳ ماه) ادامه داشته باشد نماز تمام است. اما اگر در صورتهای فوق تعداد سفر در هر ماه ۸ یا ۹ روز باشد؛ احتیاط واجب در جمع است. اما اگر تعداد روزها زیر ۸ روز در ماه باشد نماز قصر است.

^{۱۹۳} همه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۹۵/۱ در ضمن شرط پنجم
^{۱۹۴}

میزان در تحقق

کثرت سفر

مکارم: ← اول: در طول یک ماه؛ هر روز برود (هر چند جمعه ها نرود)
دوم: در طول ۴۵ روز؛ هر روز برود (حتی اگر پنجشنبه و جمعه ها نرود)
سوم: در طول حد اقل دو ماه؛ هفته ای حد اقل ۳ روز

← وحید: حد اقل در طول دو ماه؛ ۱۵ سفر - با فاصله کمتر از ۱۰ روز - داشته باشد. اما اگر فقط هفته ای ۲ یا ۳ روز در سفر باشد؛ احتیاط واجب در جمع است (چه در نماز و چه در روزه). و در هفته ای یک روز؛ وظیفه قصر است

← فاضل: در طول حد اقل یک ماه؛ ۴ سفر - با فاصله کمتر از ۱۰ روز - کافی است.

← تبریزی: حد اقل در طول دو ماه؛ هفته ای ۲ مرتبه یا بیشتر برود. اما اگر ۷ تا ۱۰ روز یک بار می رود احتیاط واجب در جمع است؛ (البته اگر روزه گرفت قضا ندارد)

← صافی: حد اقل در طول چهار ماه؛ هفته ای یک مرتبه یا بیشتر

زمان فعلیت یافتن کثرت سفر

← دوم نمازش تمام می شود: امام، فاضل، صافی، نوری

← سوم نمازش تمام می شود: رهبری

← اول نمازش تمام است: وحید

کثیر السفر

از سفر... ← از وقتی کثیر السفر صدق کند: زنجانی، (تبریزی: ولو سفر اول باشد)

← بنا بر احتیاط واجب در دو هفته اول جمع و بعد از آن کامل: سیستانی

← چنانکه در جدول قبل ملاحظه شد حضرت آیت الله مکارم سه گروه مختلف را مصداق کثیر السفر

می دانند. لذا در مساله حاضر می فرمایند: گروه اول و دوم از همان سفر اول نمازشان کامل

است اما گروه سوم باید در سه چهار روز اول جمع و پس از آن کامل بخوانند.

نکته: در موارد فوق حکم روزه تابع حکم نماز می باشد. لذا در مواردی که جمع واجب باشد، باید هم روزه را بگیرد و هم بعدا قضا کند.

همه: کتاب

اقامت ده روزه در بین سفرهای کثیر

هر گاه کثیر السفر ۱۰ ← امام، رهبری، مکارم، صافی: در اولین سفر پیش رو شکسته است: (صافی: مگر اینکه در غیر وطن بدون قصد مانده باشد که در این حالت در سفر اول احتیاط واجب در جمع است)

سیستانی: از همان سفر اول مطلقا کامل است

وحدید: ← شغله السفر ← اگر در وطن مانده؛ سفر اول مطلقا قصر

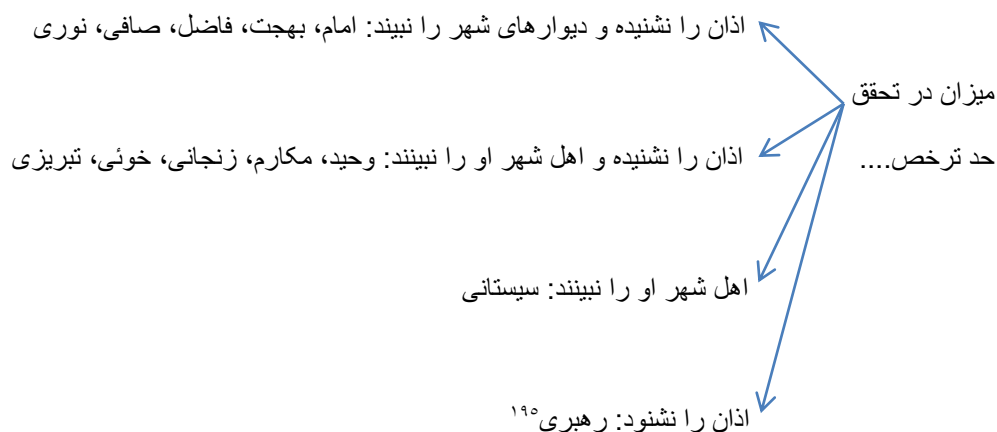
در غیر وطن مانده؛ اگر با قصد مانده سفر اول
قصر است اما اگر بدون قصد مانده تمام است.

شغله فی السفر و غیر شغلی ← در سفر اول احتیاط واجب در جمع است

مطلقا

همه: کتاب مرکز ؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟

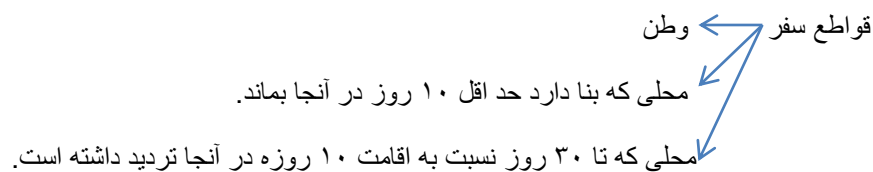
ملاک حد ترخص

نکته: چنانکه پیش از این - در بحث بلاد کبیره- گفته شد مرحوم امام ملاک در ترخص را دیوارها و اذان محله می دانند نه شهر

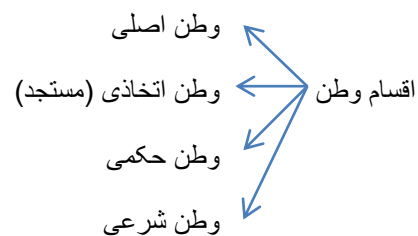
قواطع سفر

مقصود از قواطع سفر مکانهایی است که وقتی مسافر در آنجا قرار بگیرد، سفر او قطع گردیده و نمازش کامل خواهد بود. این مکانها عبارتند از:

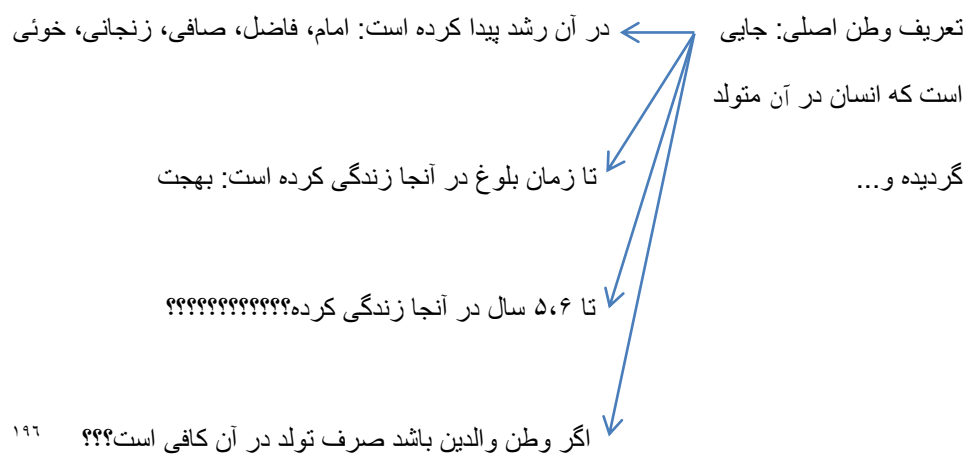

^{۱۹۰} رهبری: اجوبة الاستفتائات/۱۳۹ س ۶۷۷، وحید: توضیح المسائل/۲۶۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۰۷/۱ ضمن شرط هشتم

اقسام وطن

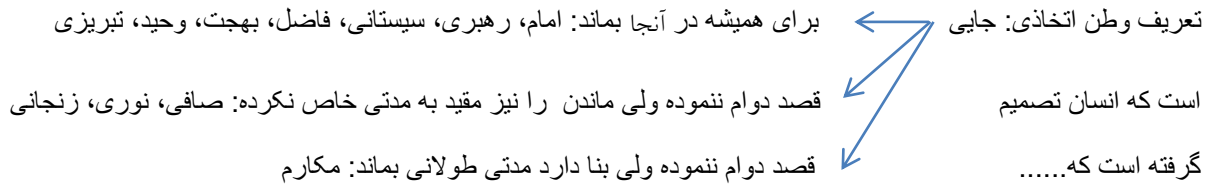

وطن اصلی

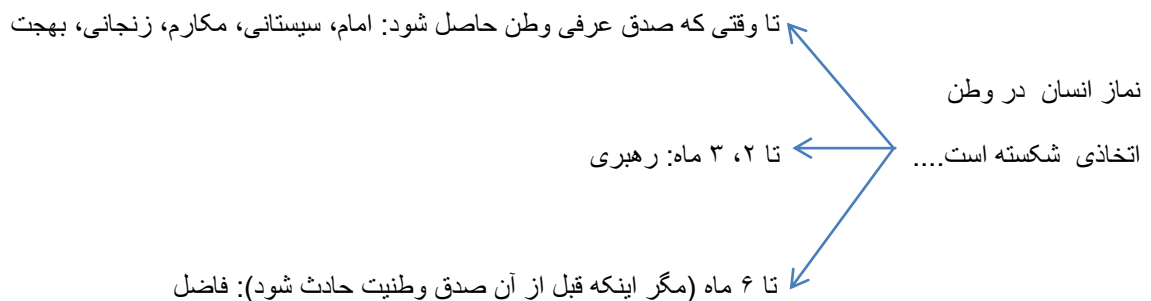
^{۱۹۶} امام: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۴۵/۱ س ۶۹۵، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۴۳/۱ س ۶۹۵،.....

وطن اتخاذی

نکته: محلی را که انسان در کودکی با والدین زندگی نموده و آنها قصد توطن در آنجا را داشته اند برای کودک حکم وطن اتخاذی را پیدا نموده است. چرا که کودک اختیاری در اتخاذ یا عدم اتخاذ نداشته و قصد او تابع قصد والدین می باشد.

زمان فعلیت یافتن وطن اتخاذی

نکته: مکلف می تواند در این مدت نماز را شکسته خوانده یا قصد ده روز نموده و کامل بخواند.

تعدد وطن

اعراض از وطن

اعراض از وطن
به این است که....

مکارم: ترک عملی وطن. به این معنا که حد اقل در طول ۵ سال؛ هر سال ۹۰ روز- ولو به صورت پراکنده- به آنجا نرود. و از ابتدای علم به آغاز این روند اعراض محقق می شود.

امام، رهبری، سیستانی، فاضل، خویی: قصدی است (یعنی: باید تصمیم داشته باشد که دیگر برای زندگی دائم به آنجا نرود.)

صافی، تبریزی، گلپایگانی: قهری است (یعنی: همین که بداند که دیگر برای زندگی دائم به آنجا بر نمی گردد کافی است و نیازی به قصد عدم بازگشت ندارد)

بهجت، نوری: قصدی است. اما شرط دیگر آن این است که در عمل هم زندگی در آنجا را ترک کرده باشد.

وحید: قصدی است. لکن این قصد می تواند به تبع قصد دیگری [مانند: شوهر] محقق شود.

نکته: بنا بر آنچه گفته شد. اگر برای یکی از مقلدین حضرت آیت الله مکارم اتفاق بیافتد که در طول ۵ سال مجموعاً ۹۰ روز به وطن خود نرود یا از اکنون بداند که طی حد اقل ۵ سال نخواهد توانست سالی ۹۰ روز به وطن برود، دیگر آنجا وطن او نخواهد بود هر چند بنا داشته باشد که در آینده برای زندگی دائم به آنجا برود.

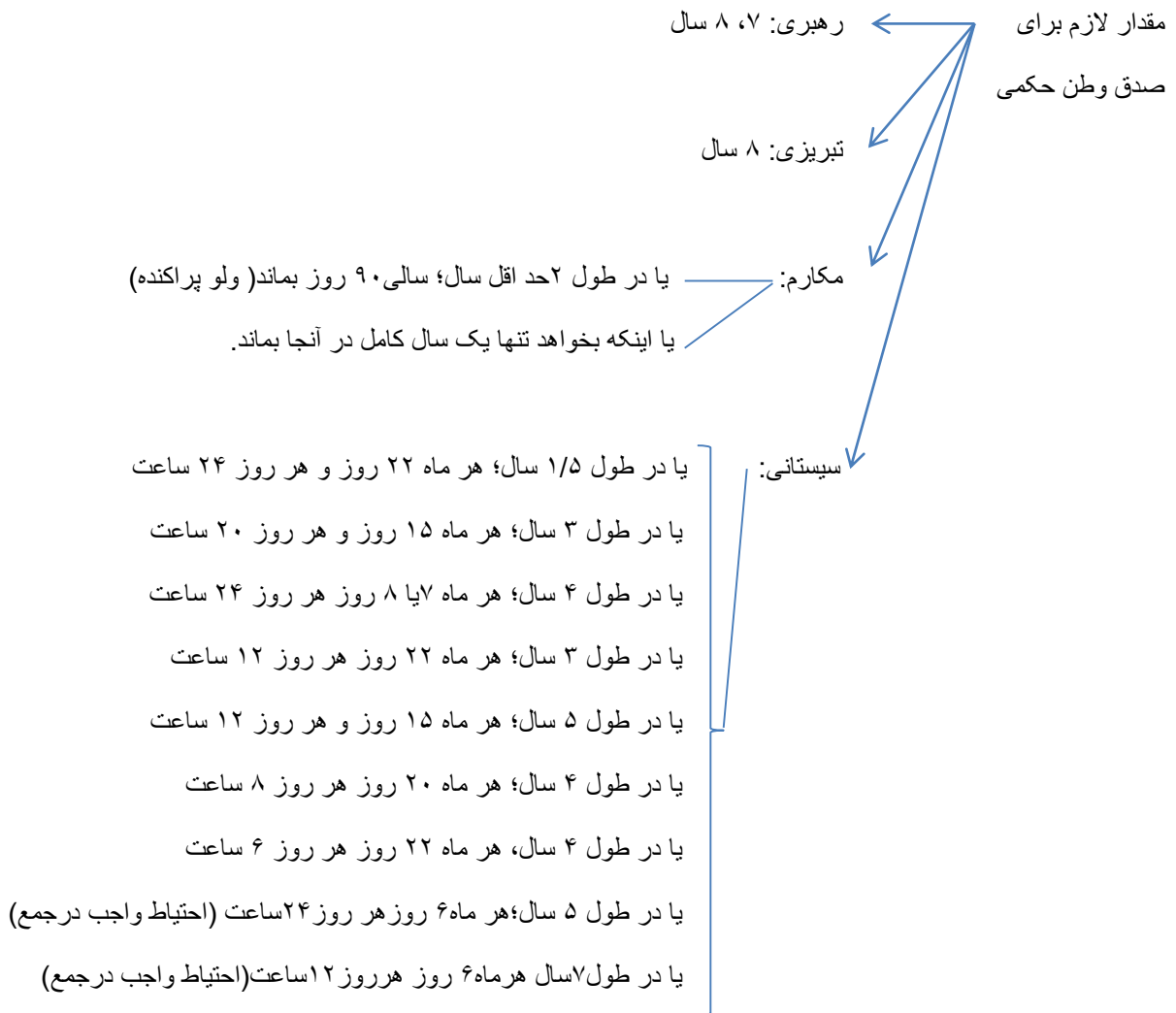
وطن حکمی

کسانی که معتقد هستند: رهبری، سیستانی، مکارم، تبریزی، وحید

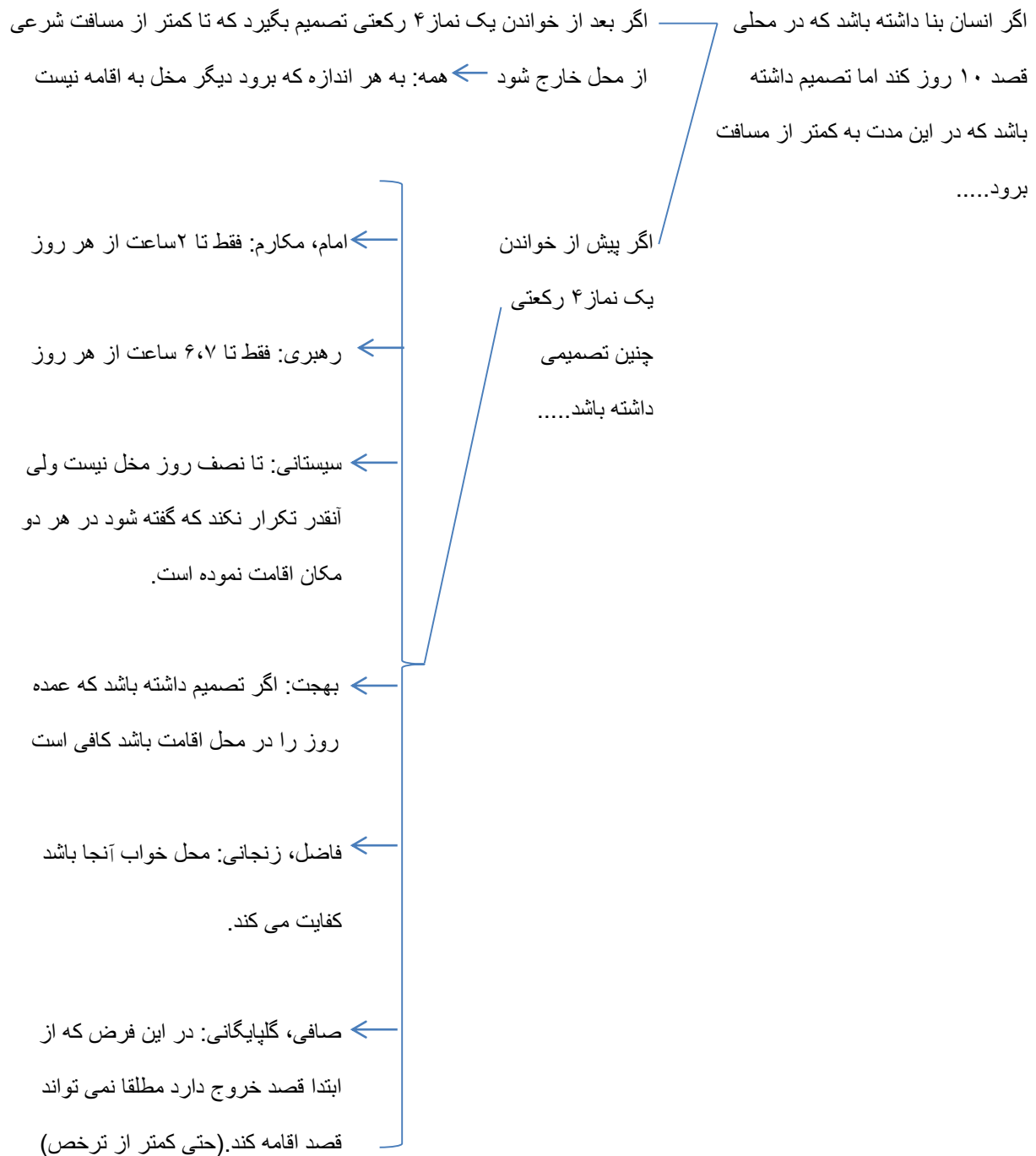
به وطن حکمی...

نیستند: امام، بهجت، فاضل، نوری، صافی

معیار تحقق وطن حکمی

خروج از محل اقامت ده روزه

نکته: آنچه گفته شد مربوط به زمانی است که فرد بنا دارد به اندازه کمتر از مسافت (۸ فرسخ) خارج شود والا بدیهی است که خروج به اندازه مسافت مطلقاً محل به اقامت است. البته اگر از ابتدا چنین قصدی نداشته و بعد از خواندن یک نماز چهار رکعتی تصمیم به خروج بگیرد؛ تا وقتی در آنجا است نماز کامل است.

نحوه محاسبه ۱۰ روز شرعی

نحوه محاسبه ده روز: اگر ما بین غروب آفتاب تا اذان صبح وارد شود ← از صبح تا غروب پیش رو را یک روز حساب می کند. لذا مدت ده روز در غروب روز دهم به اتمام می رسد.

اگر ما بین اذان صبح تا غروب آفتاب وارد شد ← باید ده روز را بر اساس ساعت محاسبه نماید. یعنی از ساعت ورود تا ۲۴۰ ساعت

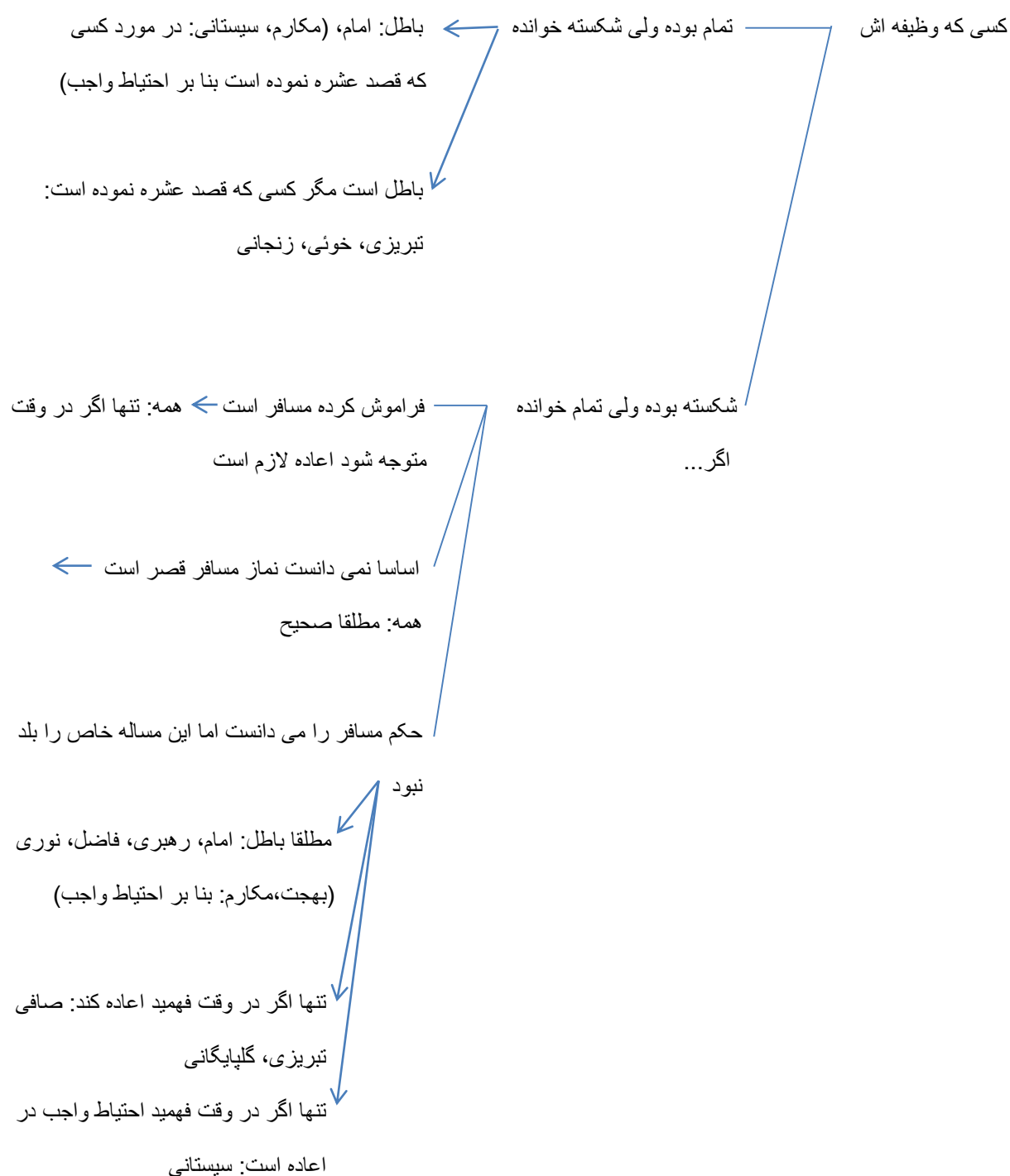
نکته: در میان مراجع معظم تنها حضرات آیات خوئی و تبریزی حد فاصل اذان صبح تا طلوع آفتاب را ملحق به شب (یعنی قسم اول در جدول فوق) می دانند.

حالات مسافر نسبت به قصد ده روز

وقتی مسافر وارد محلی می شود..

- یا مطمئن است که ده روز می ماند ← نماز کامل
- یا مطمئن است که ده روز نمی ماند ← نماز شکسته
- یا شک در ماندن ده روز دارد ← نماز شکسته

حالات وقوع اشتباه در شکسته و تمام خواندن نماز

مواضع تخییر

- ← امام: مسجد الحرام و مسجد النبی و مسجد کوفه (حتی بخش های جدید)، حرم حسینی و مسجد و رواق متصل به حرم.
- ← رهبری: شهر مکه و مدینه فعلی، مسجد کوفه، حرم حسینی (بنا بر احتیاط واجب تنها حائر)
- ← سیستانی: تمام شهر مکه و مدینه و کوفه، حرم حسینی (تا ۱۱/۵ متری قبر مطهر)
- ← مکارم: شهر مکه و مدینه، مسجد کوفه با اضافات جدید، روضه حسینی (رواق و صحن قصر است)
- ← وحید: مکه قدیم (از عقبه مدنیین تا ذی طوی)، مدینه زمان پیامبر (ص)، شهر کوفه، روضه حسینی (در رواق و صحن قصر)
- ← بهجت: مسجد الحرام و مسجد کوفه و مسجد النبی قدیم، حرم حسینی (تنها حائر) و در اضافات این مساجد احتیاط واجب
- ← صافی، نوری: تمام مکه و مدینه، مسجد کوفه قدیم، حائر حسینی (در دورتر از اطراف ضریح احتیاط واجب)

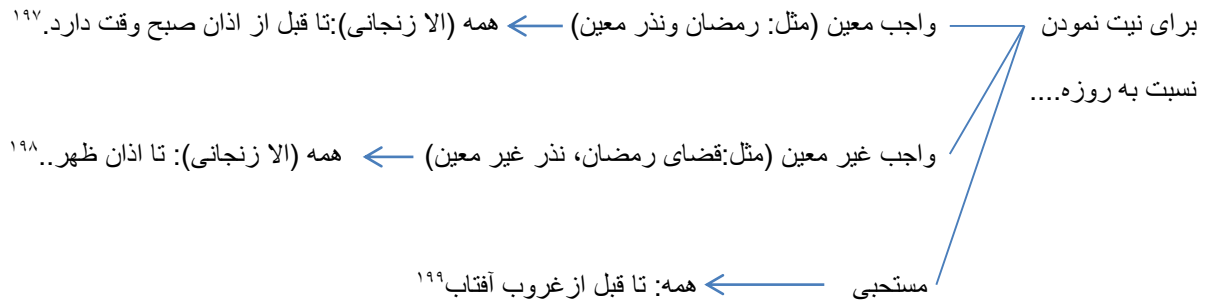
نکته: نماز مسافر به صورت قصر در تمام نقاط فوق مجزی است لکن جواز تمام خواندن بستگی به جدول فوق دارد.

حکم نماز قضا مسافر

- نمازی را که در سفر قضا شده ← باید شکسته بخواند (حتی در وطن)
- وطن و مانند آن قضا شده ← باید کامل بخواند (حتی در سفر)

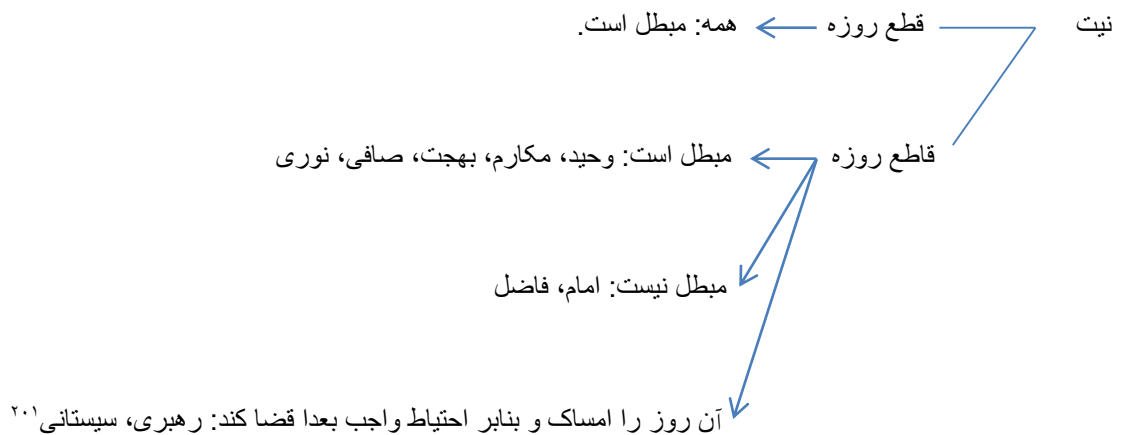
روزه

وقت نیت روزه

آیت الله زنجانی ← در قضای رمضان و روزه نذری؛ مطلقا تا بعد از ظهر وقت دارد اما در روزه های واجب دیگر (مانند: رمضان، کفاره، نیابی، بدل از قربانی حج و...) فقط تا قبل از اذان صبح فرصت برای نیت باقی است.^{۲۰۰}

اخلال به نیت

^{۱۹۷} وحید: توضیح المسائل: ۳۰۳/ م ۱۵۶۰ و ۳۰۵/ م ۱۵۷۲، بهجت: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۸۳/۱ م ۱۲۷۰، فاضل: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۸۱/۱ م ۱۵۵۱،

^{۱۹۸} وحید: توضیح المسائل: ۳۰۵/ م ۱۵۷۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۸۷/۱ م ۱۵۶۵

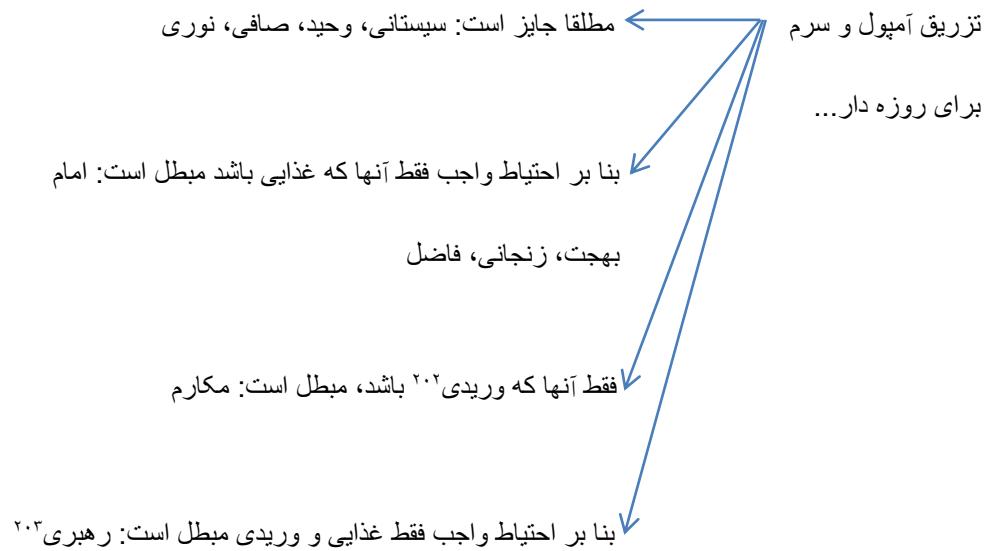
^{۱۹۹} وحید: توضیح المسائل: ۳۰۳/ م ۱۵۶۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۸۱/۱ م ۱۵۵۳

^{۲۰۰} ربک: توضیح المسائل معظم له: ۳۲۵/ م ۱۵۶۱ و ۱۵۷۴

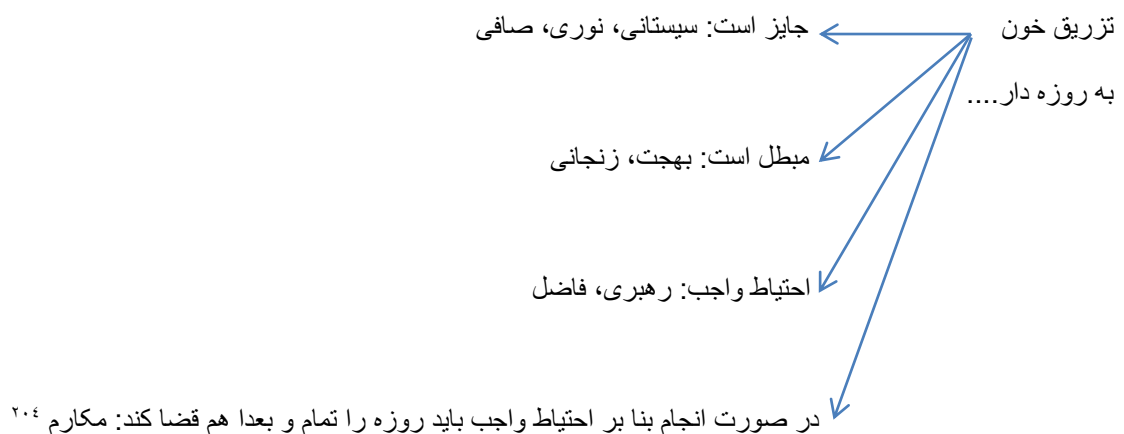
^{۲۰۱} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۷۴/۱ س ۷۵۸، وحید: توضیح المسائل: ۳۰۶/ م ۱۵۷۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۹۰/۱ م ۱۵۷۰

نکته: مقصود از نیت قطع این است که روزه دار از روزه دار بودن خود منصرف شود (مثلا بگوید: من دیگر نمی خواهم روزه باشم). اما مقصود از نیت قاطع این است که تصمیم بر ارتکاب یکی از مبطلات - بخصوصه - بگیرد. مثلا: تصمیم قاطع می گیرد که چیزی بخورد.

تزریق آمپول و سرم

تزریق خون به روزه دار

^{۲۰۲} مقصود از وریدی مواردی است که در رگ تزریق می گردد. لذا سرمها همگی وریدی بوده و آمپولها از این حیث مختلف می باشند.

^{۲۰۳} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۶۰/ س ۷۶۷، وحید: توضیح المسائل: / ۳۰۷ م ۱۵۸۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۹۲/۱ م ۱۵۷۶

^{۲۰۴} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۶۰/ س ۷۶۷، فاضل: جامع المسائل (فارسی): ۱۷۹/۲ س ۹، بهجت: استفتائات: ۳۶۳/۲ س ۲۸۷۱، مکارم: توضیح المسائل: ۴۸۲/ م ۲۴۴۷، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه روزه ص ۶۳

فرو بردن خلط، در حال روزه

- خوردن خلطی که به محفظه دهان رسیده، در حال روزه...
 - ← جایز است و غیر مبطل: سیستانی، زنجانی
 - ← بنا بر احتیاط واجب حرام است و مبطل: امام، رهبری، مکارم، وحید، بهجت^{۲۰۵}

همه مراجع معظم: اگر خلط وارد محفظه دهان نشده باشد، خوردن آن قطعاً جایز است. همچنین ابتدای محفظه دهان از سمت گلو جایی است که حرف خاء از آن محل تولید می شود.

- قطره ای که در چشم می ریزند ← همه: اگر تنها طعم و بوی آن به حلق می رسد تنها کراهت دارد.^{۲۰۶}

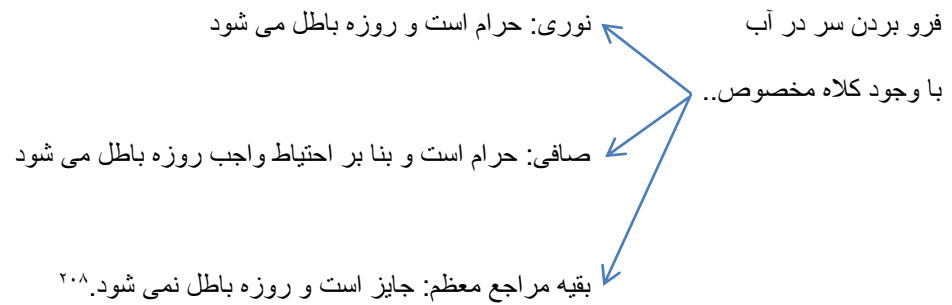
فرو بردن سر در آب

- فرو بردن سر در آب
 - ← نه حرام است و نه مبطل: سیستانی
 - ← حرام است اما مبطل نیست: زنجانی
 - ← هم حرام و هم مبطل است: بقیه مراجع معظم^{۲۰۷}

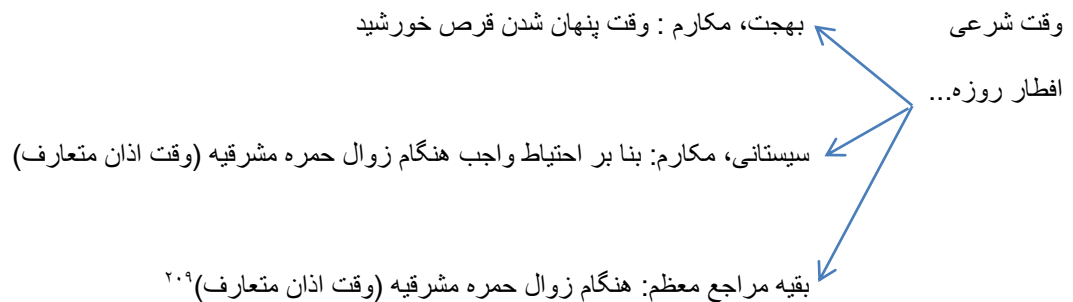
نکته: در هنگام قرار گرفتن در زیر دوش و مانند آن فرو بردن سر صادق نمی باشد. همچنین فرو بردن قسمتی از سر مطلقاً مبطل نیست.

^{۲۰۵} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۶۶/۱ س ۷۹۹، وحید: توضیح المسائل: ۳۰۸/۱ م ۱۵۸۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۹۴/۱ م ۱۵۸۰
^{۲۰۶} وحید: توضیح المسائل: ۳۱۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۲۵/۱ م ۱۶۵۷ و جزوه روزه جامعه الزهراء ص ۷۱
^{۲۰۷} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۶۵/۱ س ۷۹۷، وحید: توضیح المسائل: ۳۱۲/۱ م ۱۶۱۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۰۴/۱ م ۱۶۰۸

شنا با کلاه غواصی

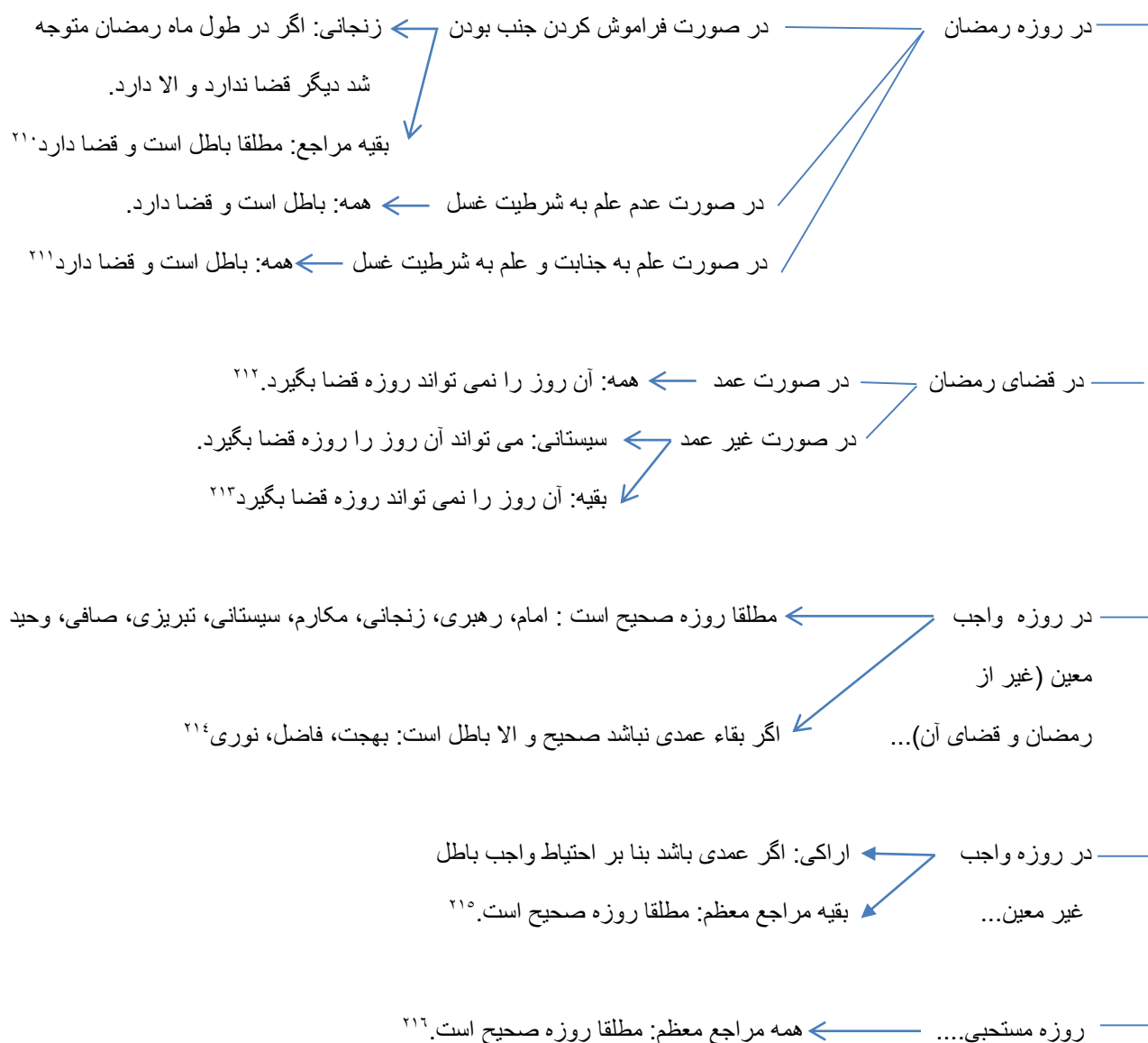
وقت افطار روزه

۲۰۸ همه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه روزه ص ۷۴

۲۰۹ امام: استفتائات: ۳۱۵/۱ س ۳۵، بهجت: جامع المسائل: ۱۶/۲، مکارم استفتائات: ۷۱/۲ س ۱۳۵، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه روزه ص ۵۵

حکم بقاء بر جنابت در روزه

^{۲۱۰} وحید: ۳۱۴/ م ۱۶۳۰، توضیح المسائل: /بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۰/۱ م ۱۶۲۲
^{۲۱۱} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۷۶/۱ س ۷۷۲، وحید: توضیح المسائل: ۳۱۳/ م ۱۶۲۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۰۸/۱ م ۱۶۱۹

^{۲۱۲} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۷۶/۱ س ۷۷۲، وحید: توضیح المسائل: ۳۱۵/ م ۱۶۲۴، مکارم: بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۶/۱ م ۱۶۳۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۵/۱ م ۱۶۳۴
^{۲۱۳} مکارم: بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۶/۱ م ۱۶۳۶، وحید: توضیح المسائل: ۳۱۵/ م ۱۶۲۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۵/۱ م ۱۶۳۴
^{۲۱۴} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۷۶/۱ س ۷۷۲، وحید: توضیح المسائل: ۳۱۳/ م ۱۶۲۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۰۹ م ۱۶۲۰، ۱۶۳۶
^{۲۱۵} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۷۶/۱ س ۷۷۲، وحید: توضیح المسائل: ۳۱۶/ م ۱۶۴۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۶/۱ م ۱۶۳۴۶

توضیح: روزه واجب معین مانند: روزه ای که نذر شده در روز خاصی انجام شود. و روزه واجب غیر معین مانند: روزه کفاره و روزه نذری که برای ادای آن وقت خاصی معین نشده است.

ترک عمدی غسل تا تنگ شدن وقت

کسی که عمداً غسل نکند تا وقت تنگ شود...
← وحید، صافی: بنا بر احتیاط واجب باید هم با تیمم روزه بگیرد و هم بعداً قضا کند
← بقیه مراجع معظم: روزه او با تیمم صحیح است.^{۲۱۷}

بقاء بر حیض و نفاس

بقاء عمدی بر حیض و نفاس...
← تنها مبطل روزه رمضان است: خوئی، تبریزی، زنجانی، وحید
← تنها مبطل روزه رمضان و قضای آن است: فاضل، مکارم
← تنها مبطل روزه رمضان و - بنا بر احتیاط واجب - قضای آن است: سیستانی^{۲۱۸}

لزوم تحفظ مستحاضه

زن مستحاضه در هنگام روزه
← بنا بر احتیاط واجب باید از خروج خون جلوگیری کند: امام، رهبری، فاضل، نوری
← لازم نیست که از خروج خون جلوگیری کند: سیستانی، وحید، صافی، تبریزی^{۲۱۹}

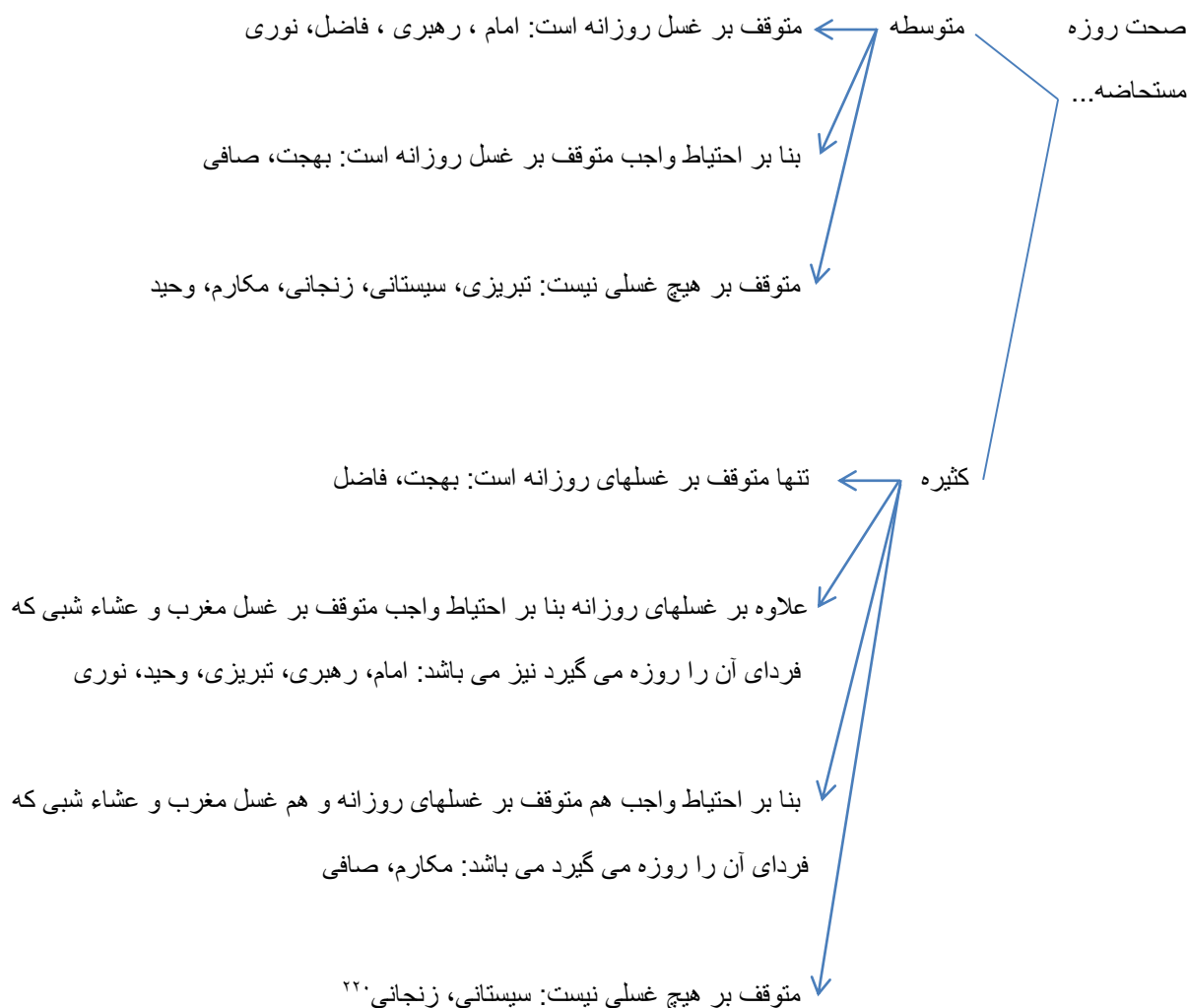
^{۲۱۶} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۷۶/۱ س ۷۷۲، وحید: توضیح المسائل: ۳۱۳ م ۱۶۲۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۷/۱ م ۱۶۳۸

^{۲۱۷} وحید: توضیح المسائل: ۳۱۳ م ۱۶۲۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۰۹/۱ م ۱۶۲۱

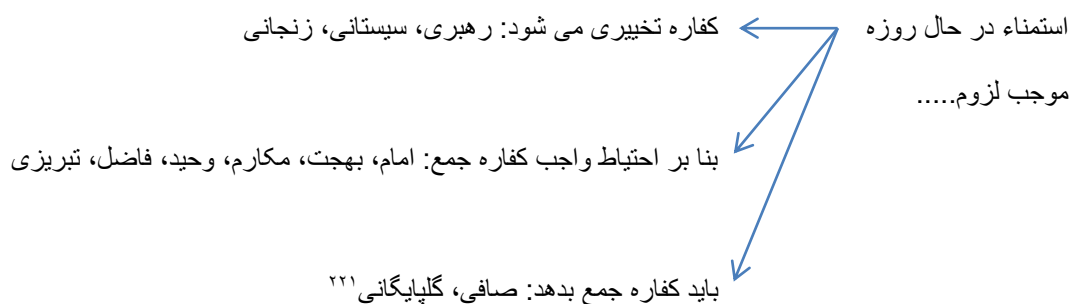
^{۲۱۸} وحید: توضیح المسائل: ۳۱۳ م ۱۶۲۷ و ۱۶۲۸ و ۳۱۶ م ۱۶۴۴ و ۱۶۴۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۷/۱ م ۱۶۳۸ و ۹۱۵/۱ م ۱۶۳۳ و ۹۰۹/۱ م ۱۶۲۰

^{۲۱۹} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: ۸۲ م ۴۲۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۴۴/۱ م ۴۱۷

شرط صحت روزه مستحاضه

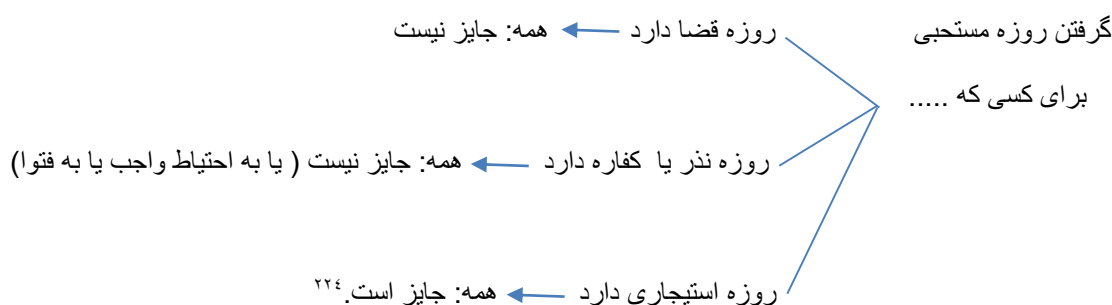
کفاره جمع در استمناء

خوردن روزه قضا

همه مراجع معظم غیر از آیت الله زنجانی^{۲۲۲}: روزه قضایی را که وقت برای گرفتن آن در روزهای دیگر وجود دارد، می توان تا قبل از اذان ظهر افطار نمود. اما اگر بعد از ظهر بخورد کفاره آن ۱۰ مد طعام است و اگر نتوانست ۳ روز پی در پی روزه بگیرد.^{۲۲۳}

گرفتن روزه مستحبی با وجود روزه واجب

پرداخت کفاره روزه به سادات

غیر سید کفاره خود را... ← بنا بر احتیاط واجب نمی تواند به سید بدهد: مکارم، صافی، گلپایگانی

می تواند به سید بدهد: بقیه مراجع معظم^{۲۲۵}

^{۲۲۲} در میان مراجع معظم تنها حضرت آیت الله زنجانی معتقدند که اگر شخص از شب نیت روزه قضا داشته است؛ حتی پیش از ظهر هم نمی تواند افطار کند. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۳۱/۱ م ۱۶۶۵)

^{۲۲۳} وحید: توضیح المسائل: ۳۲۷/ ۱۷۰۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۳۸/۱ م ۱۶۸۷ و جزوه روزه جامعه الزهراء ص ۲۵

^{۲۲۴} همه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۸۵/ ۱ م ۱۵۶۳ و استفتائات جامعه الزهراء جزوه روزه ص ۳۷

^{۲۲۵} فاضل: جامع المسائل: ۱۵۷/۱ س ۶۰۲، تبری: استفتائات: ۱۳۰/۲ س ۶۰۵ و ۶۰۶، بقیه: استفتائات جامعه الزهراء جزوه روزه ص

مصارف فطریه

فطریه را.. بنا بر احتیاط واجب تنها می توان به فقیر داد: سیستانی، وحید، مکارم، صافی

در هر کدام از ۸ مصرف زکات می توان صرف نمود: بقیه مراجع معظم^{۲۲۶}

خارج نمودن فطریه از محل زندگی

خارج نمودن فطریه از شهر خود با وجود مستحق در آن... بنا بر احتیاط واجب جایز نیست: امام، سیستانی، مکارم، صافی، نوری، وحید

اگر پول را جدا کرده است بنا بر احتیاط واجب جایز نیست: رهبری

جایز است: بهجت، اراکی^{۲۲۷}

^{۲۲۶} وحید: توضیح المسائل: ۳۸۸/ م ۲۰۳۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۷۶/ ۲ م ۲۰۱۴ و جزوه روزه جامعه الزهراء ص ۱۳۲

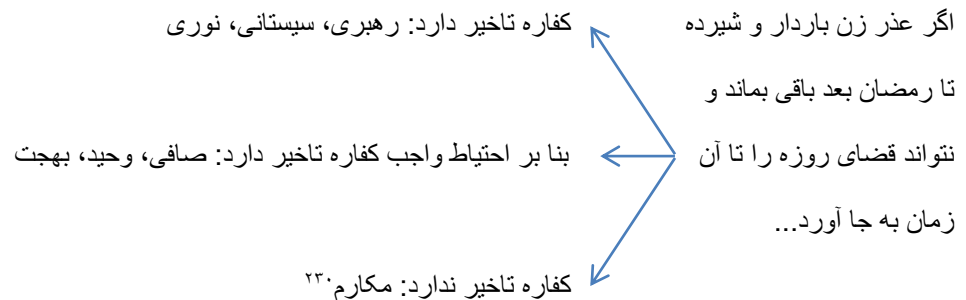
^{۲۲۷} وحید: توضیح المسائل: ۳۹۱/ م ۲۰۵۲، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۸۳/ ۲ م ۲۰۳۵ و استفتائات جامعه الزهراء جزوه روزه ص ۱۳۴

پرداخت مدّ طعام توسط زن باردار و شیرده

- ← امام، نوری: زن باردار یا شیرده؛ اگر روزه برای فرزند ضرر داشته باشد پرداخت یک مدّ طعام بر او لازم است و اگر ضرر به حال مادر باشد احتیاط واجب در پرداخت است.
- ← رهبری، وحید، مکارم، تبریزی: زن باردار یا شیرده؛ تنها اگر روزه برای فرزند ضرر داشته باشد پرداخت یک مدّ طعام بر او لازم است.
- ← سیستانی، بهجت، اراکی: زن باردار یا شیرده؛ مطلقا باید یک مدّ طعام را پرداخت نماید.
- ← صافی: زن باردار یا شیرده؛ بنا بر احتیاط واجب مطلقا باید یک مدّ طعام را پرداخت نماید.
- ← فاضل: زن باردار یا شیرده؛ تنها اگر روزه برای خودش ضرر داشته باشد پرداخت یک مدّ طعام بر او لازم است.^{۲۲۸}

نکته: بسیاری از فقهاء عظام معتقدند که اگر کسی پیدا شود که بچه را شیر دهد یا تغذیه کمکی ممکن باشد، گرفتن روزه واجب خواهد بود.^{۲۲۹}

کفاره تاخیر برای زن باردار و شیرده

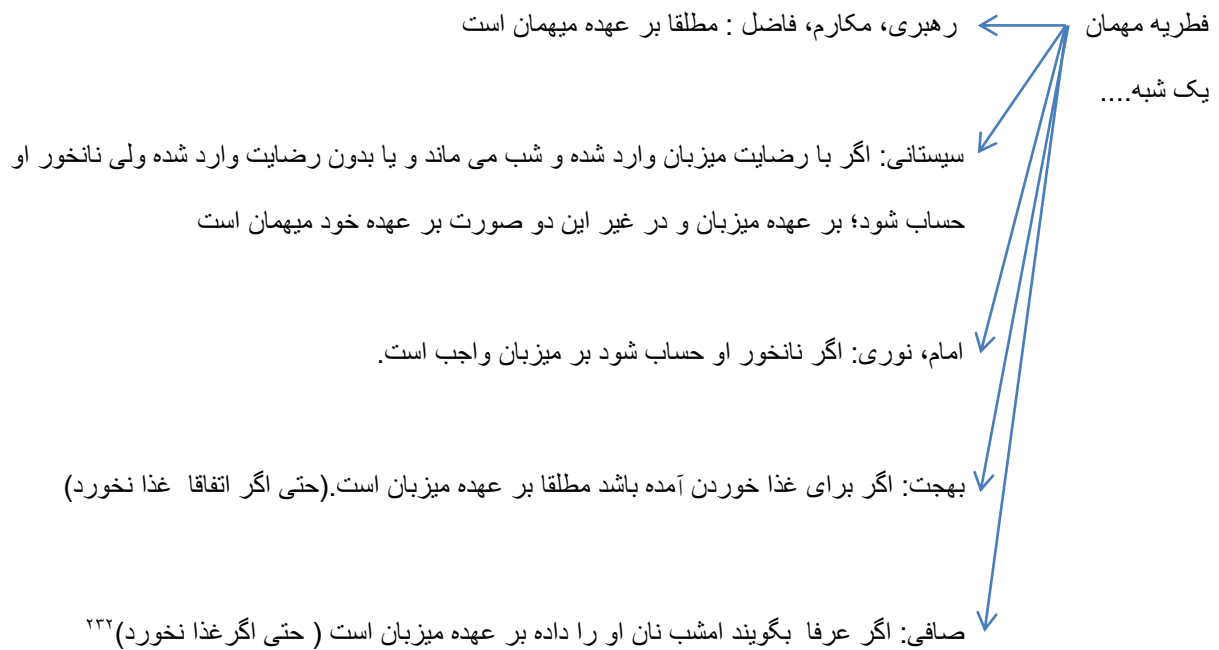
^{۲۲۸} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۱۵۵/ و استفتاء شفاهی از دفتر، مکارم: احکام بانوان: / ۱۲۰ م ۴۱۶، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۵۷/۱ م ۱۷۲۸ و ۱۷۲۹

^{۲۲۹} رک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۵۸/۱ م ۱۷۲۹

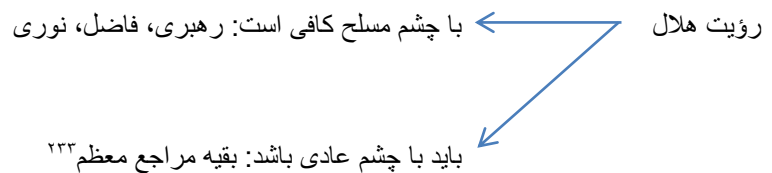
^{۲۳۰} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، سیستانی: منهاج: ۳۳۷/۱ م ۱۰۵۱، صافی: هدایة العباد: ۲۳۳/۱ م ۱۳۸۶، وحید: منهاج: ۳۱۷/۲ م ۱۰۵۱، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه روزه ص ۱۵

نکته: برخی از مراجع معظم – مانند: مقام معظم رهبری – معتقدند که در این فرض پرداخت كفاره تاخیر کافی بوده و دیگر قضا نمودن روزه بر زن واجب نیست.^{۲۳۱}

فطریه مهمان شب عید

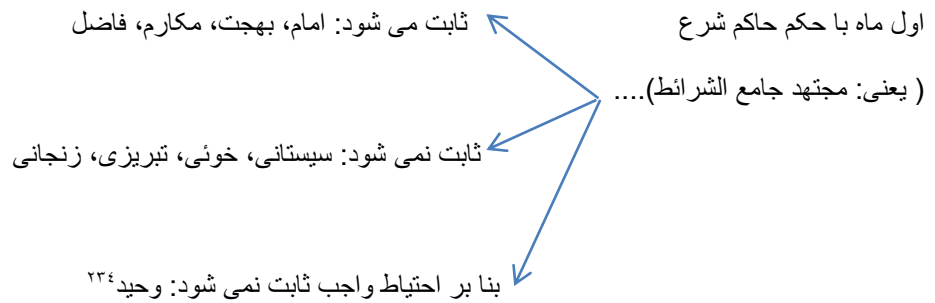
رؤیت هلال با چشم مسلح

^{۲۳۱} ر.ک استفتائات جامعه الزهراء جزوه روزه ص ۱۵

^{۲۳۲} همه: استفتائات جامعه الزهراء جزوه روزه ص ۱۲۸ و توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۷۱/۲ م ۱۹۹۵
^{۲۳۳} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۸۶/۱ س ۸۳۵، بقیه: استفتائات جامعه الزهراء جزوه روزه ص ۱۰۵

اثبات اول ماه بواسطه حکم حاکم

کفایت رؤیت هلال در یک شهر از رؤیت در شهرهای دیگر

^{۲۳۴} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۸۷/۱ س ۸۴۱، وحید: توضیح المسائل: ۳۳۲/ ۱۷۳۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۶۱/۱ م ۱۷۳۱
^{۲۳۵} وحید: توضیح المسائل: ۳۳۲/ ۱۷۴۳، رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۸۶/۱ س ۸۳۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۶۲/۱ م ۱۷۳۴

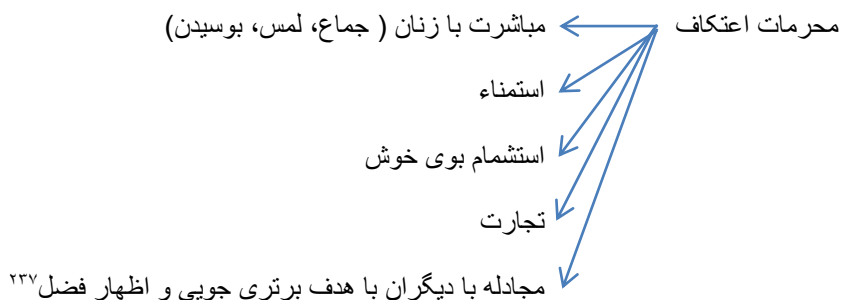
اعتكاف

مكان اعتكاف

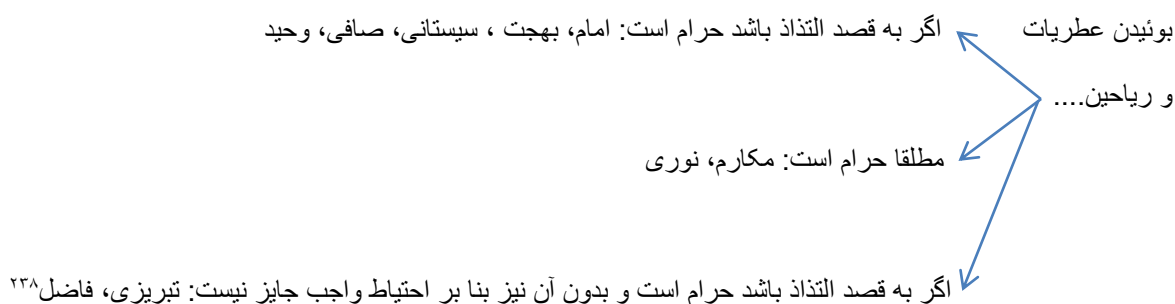

^{۲۳۶} امام: تحرير الوسيلة: ۳۰۵/۱، سيستاني: منهاج: ۳۴۳/۱، صافي: هداية العباد: ۲۳۷/۱، وحيد: منهاج: ۳۲۲/۲، بهجت: وسيلة النجاة: ۳۳۱/، تبريزي: منهاج: ۲۹۴/۱، بقيه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه اعتكاف ص ۲۸

محرمات اعتكاف

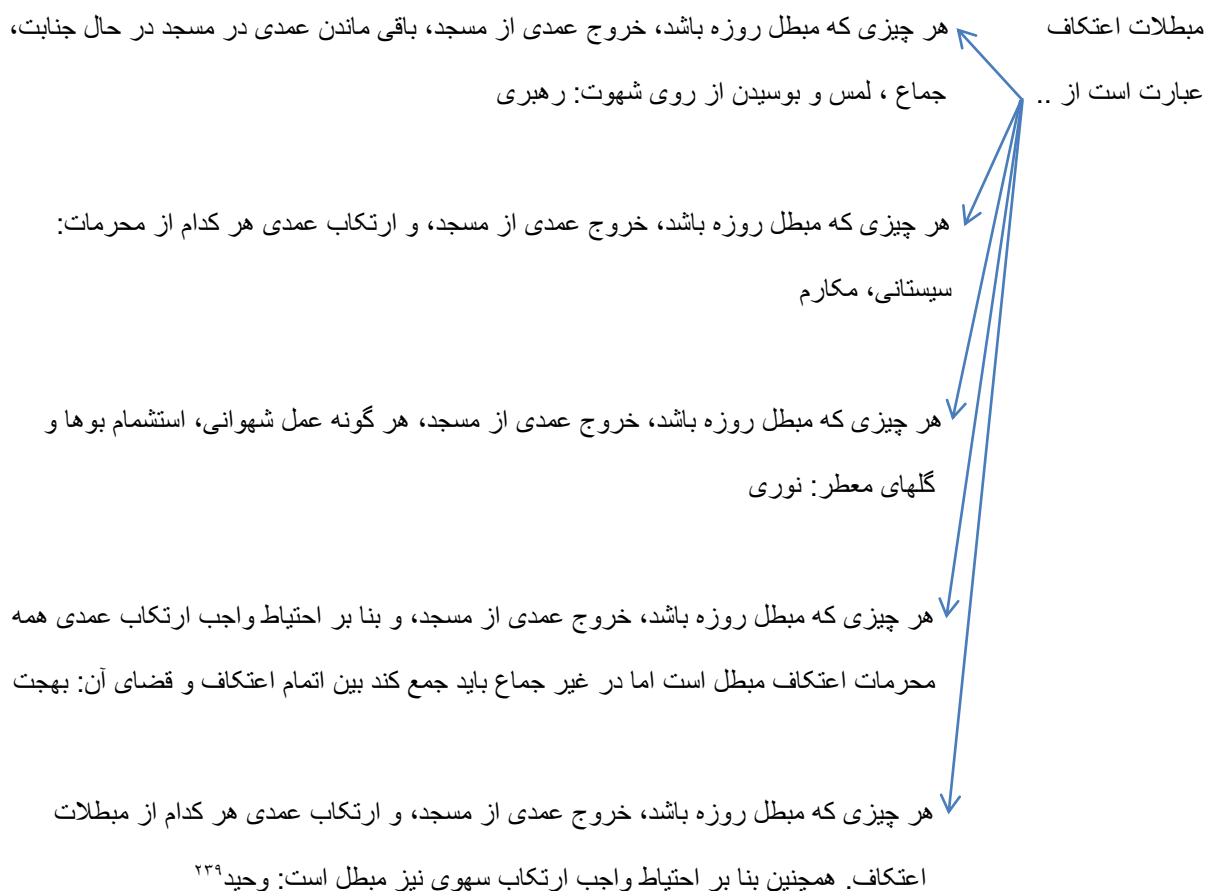

نکته: برخی از فقهاء عظام حرمت بعضی از محرمات فوق را مبنی بر احتیاط واجب می دانند همچنین در بعضی از این محرمات قیود خاصی را ذکر نموده اند که لازم است به فتاوی ایشان مراجعه شود.

^{۲۳۷} ر.ک تحریر الوسيلة: ۳۰۹/۱، منهاج الصالحین للسیستانی: ۳۴۵/۱، وسیلة النجاة للبهجة: ۳۳۶/، منهاج الصالحین للوحید: ۳۲۴/۲ و....
^{۲۳۸} امام: تحریر الوسيلة: ۳۰۹/۱، تبریزی: منهاج: ۲۹۶/۱، مکارم استفتائات: ۱۰۸/۳ س ۳۲۵، سیستانی: منهاج: ۳۴۶/۱، وحید: منهاج: ۳۲۵/۲، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه اعتكاف ص ۶۰

مبطلات اعتكاف

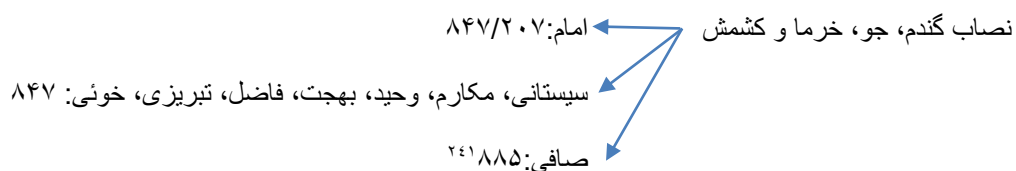

نکته: حضرات آیات امام، رهبری، سیستانی، مکارم، فاضل، بهجت، وحید، تبریزی: اگر معتكف اعتكاف خود را با جماع باطل کند باید همان کفاره افطار عمدی روزه رمضان را به جا آورد. اما بقیه مبطلات کفاره ندارد^{۲۴۰}

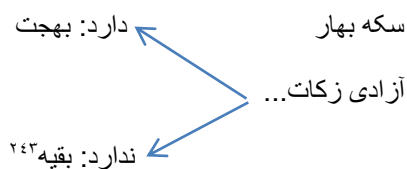
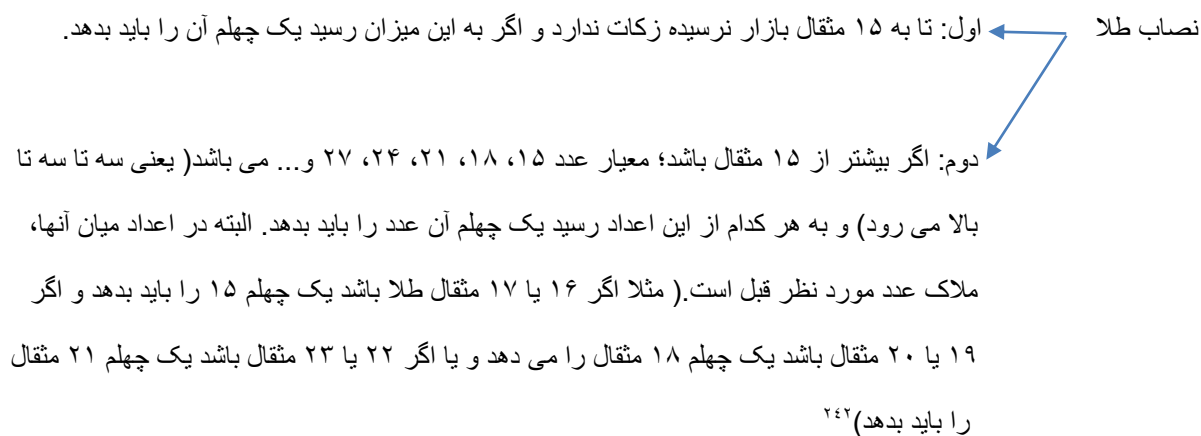
^{۲۳۹} بهجت: استفتائات: ۴۵۰/۲ س ۳۱۷۰، مکارم استفتائات: ۱۰۸/۳ س ۳۲۵، سیستانی: منهاج: ۳۴۶/۱ م ۱۰۸۰، وحید منهاج: ۳۲۶/۲ م ۱۰۸۰ و ۱۰۸۱، بقیه: استفتائات جامعه الزهراء مجموعه اعتكاف ص ۵۷
^{۲۴۰} امام: تحریر الوسيلة: ۳۰۹/۱، رهبری: استفتائات جامعه الزهراء مجموعه اعتكاف ص ۷۳، مکارم: استفتائات: ۱۶۸/۲ س ۵۱۰، بهجت: استفتائات: ۴۵۰/۲، سیستانی: منهاج: ۳۴۷/۱ م ۱۰۷۴، وحید منهاج: ۳۲۶/۲ م ۱۰۸۴، فاضل: الاحکام الواضحة: ۲۷۲/۲ م ۱۱۱۴، تبریزی: منهاج: ۲۹۷/۱ م ۱۰۸۴، ظاهراً در این مساله میان فقهاء عظام اختلاف نظر وجود ندارد.

زکات

نصاب غلات

نصاب طلا

^{۲۴۱} وحید: توضیح المسائل: ۳۶۱ م ۱۸۸۱ بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۱۳/۲ م ۱۸۶۴

^{۲۴۲} وحید: توضیح المسائل: ۳۶۶ م ۱۹۱۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۲۸/۲ م ۱۸۹۶

^{۲۴۳} بهجت: استفتائات: ۴۶۶/۲ س ۳۲۱۸، بقیه: استفتائات جامعه الزهراء مجموعه ۸ ص ۹

نصاب نقره

- نصاب نقره
- اول: تا به ۱۰۵ مثقال بازار نرسیده زکات ندارد اما وقتی به این حد رسید باید یک چهل آن را بدهد
- دوم: اگر بیشتر از ۱۰۵ مثقال باشد؛ معیار ۱۰۵، ۱۲۶، ۱۴۷، ۱۶۸ و ... (یعنی بیست و یک تا بیست و یک تا بالا می رود) و به هر عدد که برسد یک چهل آن را باید بدهد. البته در اعداد میان آنها ملاک، عدد مورد نظر قبل است. (مثلا اگر ۱۰۶ تا ۱۲۵ مثقال نقره باشد یک چهل ۱۰۵ مثقال را باید بدهد و اگر ۱۲۷ تا ۱۴۶ مثقال باشد یک چهل ۱۲۶ مثقال را محاسبه می کند و....)^{۲۴۴}

نصاب گاو

- نصاب گاو
- اول: تا به ۳۰ نرسیده است زکات ندارد و هنگامی که به ۳۰ تا ۳۹ رسید باید یک گوساله که داخل در سال دوم^{۲۴۵} شده است بدهد
- دوم: از ۴۰ تا ۵۹ یک گوساله ماده که داخل در سال سوم شده است
- سوم: ۶۰ گاو دو گوساله که داخل در سال دوم شده اند.
- چهارم: از ۶۱ به بالا یا برای هر ۳۰ گاو یک گوساله که داخل در سال دوم شده می دهد و یا برای هر ۴۰ گاو یک گوساله ماده که داخل در سال سوم شده می دهد. و تا آنجا که می شود باید به گونه ای حساب کند که گاوی باقی نماند. (مثلا: اگر هفتاد گاو دارد آنها را تقسیم بر دو دسته ۳۰ و ۴۰ تایی می کند. یا اگر ۸۰ گاو باشد آنها را تقسیم بر دو دسته ۴۰ تایی می کند...)^{۲۴۶}

^{۲۴۴} وحید: توضیح المسائل: / ۳۶۷ م ۱۹۱۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۲۸/۲ م ۱۸۹۷

^{۲۴۵} در اینجا حضرات آیات زنجانی و بهجت نظر خاص دارند: زنجانی: داخل سال سوم شده...، بهجت: و مادر گوساله قابلیت حمل داشته باشد. همچنین حضرات آیات سیستانی، وحید، خوئی و تبریزی معتقدند که احتیاط واجب آن است که گوساله نر باشد (ر.ک توضیح المسائل وحید: / ۳۷۱ م ۱۹۲۹ و توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۳۶/۲ م ۱۹۱۲)

^{۲۴۶} وحید: توضیح المسائل: / ۳۷۱ م ۱۹۲۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۳۶/۲ م ۱۹۱۲

نصاب گوسفند

- نصاب گوسفند
- اول: تا به ۴۰ نرسیده است زکات ندارد و وقتی به ۴۰ تا ۱۲۰ عدد رسید باید یک گوسفند بدهد
 - دوم: از ۱۲۱ تا ۲۰۰ ← ۲ گوسفند
 - سوم: از ۲۰۱ تا ۳۰۰ ← ۳ گوسفند
 - چهارم: از ۳۰۱ تا ۳۹۹ ← ۴ گوسفند
 - پنجم: ۴۰۰ به بالا ← به ازای هر ۱۰۰ عدد ۱ گوسفند^{۲۴۷}

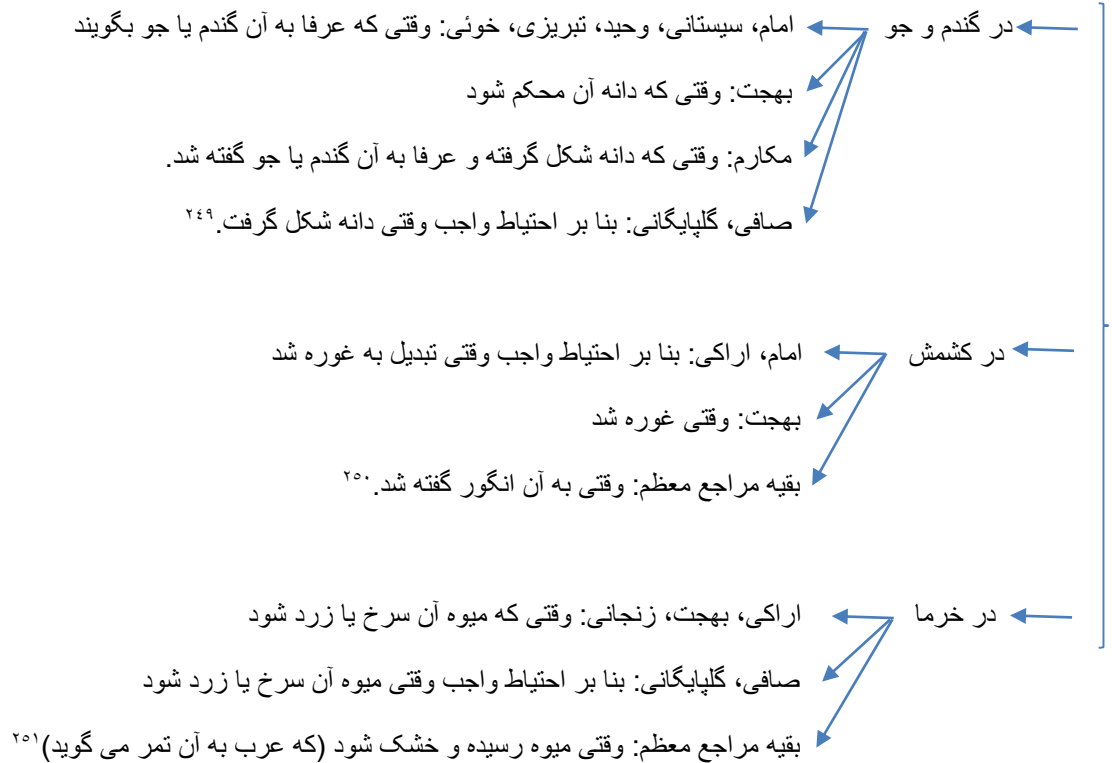
نصاب شتر

- نصاب شتر
- اول: تا به ۵ شتر نرسیده است زکات ندارد و ۵ تا ۹ زکات آن یک گوسفند است.
 - دوم: ۱۰ تا ۱۴ شتر ← ۲ گوسفند
 - سوم: ۱۵ تا ۱۹ شتر ← ۳ گوسفند
 - چهارم: ۲۰ تا ۲۴ شتر ← ۴ گوسفند
 - پنجم: ۲۵ شتر ← ۵ گوسفند
 - ششم: ۲۶ تا ۳۵ شتر ← ۱ شتر که داخل در سال دوم شده است
 - هفتم: ۳۶ تا ۴۵ شتر ← ۱ شتر که داخل در سال سوم شده است
 - هشتم: ۴۶ تا ۶۰ شتر ← ۱ شتر که داخل در سال چهارم شده است
 - نهم: ۶۱ تا ۷۵ شتر ← ۱ شتر که داخل در سال پنجم شده است
 - دهم: ۷۶ تا ۹۰ شتر ← ۲ شتر که داخل در سال سوم شده اند.
 - یازدهم: ۹۱ تا ۱۲۰ شتر ← ۲ شتر که داخل در سال چهارم شده اند.
 - دوازدهم: ۱۲۱ به بالا ← یا برای هر ۴۰ شتر ۱ شتر که داخل در سال سوم شده است بدهد و یا برای هر ۵۰ شتر ۱ شتر که داخل در سال چهارم شده است بدهد. و باید تا آنجا که ممکن است به گونه ای حساب کند که شتری باقی نماند. (مثلاً اگر ۱۴۰ شتر دارد به دو دسته ۵۰ تایی و یک دسته ۴۰ تایی

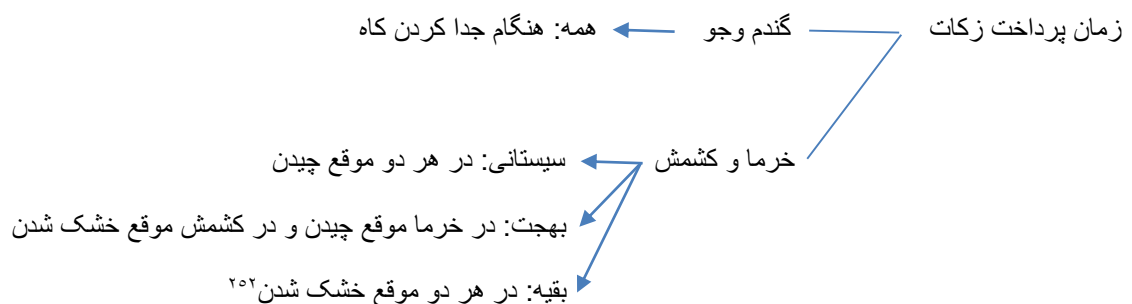
تقسیم کند ...) ^{۲۴۸}

^{۲۴۷} وحید: توضیح المسائل: / ۳۷۲ م ۱۹۳۰ ، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۷۱/۲ ۱۹۲۹
^{۲۴۸} وحید: توضیح المسائل: / ۳۶۹ م ۱۹۲۷ ، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۳۵/۲ ۱۹۱۰

وقت واجب شدن زکات

زمان وجوب پرداخت زکات

۲۴۹ وحید: توضیح المسائل: / ۳۶۰ م ۱۸۷۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۹/۲ م ۱۸۵۸

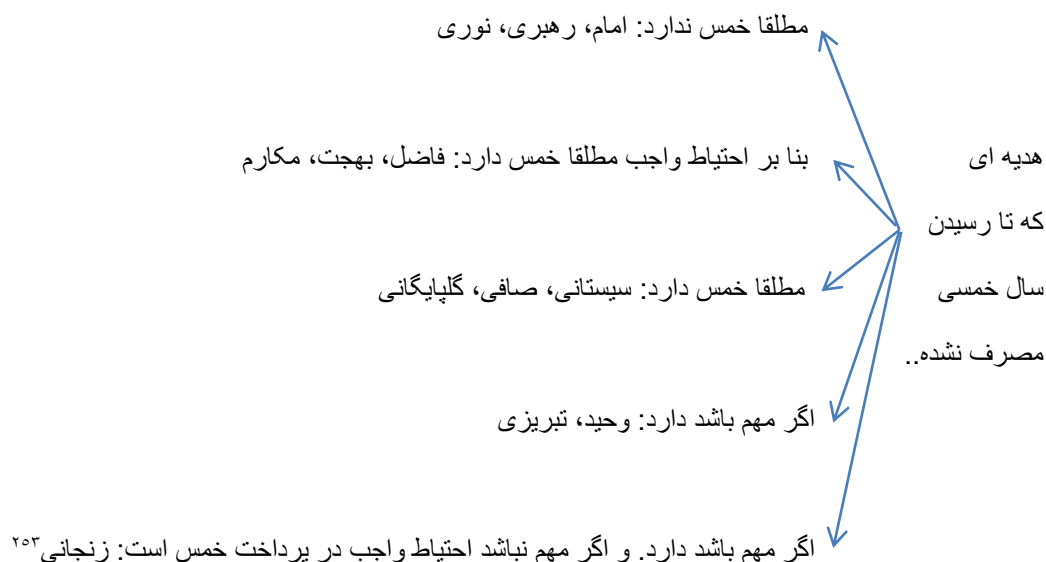
۲۵۰ وحید: توضیح المسائل: / ۳۶۰ م ۱۸۷۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۹/۲ م ۱۸۵۸

۲۵۱ وحید: توضیح المسائل: / ۳۶۰ م ۱۸۷۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۹/۲ م ۱۸۵۸

۲۵۲ وحید: توضیح المسائل: / ۳۶۰ م ۱۸۷۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۹/۲ م ۱۸۵۸

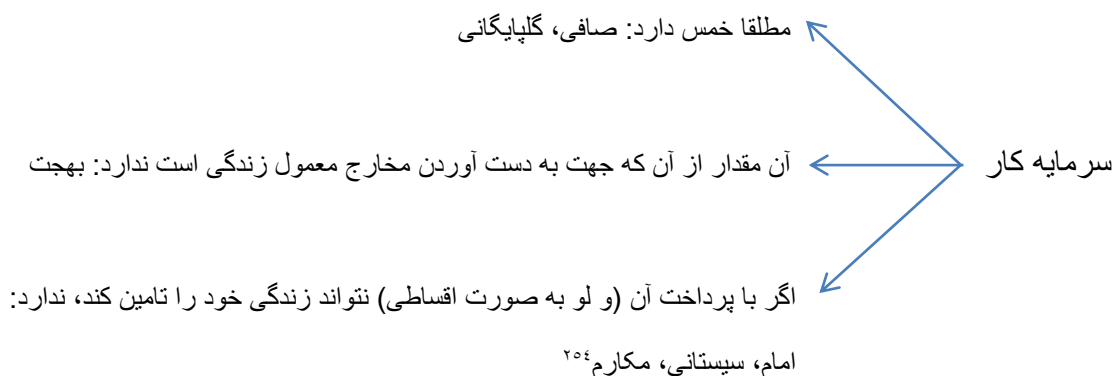
خمس

خمس هدیه

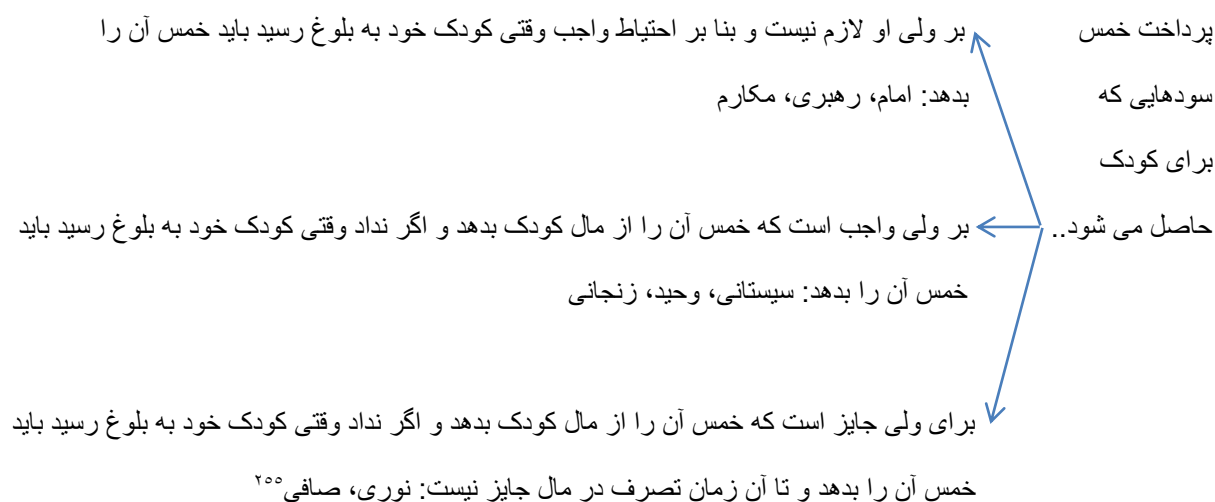
نکته: برخی از مصادیق هدیه: جوایز بانکی، حقوق بنیاد شهید، عیدی، پاداشهای دولتی و.... البته پاداشهایی که از مزایای آن کار محسوب می شود و نوعا در قرارداد می آید، حکم هدیه را ندارد.

سرمایه

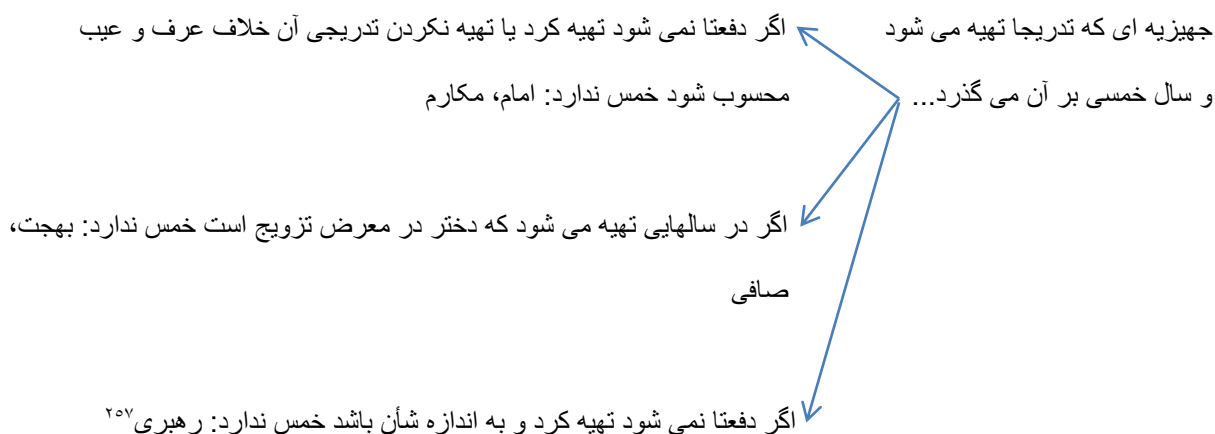
^{۲۰۳} وحید: توضیح المسائل: / ۳۴۰ م ۱۷۷۰، رهبری: اجوبة الاستفتائات: / ۱۷۷ س ۸۵۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷ / ۲ م ۱۷۵۳
^{۲۰۴} امام: استفتائات: ۱/ ۳۵۵ س ۳۵، بهجت: استفتائات: ۳/ ۴۴ س ۳۵۲۹، مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲/ ۲۸ م اختصاصی، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۸ ص ۹

خمس اموال طفل

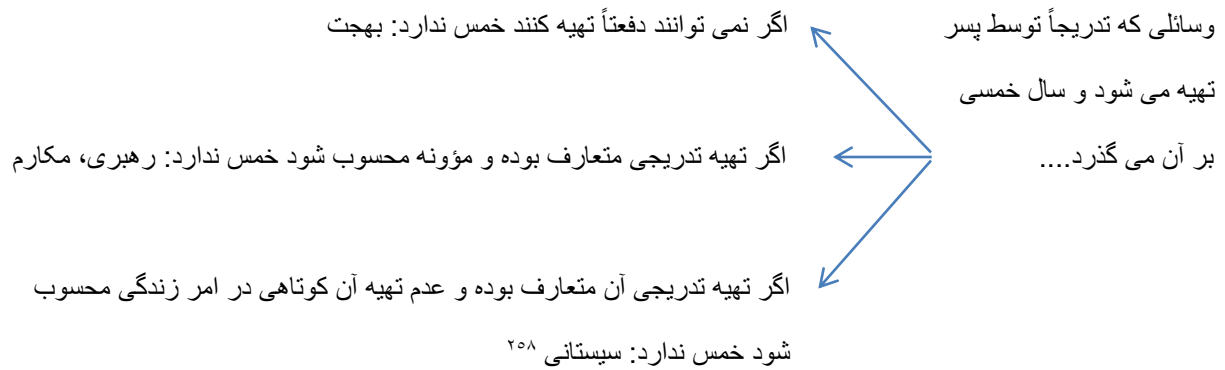
نکته: بحث فوق تنها در رابطه با منافی است که به صغیر می رسد. و اما در مواردی که خمس به اصل مال طفل تعلق می گیرد؛ برخی از مراجع معظم لزوم پرداخت خمس توسط ولی را لازم شمرده اند.^{۲۵۶}

خمس جهیزیه

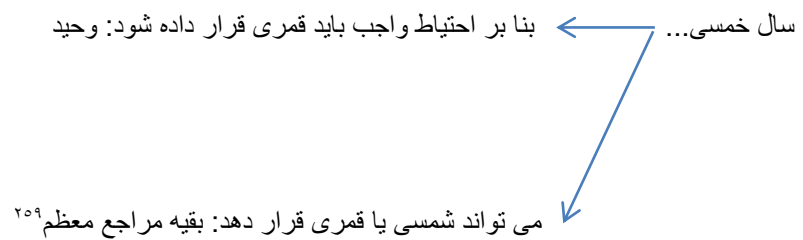

^{۲۵۵} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۲۲۳/ س ۱۰۳۷، وحید: توضیح المسائل: ۳۴۷ م ۱۸۱۱، مکارم: استفتائات: ۱۸۶/۲ س ۵۷۶، فاضل: احکام جوانان: ۱۵۶/ م ۴۰۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۳/۲ م ۱۷۹۴
^{۲۵۶} رک اجوبة الاستفتائات: ۲۲۳/ س ۱۰۳۷ و جامع المسائل بهجت: ۱۶۴/۲ و ...
^{۲۵۷} مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۲۸/۲ س ۲۹، صافی: جامع الاحکام: ۲۰۷/۱ س ۷۴۸، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۸ ص ۲۳

وسائلی که داماد تدریجاً تهیه می کند

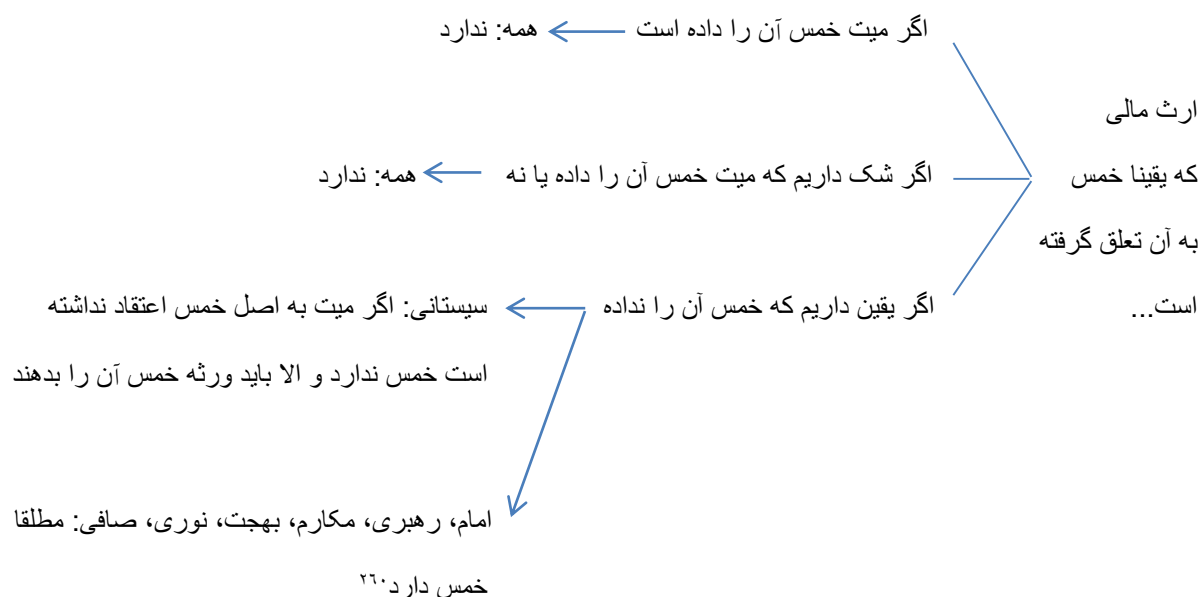
شمسی بودن سال خمسی

۲۰۸ همه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۸ ص ۲۱

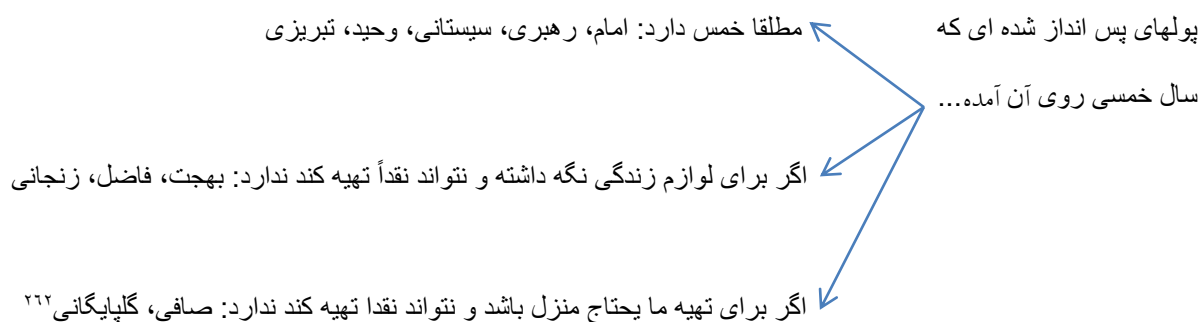
۲۰۹ رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۷/۲ س ۱۰۰۰۱۵، بهجت: استفتائات: ۱۲/۳ س ۳۴۱۳، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۸ ص ۶۲ و توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۵/۲ م ۱۷۶۶

خمس ارث

نکته: برخی از مراجع معظم معتقدند که اگر انسان یقین داشته باشد که میت از بابت خمس بقیه اموال بدهکار است، لازم است که بدهی او را از مالی که به ارث برده است پرداخت نماید.^{۲۶۱}

خمس پس انداز

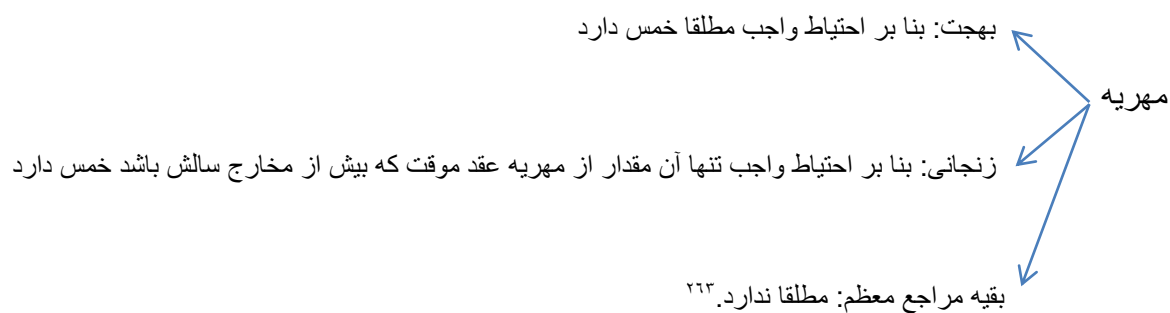

^{۲۶۰} همه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹/۲ م ۱۷۵۵

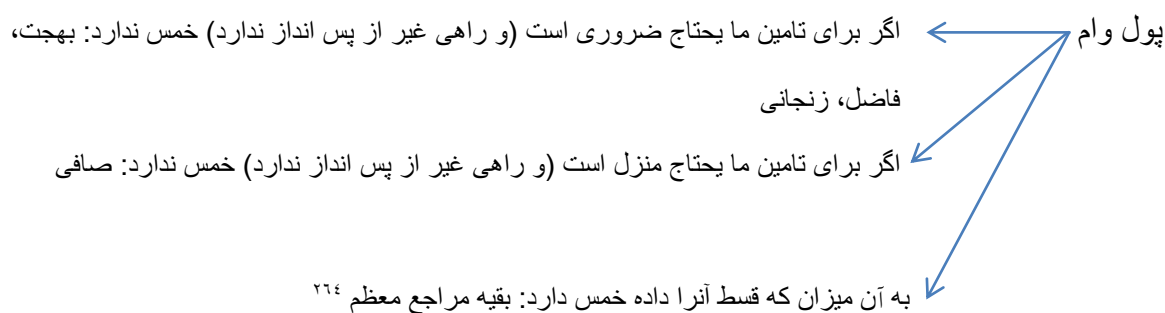
^{۲۶۱} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹/۲ م ۱۷۵۵

^{۲۶۲} استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۸ ص ۴۹

مهریه

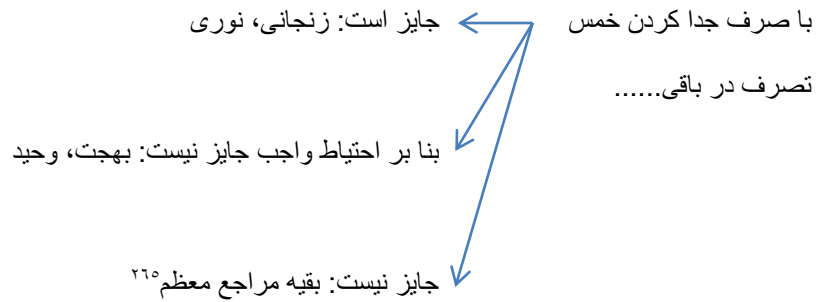
خمس وام

۲۶۳ رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲/ ۷۰ س ۸۶۲، وحید: توضیح المسائل: / ۳۴۰ م ۱۷۷۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲/ ۸ م ۱۷۵۴

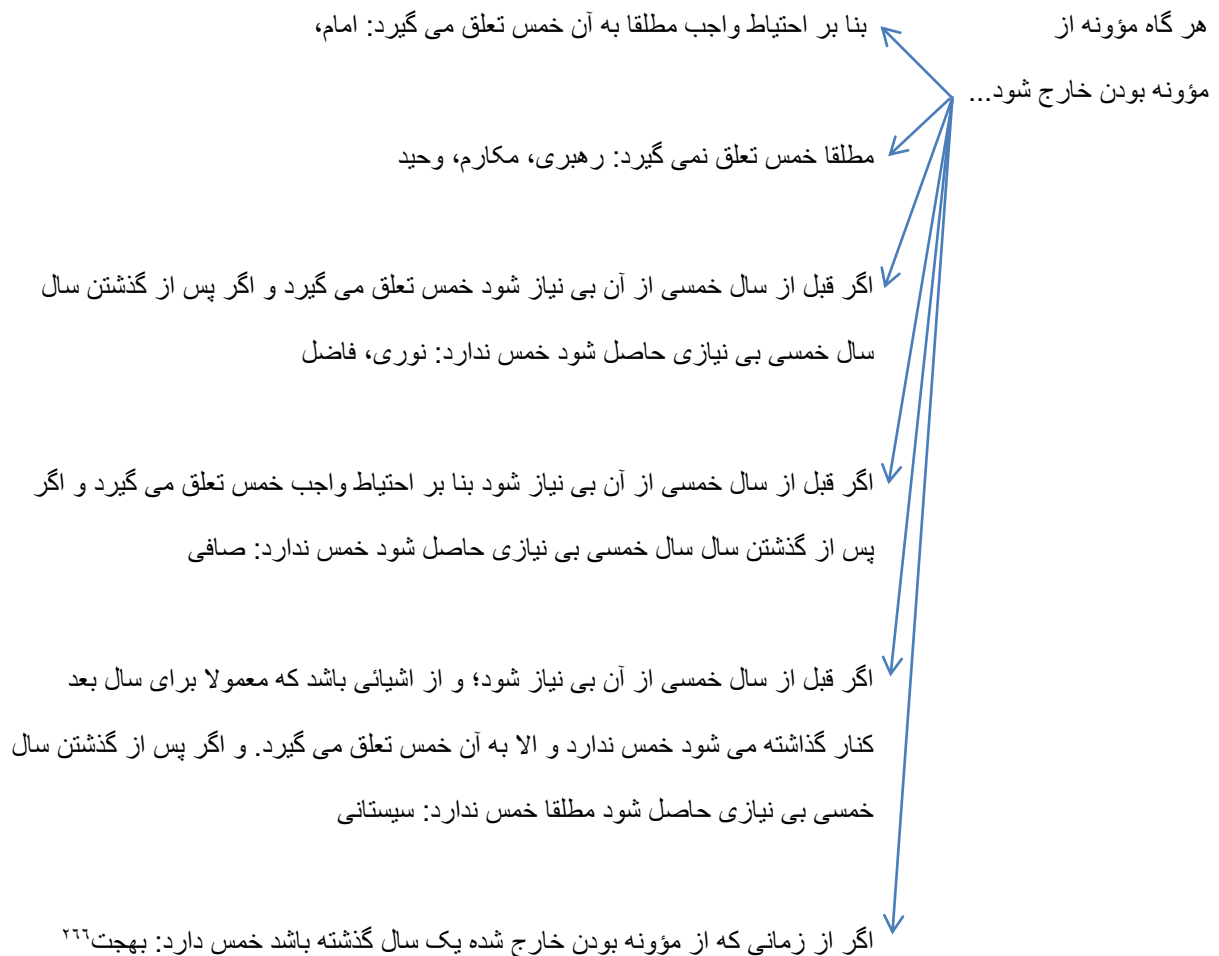
۲۶۴ رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲/ ۷۱ س ۸۶۷، بقیه: استفتائات شفاهی

زمان حلیت تصرف در متعلق خمس

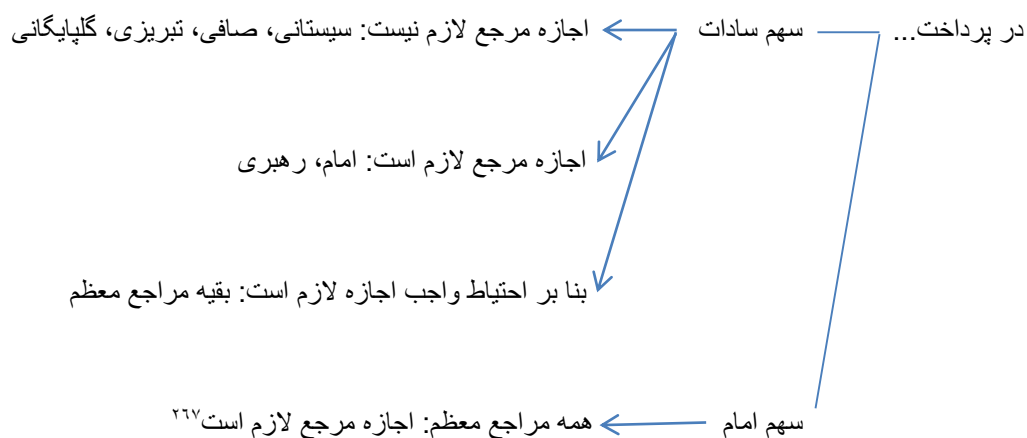
نکته: البته اگر با وکیل مرجع دست گردان یا مصالحه کند (ولو به صورت تلفنی)، تصرف جایز می شود.

خروج مؤونه از مؤونه بودن

^{۲۶۵} امام: تحریر الوسيلة: ۳۶۱/۱ م ۲۳، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۲۱۰ س ۹۸۴، سیستانی: منهاج: ۴۰۸/۱ م ۱۲۵۶، بقیه: استفتائات جامعه الزهراء مجموعه شماره ۸ ص ۷۲

لزوم اذن مرجع در پرداخت خمس

^{۲۶۶} بهجت: استفتائات: ۱۵/۳ س ۳۴۲، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۸ ص ۵۶
^{۲۶۷} رهبری: اجوبة الاستفتائات: / ۲۱۹ س ۱۰۱۹، وحید: توضیح المسائل: / ۳۸۵ م ۱۸۵۲، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۹/۲ م ۱۸۳۴

نذر

لزوم خواندن صیغه نذر

برای واجب شدن نذر
خواندن صیغه....

مکارم: همین اندازه که بگوید: نذر می کنم، یا نام خدا را ببرد کافی است
بقیه مراجع معظم: صیغه لازم است^{۲۶۸}

نکته: صیغه نذر این است که بگوید: (الله علیّ که اگر فلان قضیه واقع شد فلان کار را انجام دهم) یا به فارسی بگوید: (به خاطر خدا بر عهده من که اگر فلان قضیه واقع شد فلان کار را انجام بدهم)^{۲۶۹}

اشتراط اجازه پدر در انعقاد نذر

برای واجب شدن
نذر اجازه پدر شرط...

شرط نیست: امام، رهبری

شرط نیست مگر آنکه موجب آزار او شود: مکارم

شرط نیست مگر آنکه نهی او از روی شفقت بوده و مخالفت موجب آزار او شود: سیستانی

شرط نیست مگر آنکه پدر از نذر منع کند: وحید، تبریزی، نوری، زنجانی، صافی،

فاضل^{۲۷۰}

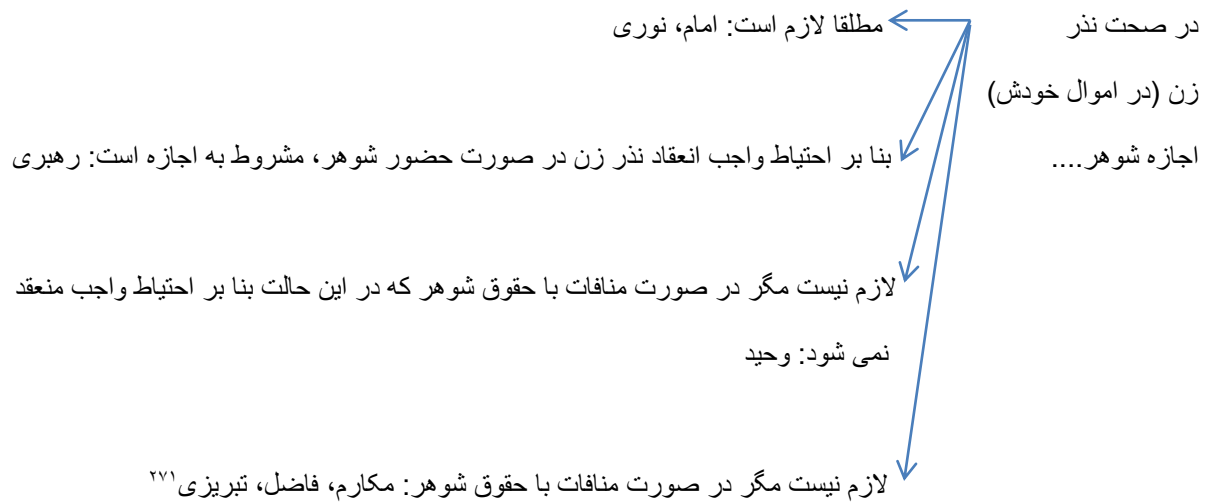
نکته: اولاً: باید توجه داشت که در اینجا تنها به صحت یا بطلان نذر اشاره شده است و الا اصل گوش کردن به حرف والدین، خود اختلافی است. ثانیاً: برخی از مراجع معظم مادر را نیز در مساله فوق در حکم پدر می دانند. مانند: (خوئی، سیستانی، تبریزی) و (فاضل: بنا بر احتیاط واجب)

^{۲۶۸} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، وحید: توضیح المسائل: / ۵۵۳ م ۲۷۰۵، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۰۹/۲ م ۲۶۴۱

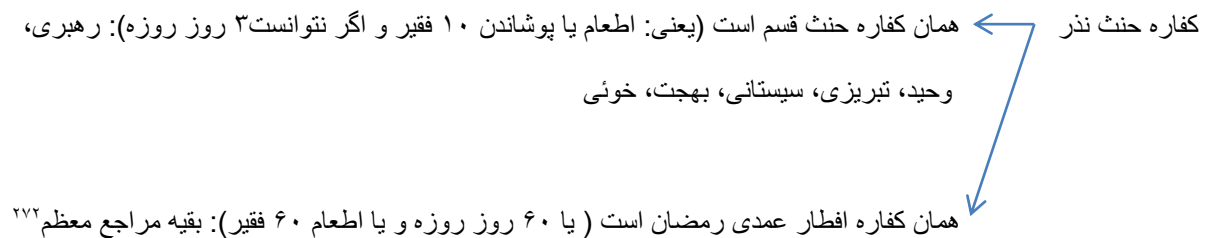
^{۲۶۹} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۰۹/۲ م ۲۶۴۱

^{۲۷۰} رهبری: استفتائات جامعه الزهراء جزوه نذر ص ۱۰، وحید: توضیح المسائل: / ۵۵۴ م ۲۷۱۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۱۲/۲ م ۲۶۴۶

اشتراط اجازه شوهر در انعقاد نذر

کفاره شکستن نذر

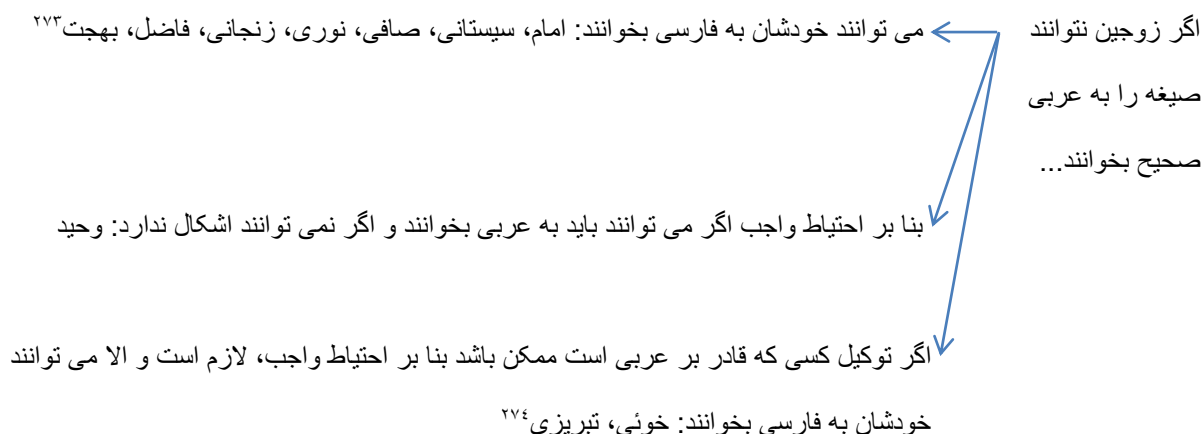

^{۲۷۱} رهبری: استفتائات جامعة الزهراء جزوه نذر ص ۷، وحید: توضیح المسائل: ۵۵۴/ م ۲۷۱۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۱۱/۲ م ۲۶۴۴

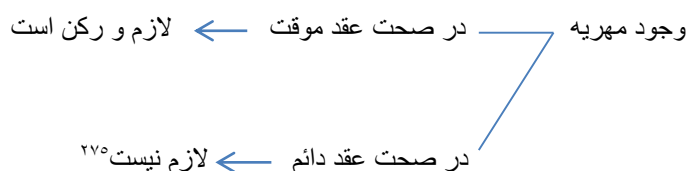
^{۲۷۲} رهبری: استفتائات جامعة الزهراء جزوه نذر ص ۱۵، وحید: توضیح المسائل: ۵۵۵/ م ۲۷۱۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۶۲۲/۲ م ۲۶۶۹

عقد دائم و موقت

خواندن صیغه به غیر عربی

لزوم تعیین مهریه

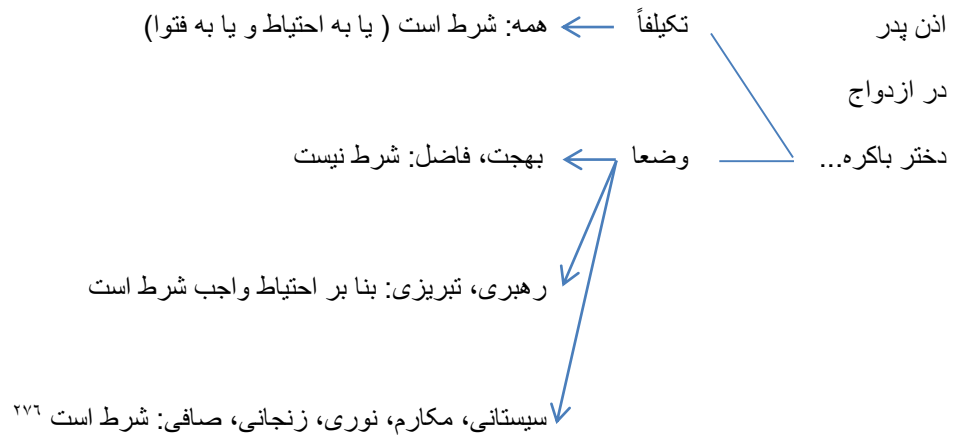

^{۲۷۳} از نظر حضرت آیت الله بهجت حتی اگر زوجین قادر بر عربیت باشند خواندن فارسی جایز است.

^{۲۷۴} وحید: توضیح المسائل: ۴۹۲/م ۲۴۳۴، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۵۳/۲ م ۲۳۷۰

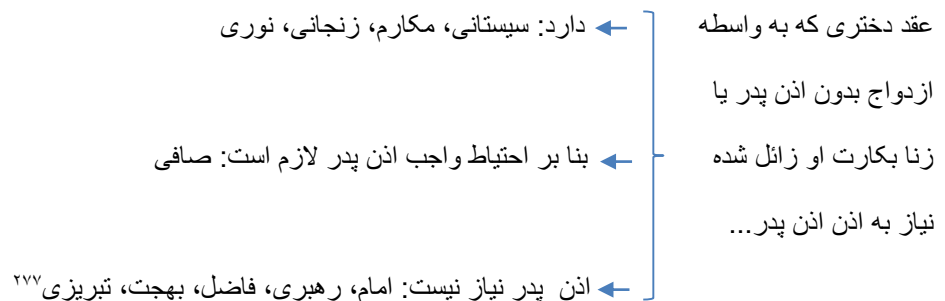
^{۲۷۵} ر.ک استفتائات بهجت: ۱۵۱/۴ س ۵۱۱۷، استفتائات مکارم: ۳۳۹/۲ س ۹۸۸، و استفتائات جامعة الزهراء مجموعه شماره ۱۰ ص ۱۸

لزوم اذن پدر یا جد پدری

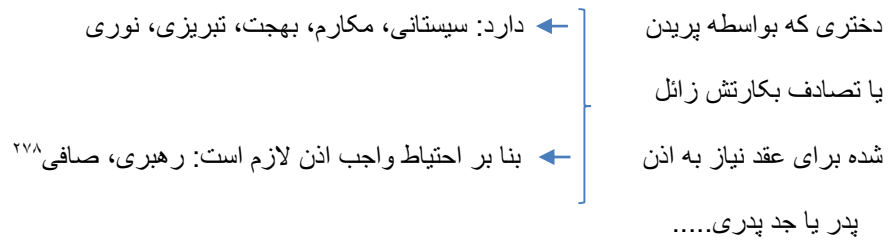
توضیح: مقصود از اشتراط تکلیفی اذن این است که طرفین با خواندن عقد بدون اذن، دچار معصیت شده اند. و منظور از اشتراط وضعی اذن آن است که عقد بدون اذن باطل می باشد.

ازالہ بکارت با زنا و...

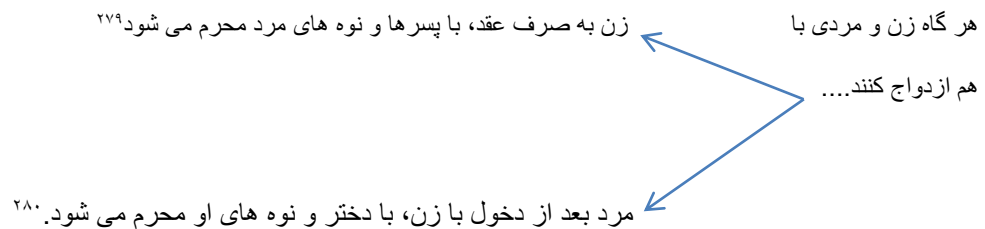

²⁷⁶ امام: استفتائات: ۱۶۱/۳ س ۷ و ۸، تہریزی: استفتائات: ۳۲۲/۲ س ۱۳۲۵، مکارم: استفتائات: ۲۳۴/۳ س ۶۱۷، بقیہ: استفتائات موجود جامعۃ الزہراء جزوہ نکاح ص ۲۵
²⁷⁷ امام، تہریزی، زنجانى: توضیح المسائل سیزدہ مرجع: ۴۵۸/۲ م ۲۳۷۷، بقیہ: استفتائات موجود جامعۃ الزہراء جزوہ نکاح ص ۳۰

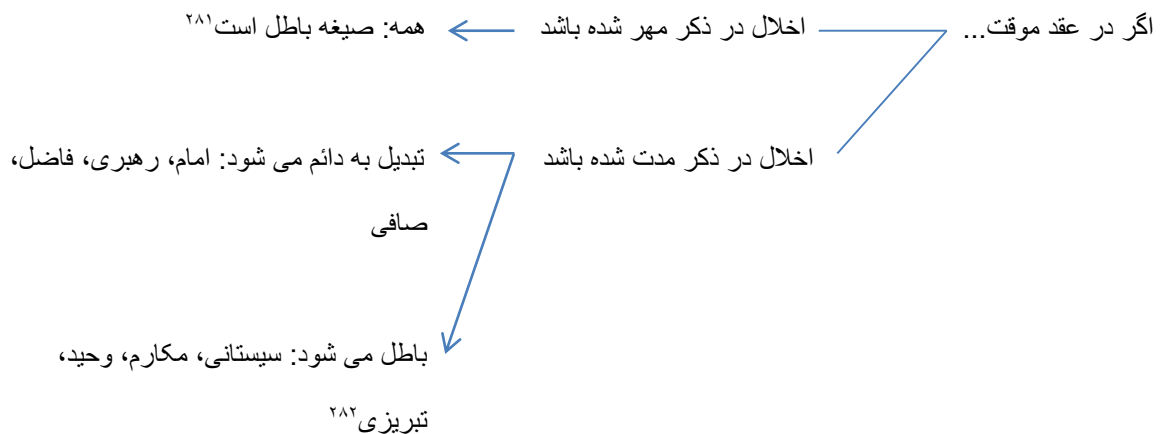
ازاله بکارت بواسطه پریدن یا تصادف

محرمیت نامادری و ناپدری

اخلال به مهریه یا مدت در عقد موقت

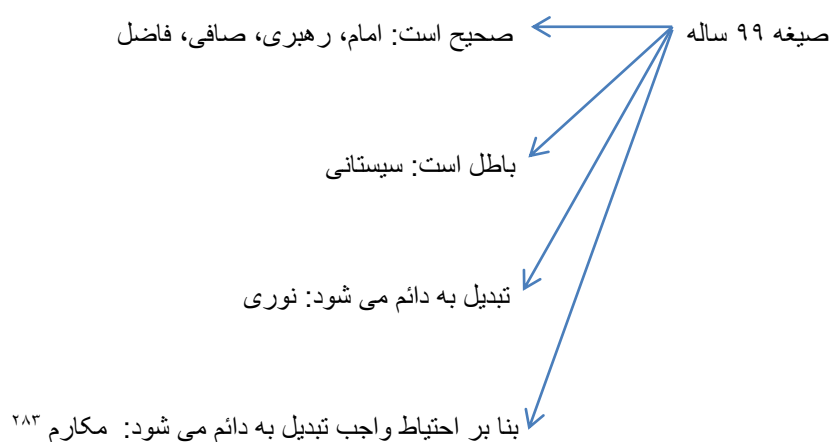

^{۲۷۸} تبریزی: استفتائات: ۲/ ۳۲۰ س ۱۳۲۰، بقیه: استفتائات موجود جامعة الزهراء جزوه نکاح ص ۳۰

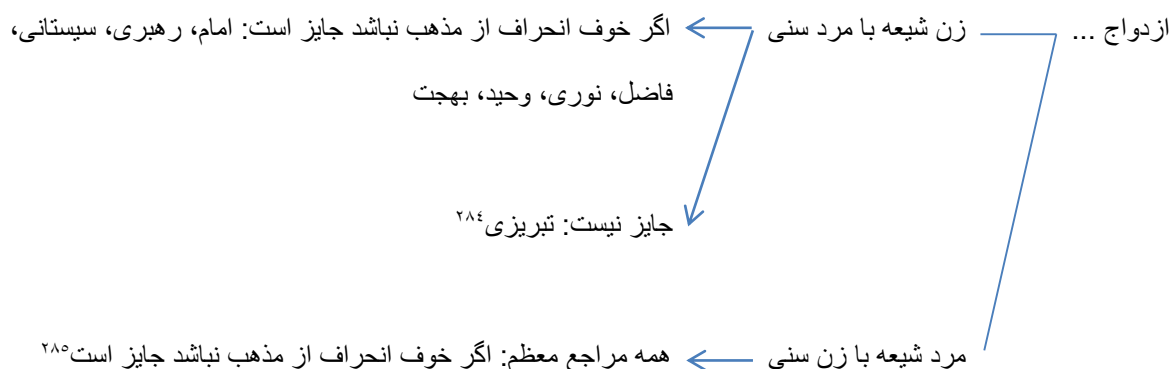
^{۲۷۹} وحید: توضیح المسائل: ۴۹۶ م ۲۴۵۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۶۵/۲ م ۲۳۸۹
^{۲۸۰} وحید: توضیح المسائل: ۴۹۶/۲ م ۲۴۵۰، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۶۴/۲ م ۲۳۸۶
^{۲۸۱} امام: تحریر الوسيله: ۲/ ۲۸۸ م ۵، بهجت: استفتائات: ۴/ ۴۲ س ۴۶۹۷، مکارم: توضیح المسائل: ۳۹۹/۳، بقیه: استفتائات موجود جامعة الزهراء جزوه نکاح ص ۱۸

نکته: اخلاص در ذکر مهر و مدت به دو صورت اتفاق می افتد: یا اساساً عقد بون ذکر مهر یا مدت خوانده می شود و یا به صورت مجهول بیان می شوند. (مثلاً: مهر را یک خانه غیر معین قرار داده اند یا مدت را تا پیدا شدن خواستگار برای زن قرار می دهند)

صحت عقد ۹۹ ساله

ازدواج با سنی

^{۲۸۲} امام: تحریر الوسیله: ۲/۲۹۰ م ۹، سیستانی: منهاج: ۳/۷۷ م ۲۴۳، صافی: هدایة العباد: ۲/۴۴۵ م ۹، فاضل: الاحکام الواضحة: ۳۸۷/۳ م

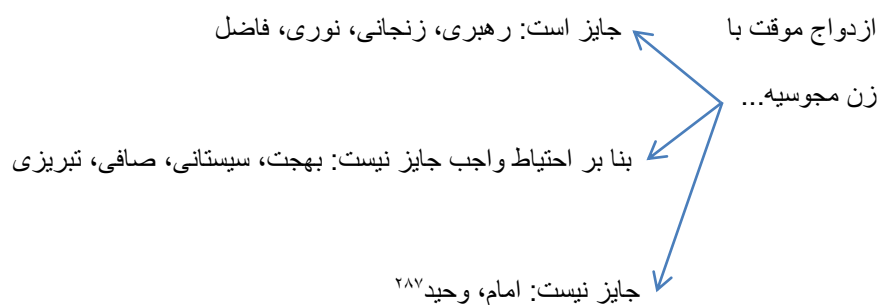
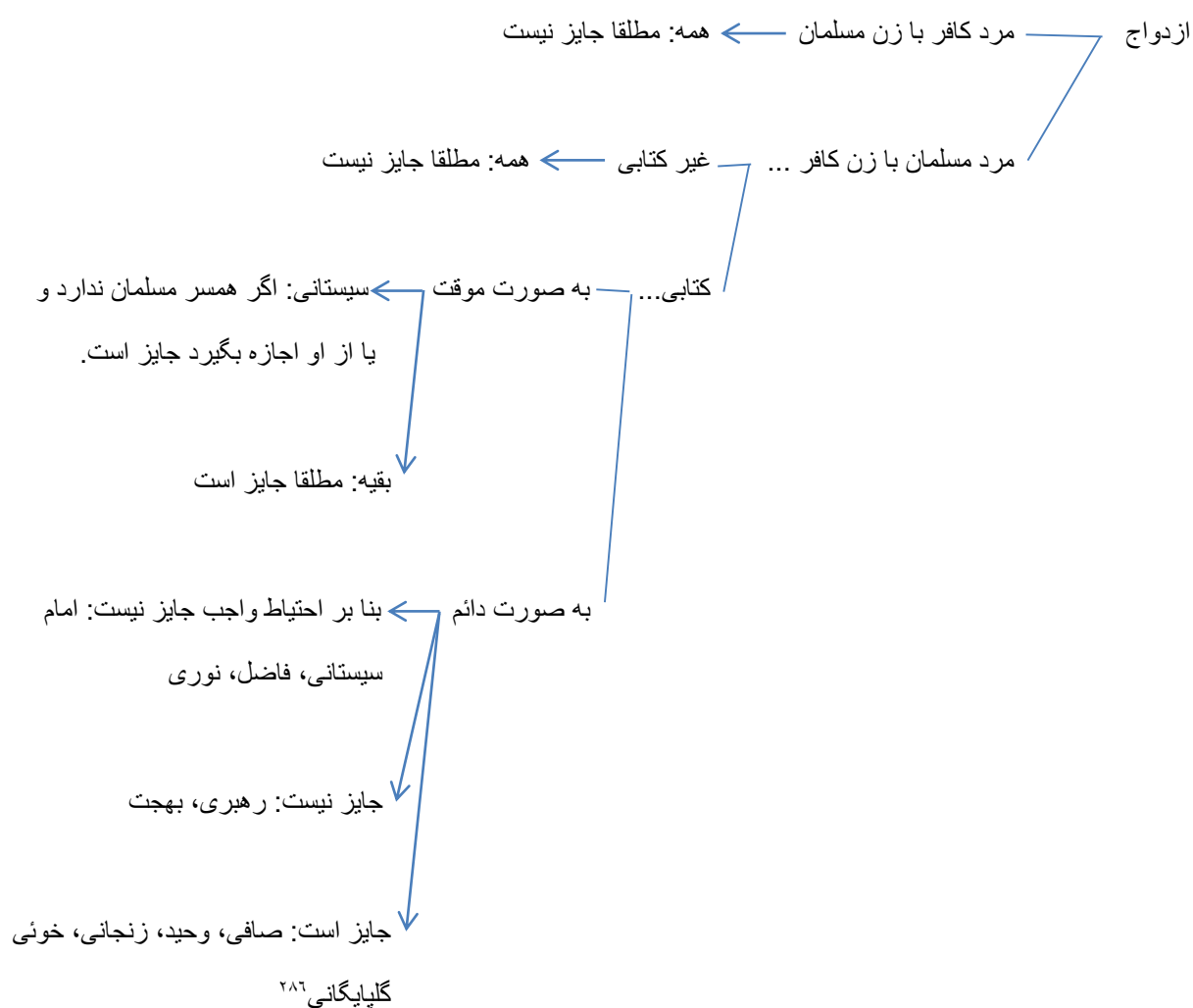
۱۷۱۶، مکارم: توضیح المسائل: ۳/۳۹۹ م ۲۰۷۰، وحید: منهاج: ۳/۳۰۹ م ۱۳۰۲

^{۲۸۳} امام: استفتائات: ۳/۲۴۴ س ۴، مکارم: استفتائات: ۲/۳۴۴ س ۱۰۰۸، سیستانی: المسائل المنتخبة: ۳۹۶/۱۰۱۵، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۱۶ ص ۱۵

^{۲۸۴} بهجت: استفتائات: ۱/۳۰۷ س ۱۰۵۸، تبریزی: صراط النجاة: ۱/۳۶۵ س ۱۰۲۳، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۱۶ ص ۱۱

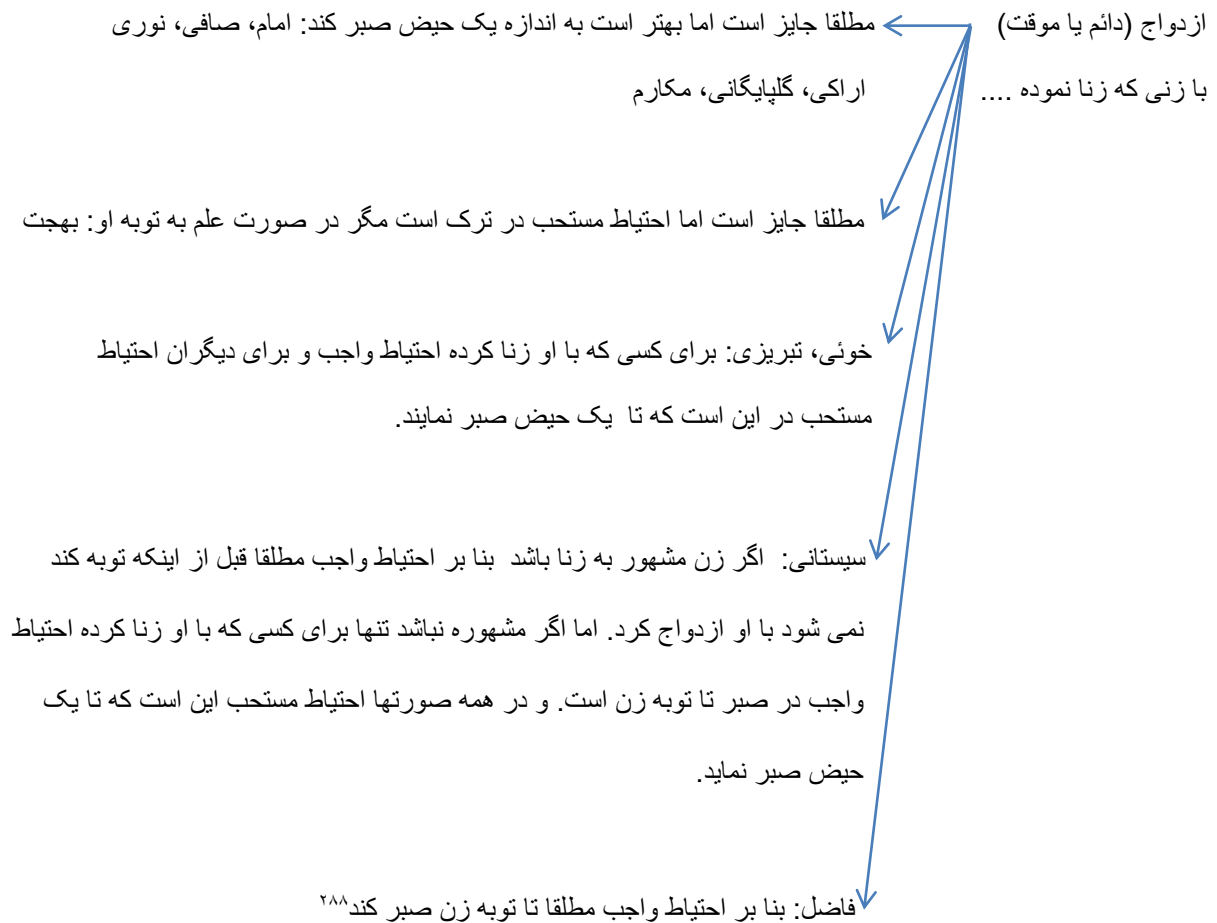
^{۲۸۵} همه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۱۶ ص ۱۱

ازدواج با کافر

^{۲۸۷} امام: ترجمه تحریر الوسيله: ۵۰۹/۳ م ۱، صافی: جامع الاحکام: ۹۴/۲ س ۱۴۹۲، سیستانی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۶۹/۲، تبریزی: استفتائات: ۳۵۰/۲ س ۱۴۳۹، فاضل: جامع المسائل: ۴۰۹/۱ س ۱۵۳۴، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۱۶ ص ۲۵

ازدواج با زانیه

^{۲۸۸} وحید: توضیح المسائل: / ۴۹۸ م ۲۴۶۳، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۷۰/۲ م ۲۳۹۹

احکام طلاق

شرایط زن در هنگام طلاق

- ← اول: در حال حیض یا نفاس نباشد.
- ← دوم: در طهر موانعه نباشد. یعنی: نباید در آن پاکی که طلاق داده می شود و یا حیض قبل از آن، شوهر با او نزدیکی کرده باشد.^{۲۸۹}

استثنائات صحت طلاق در حال حیض

- ← اول: آنکه زن باردار باشد
- ← دوم: غیر منخوله. یعنی: زنی که شوهرش در آن عقد با او نزدیکی نکرده باشد
- ← سوم: مرد غایب بوده و برایش مشکل باشد که نسبت به طهر یا حیض زن اطلاع حاصل کند.^{۲۹۰}

استثنائات صحت طلاق در طهر موانعه

- ← اول: آنکه باردار باشد
- ← دوم: صغیره باشد. یعنی: نه سال او تمام نشده باشد
- ← سوم: یائسه باشد.^{۲۹۱}

^{۲۸۹} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۱۸/۲ م ۲۴۹۹

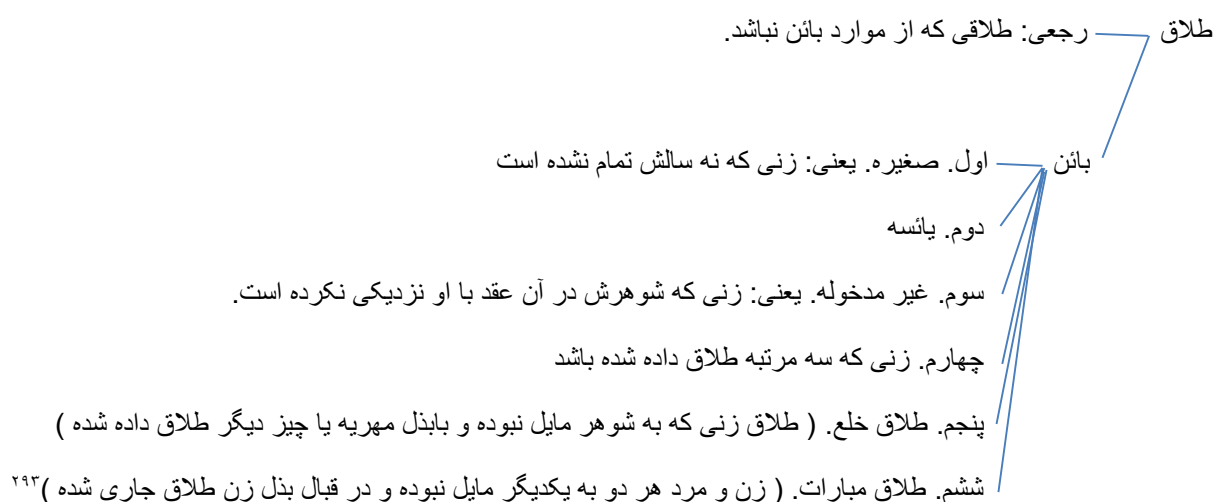
^{۲۹۰} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۱۸/۲ م ۲۵۰۰

^{۲۹۱} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۰/۲ م ۲۵۰۴

شرائط صیغه طلاق

- ← اول: صیغه را به عربی صحیح بخواند.
- ← دوم: هنگام جاری شدن صیغه دو مرد عادل شاهد باشند
- ← سوم: مرد در طلاق دادن مختار باشد. پس اگر طلاق دادن با اجبار باشد، باطل خواهد بود.^{۲۹۲}

اقسام طلاق

بعضی از احکام طلاق رجعی

- ← اول: مرد می تواند تا زمانی که زن در عده است بدون خواندن صیغه دوباره به وی رجوع کند.
- ← دوم: بیرون کردن زن از خانه ای که هنگام طلاق در آن بوده است، تا پایان عده حرام است.
- ← سوم: جایز نیست که زن در مدت عده بدون اذن شوهر از خانه خارج شود مگر برای کارهای لازم.
- ← چهارم: نفقه زن در مدت عده بر عهده شوهر است.
- ← پنجم: مستحب است در این مدت زن برای شوهر، خود را زینت کند.^{۲۹۴}

^{۲۹۲} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۲/۲ م ۲۵۰۸ و ۵۱۷/۲ م ۲۴۹۸

^{۲۹۳} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۹/۲ م ۲۵۲۲

احکام عده

اسباب لزوم عده

- ← اول: طلاق در عقد دائم
- ← دوم: تمام شدن مدت یا بخشیده شدن آن از سوی مرد در عقد موقت
- ← سوم: فسخ نمودن عقد به علت وجود عیوبی که مجوز فسخ می باشد
- ← چهارم: باطل شدن زوجیت بواسطه اموری مانند: ارتداد، اسلام، رضاع و...
- ← پنجم: وطی به شبهه
- ← ششم: وفات مرد^{۲۹۵}

^{۲۹۴} ر.ک تحریر الوسيلة: ۳۴۶/۲ م ۱۰ و ۳۱۵/۲ م ۶ ، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۴۱/۲ مساله اختصاصی سیستانی و منهاج الصالحین تبریزی: ۳۷۸/۲ و هدایة العباد صافی: ۴۷۳/۲

^{۲۹۵} ر.ک تحریر الوسيلة: ۳۳۴/۲ القول فی العدد، منهاج الصالحین سیستانی: ۱۶۵/۳ م ۵۴۱

^{۲۹۶} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۴/۲ م ۵۱۱

^{۲۹۷} وحید: توضیح المسائل: ۵۲۰/۲ م ۵۷۹، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۶/۲ م ۵۱۵

^{۲۹۸} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۷/۲ م ۵۱۷

^{۲۹۹} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۹۷/۲ م ۴۵۰، منهاج الصالحین سیستانی: ۱۷۱/۳ م ۵۶۳

^{۳۰۰} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۹۶/۲ حاشیه مسأله ۲۴۴۹

^{۳۰۱} وحید: توضیح المسائل: ۵۲۵/۲ م ۲۶۰۰، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۳۷/۲ م ۵۳۶

^{۳۰۲} وحید: توضیح المسائل: ۵۲۵/۲ م ۲۶۰۱، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۳۷/۲ م ۵۳۷

زنهایی که عده متفاوت دارند

اول: زن باردار^{۳۰۳}

دوم: زنی که در سن دیدن حیض است اما حائض نمی شود^{۳۰۴}

سوم: زنی که یک یا دو حیض دیده است اما قبل از اتمام عده یائسه شده است.^{۳۰۵}

زنهایی که عده بر آنها لازم نیست

اول: زنی که به سن یائسگی رسیده است

دوم: زنی که زیر نه سال داشته باشد

سوم: غیر مدخوله. یعنی: زنی که همسر با او نزدیکی (حد اقل ادخال تمام حشفه) ننموده است.^{۳۰۶}

نکته: برخی از مراجع معظم – مانند: آیت الله سیستانی – معتقدند که اگر زن مورد دخول قرار نگرفته باشد اما منی داخل فرج شده باشد؛ زن باید عده نگه دارد. همچنین بسیاری از فقهاء معظم – مانند: حضرات آیات وحید، فاضل، بهجت و... _ تصریح نموده اند که اگر جذب منی رخ داده و زن باردار بشود برای ثبوت عده کفایت می کند هر چند دخول محقق نشده باشد.^{۳۰۷}

^{۳۰۳} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۵/۲ م ۲۵۱۴ و ۵۲۷/۲ م ۲۵۱۷

^{۳۰۴} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۴/۲ م ۲۵۱۲

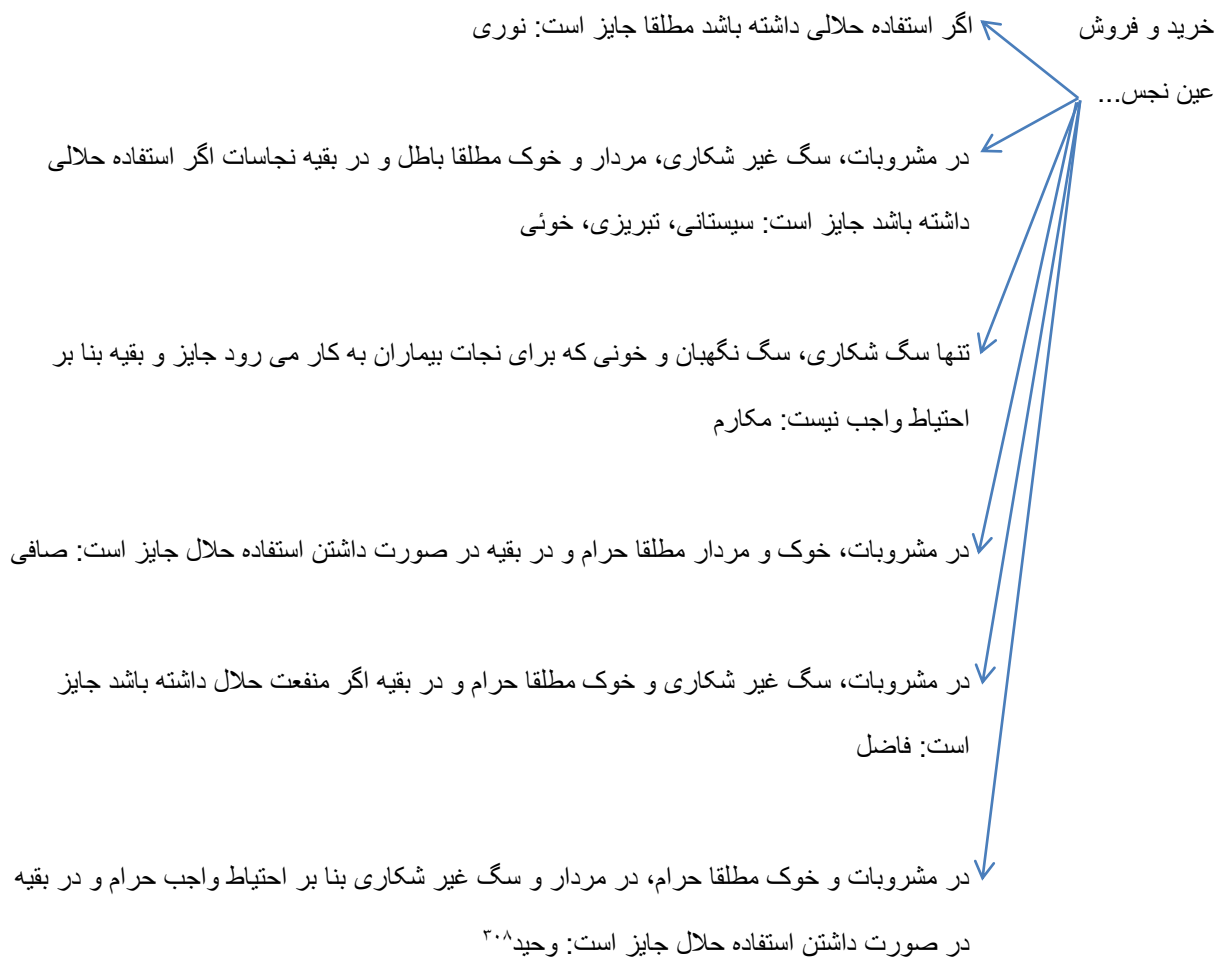
^{۳۰۵} ر.ک جامع المسائل بهجت: ۱۵۹/۴

^{۳۰۶} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۳/۲ م ۲۵۱۰ و ۲۵۱۱

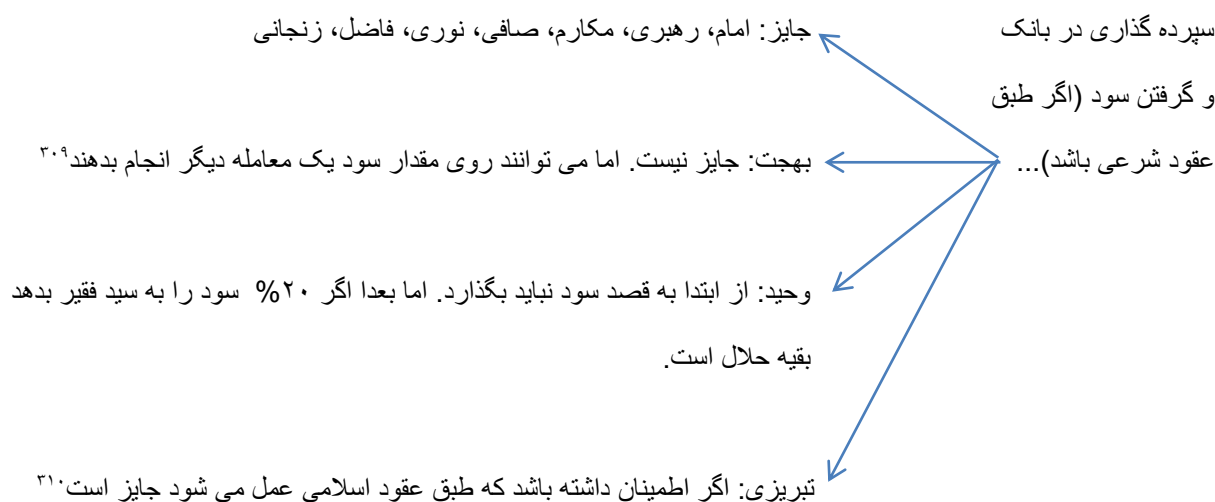
^{۳۰۷} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۵۲۳/۲ م ۲۵۱۰ و ۲۵۱۱، جامع المسائل بهجت: ۱۵۶/۴، منهاج الصالحین وحید: ج ۲ م ۱۴۸۱

احکام مالی

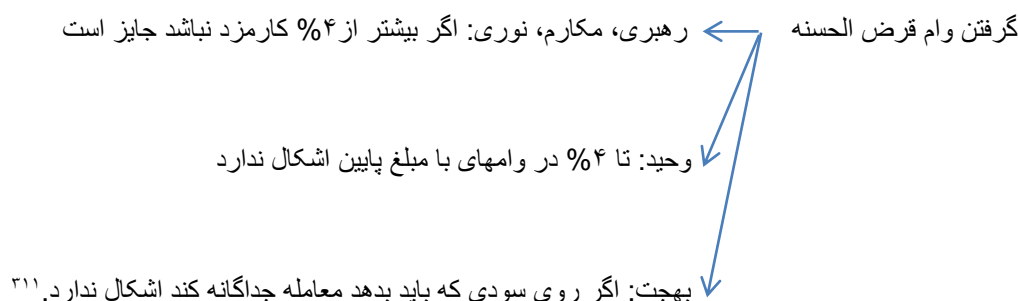
معامله نجاسات

گرفتن سود از بانک

گرفتن وام از بانک

نکته: جدول فوق تنها در رابطه با وام قرض الحسنه می باشد. و اما وامهایی که مانند: وام خودرو، مسکن و... که یا در قالب عقد مشارکت، مضایبه، جعاله و... هستند، از نظر حضرات آیات رهبری، مکارم، صافی، نوری، فاضل بی اشکال می باشند. اما

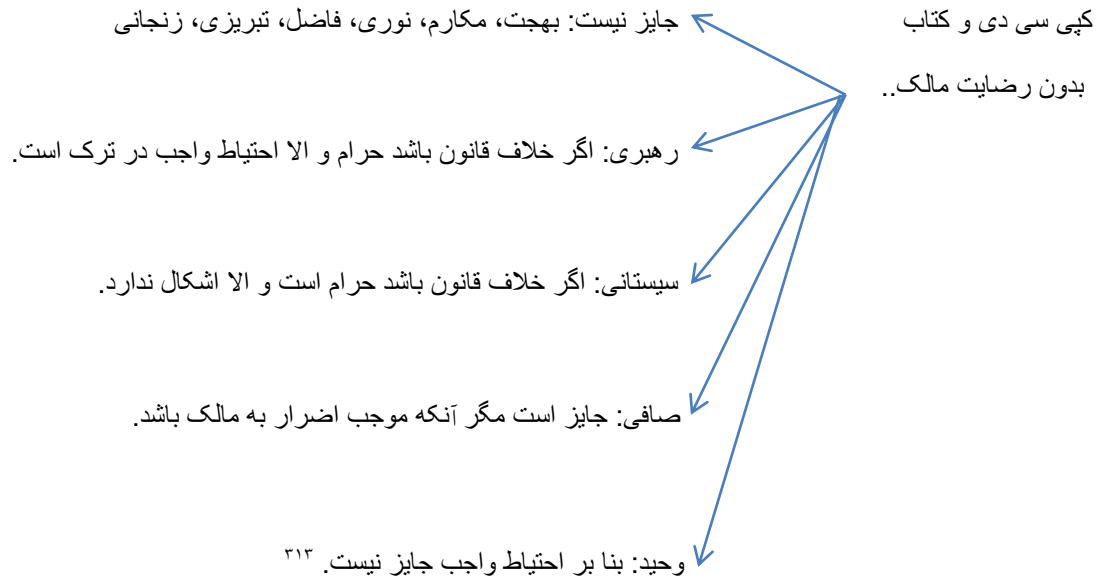
^{۳۰۹} مثلاً: اگر بخواهد مبلغ ۱۰ میلیون را به مدت یک سال در بانک بگذارد و کل سود حاصله از قرارداد تا آخر سال ۲ میلیون باشد، فرد یک دفترچه یا.. را به مبلغ ۲ میلیون به بانک می فروشد و قرض دادن ۱۰ میلیون به بانک در ضمن آن معامله شرط می شود. مثلاً: مسئول بانک به شخص می گوید: من این خودکار را از شما می خرم به قیمت ۲ میلیون به شرط آنکه شما ۱۰ میلیون به بانک ما به مدت یک سال قرض بدهید. در نتیجه ۱۰ میلیون به عنوان قرض در بانک می ماند و سودی که شخص دریافت می کند قیمت خودکاری خواهد بود که به بانک فروخته است. (ر.ک استفتائات معظم له: ۱۹۳/۳ م ۴۰۰۶)

^{۳۱۰} امام و نوری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۷۹۱/۲ م ۲۸۵۳، رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۸۱/۲ م ۱۶۱۹، بهجت: استفتائات: ۱۹۴/۳ م ۴۰۰۵، تبریزی: استفتائات: ۸۷۸/۱ س ۲۱۰۰، صافی: جامع الاحکام: ۱۹۱/۱ س ۶۸۶، مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۵/۲ م ۲، فاضل: جامع المسائل (فارسی): ۲۷۳/۱ س ۱۰۹۴، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۹ ص ۵۸

^{۳۱۱} بهجت: استفتائات: ۱۹۳/۳، وحد: استفتاء شفاهی از دفتر، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه معاملات ص ۴۷

برخی از مراجع معظم مانند: حضرات آیات سیستانی، وحید، تبریزی و.. برای شرعی بودن این معاملات شرایط خاصی را ذکر نموده اند که لازم است مراجعه شود.^{۳۱۲}

حق معنوی در سی دی و کتاب

^{۳۱۳} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۲۹۷/۱۳۳۵، مکارم: استفتائات: ۵۵۴/۳، بهجت: استفتائات: ۲۲۱/۳، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه معاملات ص ۲۹

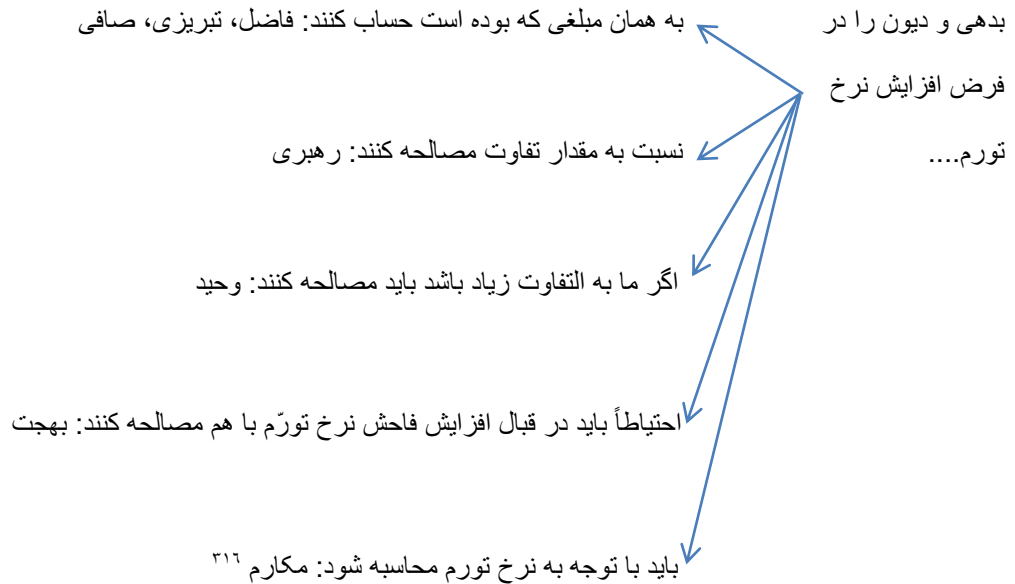
جواز پس گرفتن هدیه

^{۳۱۴} هبه معوضه: هدیه ای است که در مقابل هدیه دیگر داده می شود. مثلاً: زید به بکر می گوید: من این انگشتر را مجاناً به تو می دهم به شرط آنکه تو هم انگشتر خود را مجاناً به من هدیه نمایی.

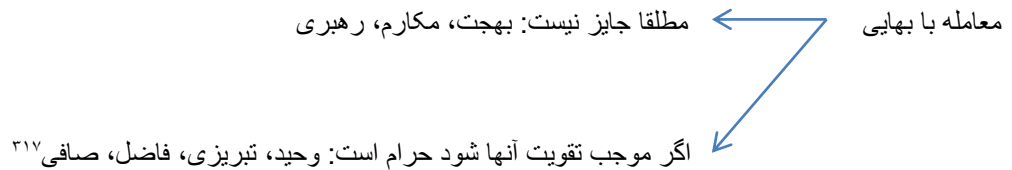
^{۳۱۵} همه: استفتائات جامعه الزهراء جزوه ش ۹ ص ۷

محاسبه نرخ تورم در دیون

نکته: مهریه و پول غصب شده نیز از مصادیق دین محسوب می شود.

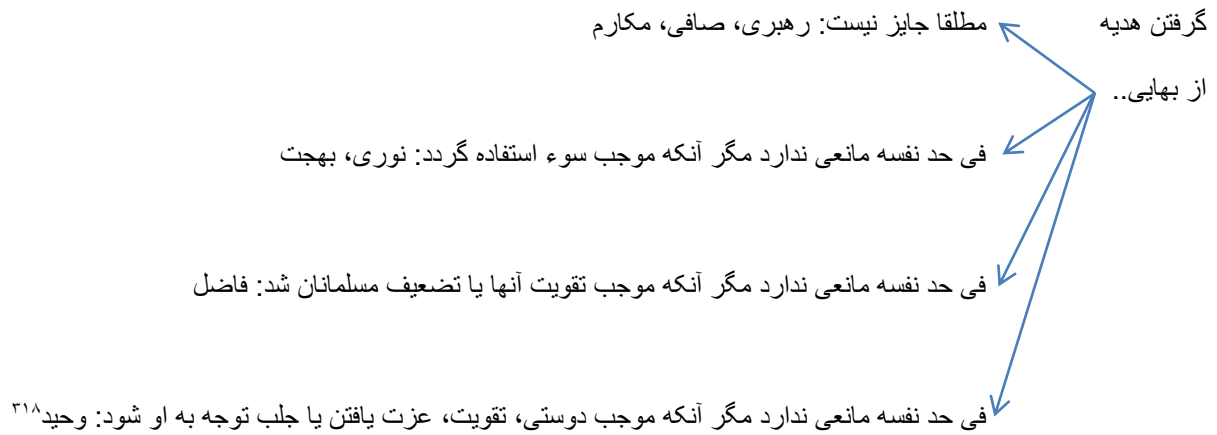
معامله با بهایی

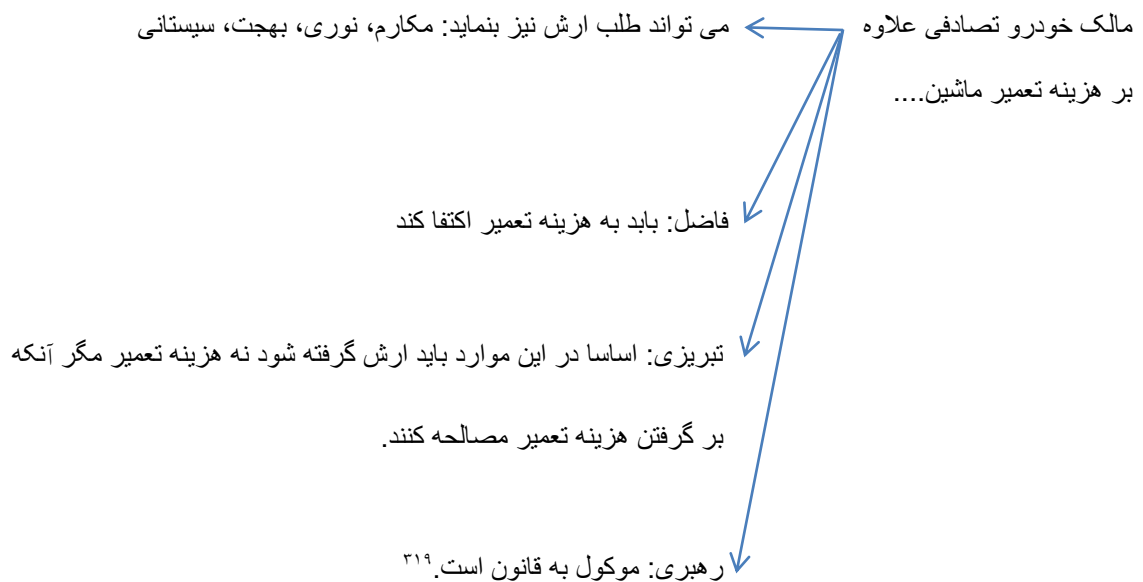
^{۳۱۶} رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۴۴/۱، صافی: استفتاء شفاهی از دفتر، تبریزی: استفتائات: ۲۸۲/۲ س ۱۱۹۴، بهجت: استفتائات: ۲۷۹/۳ س ۴۲۹۸، فاضل: جامع المسائل (فارسی): ۳۰۴/۱ س ۱۱۷۷، وحید: استفتاء شفاهی از دفتر

^{۳۱۷} رهبری: استفتائات جامعة الزهراء جزوه معاملات ص ۱۰، مکارم: استفتائات: ۲۵۸/۲ س ۷۹۲، صافی: جامع الاحکام: ۹۸/۲ س ۱۵۱۰، تبریزی: استفتائات: ۲۳۶/۲ س ۱۰۶۰، وحید: استفتاء شفاهی از دفتر

قبول نمودن هدیه از بهایی

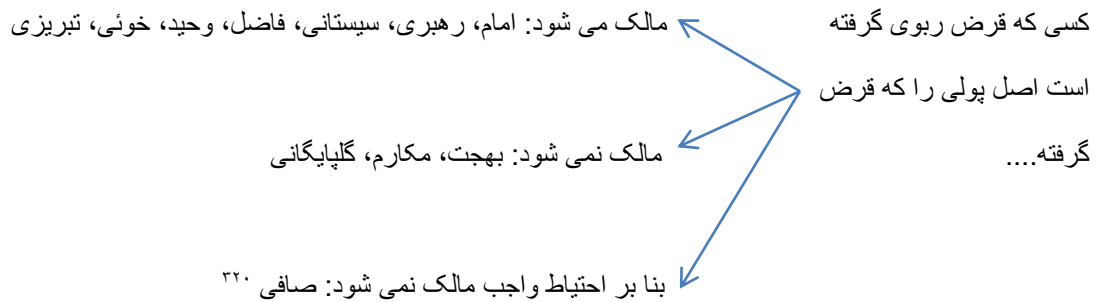
وظیفه مقصر در تصادف

^{۳۱۸} صافی: جامع الاحکام: ۹۸/۲ س ۱۵۱۰، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه معاملات ص ۱۰

^{۳۱۹} همه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه معاملات ص ۱۳

ملکیت پول قرض گرفته شده در ربا

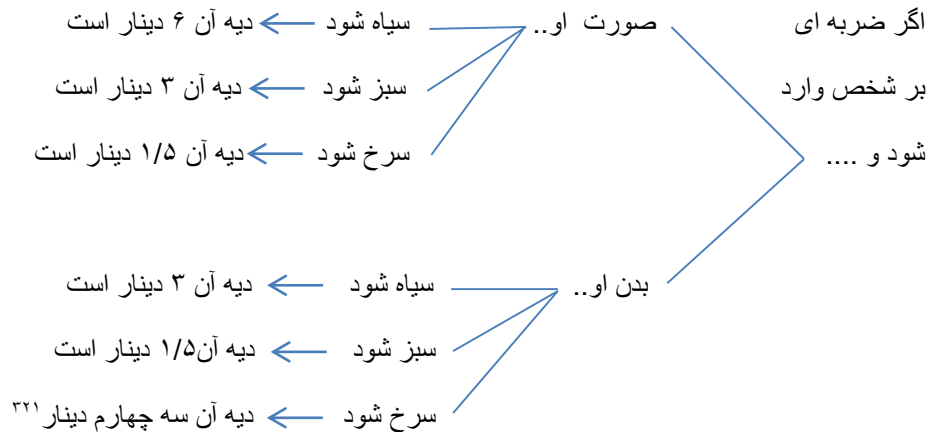

نکته: ثمره اختلاف فوق در جواز و عدم جواز تصرفات وی در آن پول ظاهر می شود. مثلاً: اگر بگوییم فرد، مالک پول قرض گرفته شده گردیده؛ اگر با آن خرید و فروش کند صحیح است و یا اگر آنرا به ما هدیه بدهد می توانیم بگیریم.

^{۳۲۰} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۳۰۸/۲ س ۱۸۱۹، خوئی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۵۷/۲، گلپایگانی: مجمع المسائل: ۸۸/۲ س ۲۱۰، وحید: توضیح المسائل: ۴۶۸/۴ م ۲۳۳۶، صافی: استفتاء شفاهی از دفتر

احکام دیات

دیه ضرب

نکته: طبق نظر اکثر مراجع معظم هر دینار شرعی برابر است با ۱۸ نخود طلای بازار^{۳۲۲}

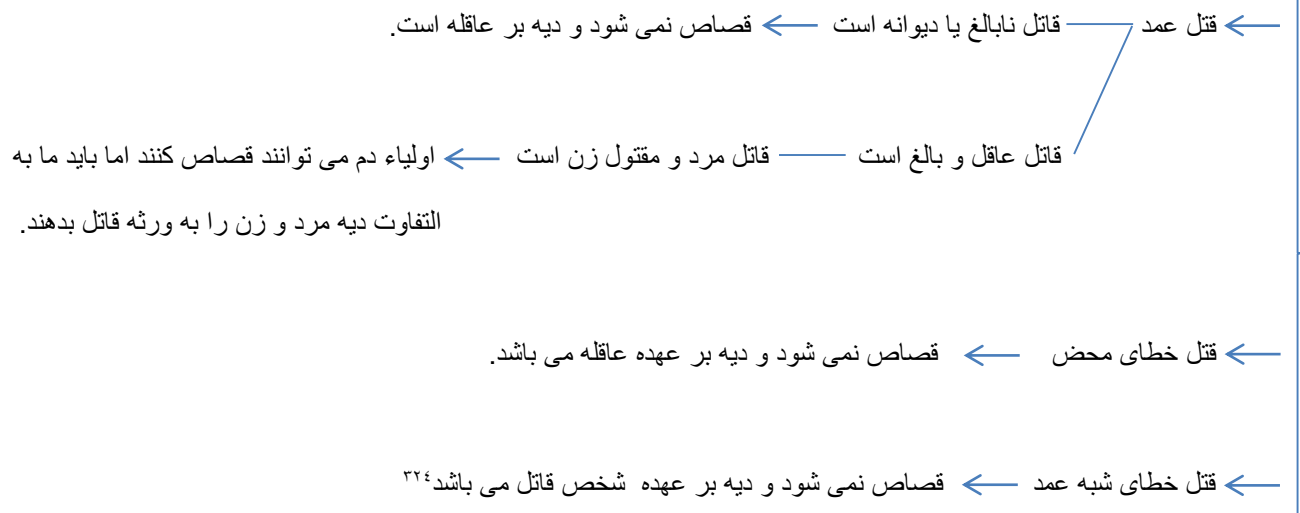
اقسام قتل

- ← عمد: در قتل عمد یا قاتل به قصد قتل دیگری را می‌کشد یا با وسیله‌ای که به حسب عادت کشنده است - و قاتل هم احتمال عقلایی این امر را می‌دهد - قتل صورت می‌گیرد.
- ← شبه عمد: شخص عمداً به مقتول آسیب رسانده اما قصد کشتن او را نداشته است. (یعنی: یا وسیله زدن عادتاً کشنده نبوده و یا او متوجه اثر کشندگی آن نبوده است) مثلاً: سنگ کوچکی را به سمت او پرتاب نمود و به طور ناخواسته موجب مرگ شخص گردید. یا دارویی را به قصد کور نمودن به او خوراندید در حالی که نمی‌دانست دارو کشنده است.
- ← خطای محض: اساساً ضارب قصد آسیب رساندن به مقتول را نداشته و اصابت به او اتفاقی بوده است. مثلاً: می‌خواسته با تیر پرنده ای را بزند اما به دیگری اصابت نموده است.^{۳۲۳}

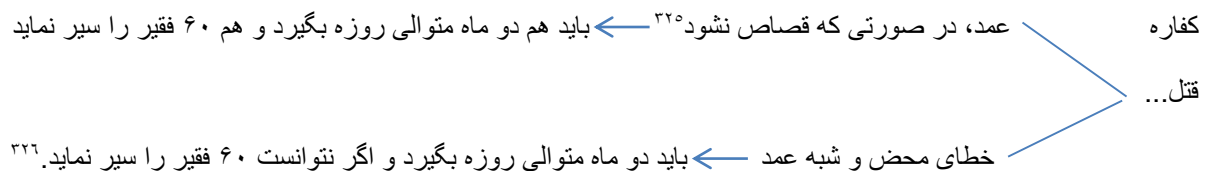
^{۳۲۱} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۱/۲ م ۲۲

^{۳۲۲} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۶۱/۲ م ۴۵۲ و ۹۰۹/۲ و ۸۲۴/۲ و ۹۰۶/۲

حکم اقسام قتل

کفاره قتل

نکته: حضرت آیت الله زنجانی تصریح نموده اند که اگر قتل در ماه های حرام واقع شود روزه ها نیز باید در ماه های حرام گرفته شود هر چند طبعاً لازم می شود که عید قربان را هم روزه بگیرد.^{۳۲۷}

^{۳۲۳} ر.ک ترجمه تحریر الوسيله: ۱۳/۴، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۲۲/۲ م ۱۳، مجمع المسائل گلپایگانی: ۲۲۵/۳، جامع المسائل فاضل: ۵۰۳/۱، جامع المسائل بهجت: ۴۷۶/۵، بحوث فقهیه مکارم: ۱۴۰/،

^{۳۲۴} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۲۲/۲

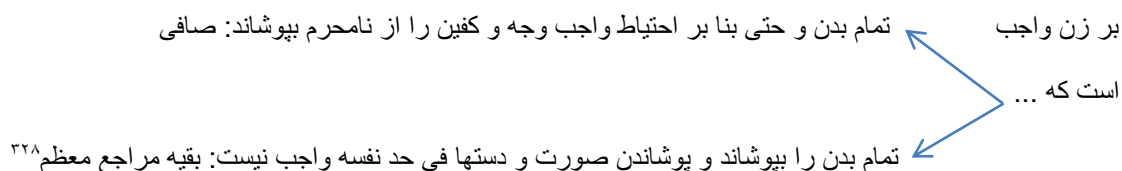
^{۳۲۵} برخی از مراجع معظم – مانند: حضرات آیات صافی و گلپایگانی- تصریح نموده اند که حتی اگر قاتل قصاص شود؛ بنا بر احتیاط واجب بر عاقله لازم است که کفاره را از سهم الارث خود بدهند. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۲۸/۲ م ۱۶)

^{۳۲۶} ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۲۸/۲ م ۱۶

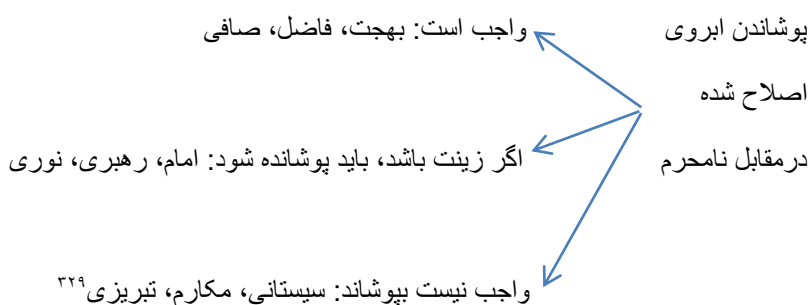
^{۳۲۷} توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۲۸/۲ م ۱۶

احکام نگاه، پوشش و نامحرم

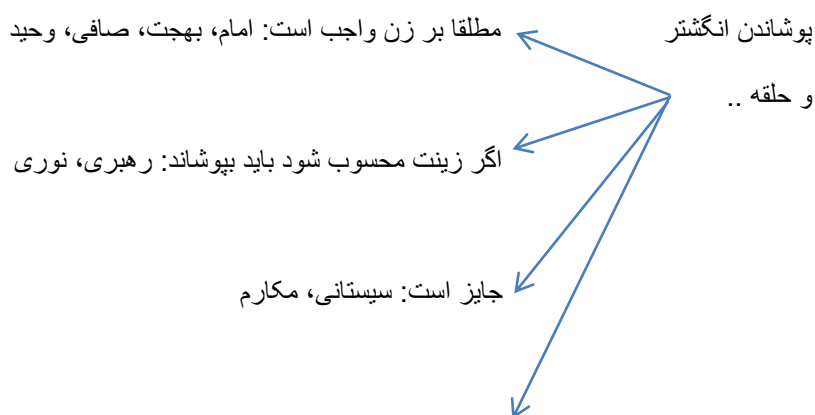
پوشش زن در مقابل نامحرم

پوشاندن ابروی اصلاح شده

پوشاندن انگشتر

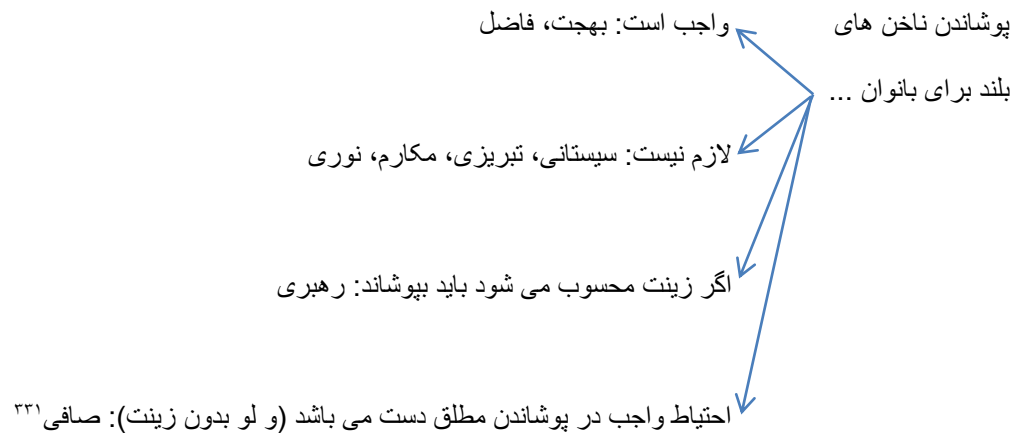

^{۳۲۸} امام: استفتائات: ۲۵۰/۳ س ۱۲، مکارم: استفتائات: ۵۷/۱ س ۱۲۸، صافی: جامع الاحکام: ۱۷/۲ س ۱۷۱۱، بهجت: استفتائات: ۲۸/۲ س ۱۵۴۴، تبریزی: استفتائات: ۲۸/۲ س ۱۵۴۴، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه پوشش ص ۱۱

^{۳۲۹} مکارم: استفتائات: ۳۵۱/۲ س ۱۰۳۴، صافی: جامع الاحکام: ۱۶۳/۲ س ۱۶۸۳، تبریزی: استفتائات: ۳۶۰/۲ س ۱۴۱۹، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه پوشش ص ۱۳

پوشاندن انگشتر متعارف واجب نیست: تبریزی^{۳۲۰}

پوشاندن ناخن بلند

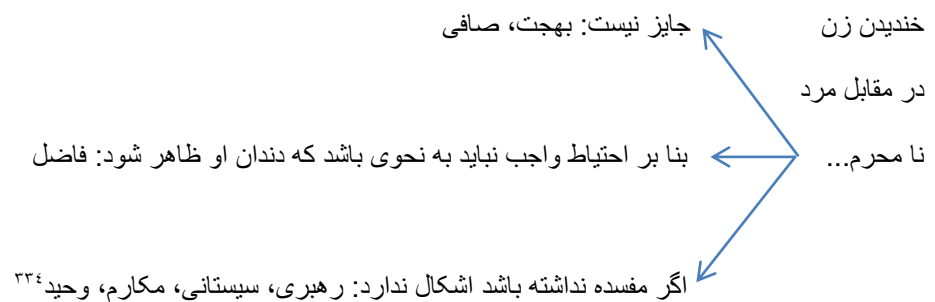
نکته: بحث فوق در رابطه با ناخن ساده است که روی آن با موادی مانند لاک زینت نشده باشد. و الا در غیر این صورت در لزوم پوشش آن اختلافی وجود ندارد.

^{۳۲۰} تبریزی: استفتائات: ۳۵۸/۲ س ۱۴۸۱، مکارم: استفتائات: ۲۳۲/۱ س ۸۰۲، بقیه: استفتائات جامعه الزهراء جزوه پوشش ص ۱۴
^{۳۳۱} بهجت: استفتائات: ۲۰۷/۴ س ۵۳۴۴، بقیه: استفتائات جامعه الزهراء جزوه پوشش ص ۸۰

پوشش زن در برابر زن

خندیدن در مقابل نامحرم

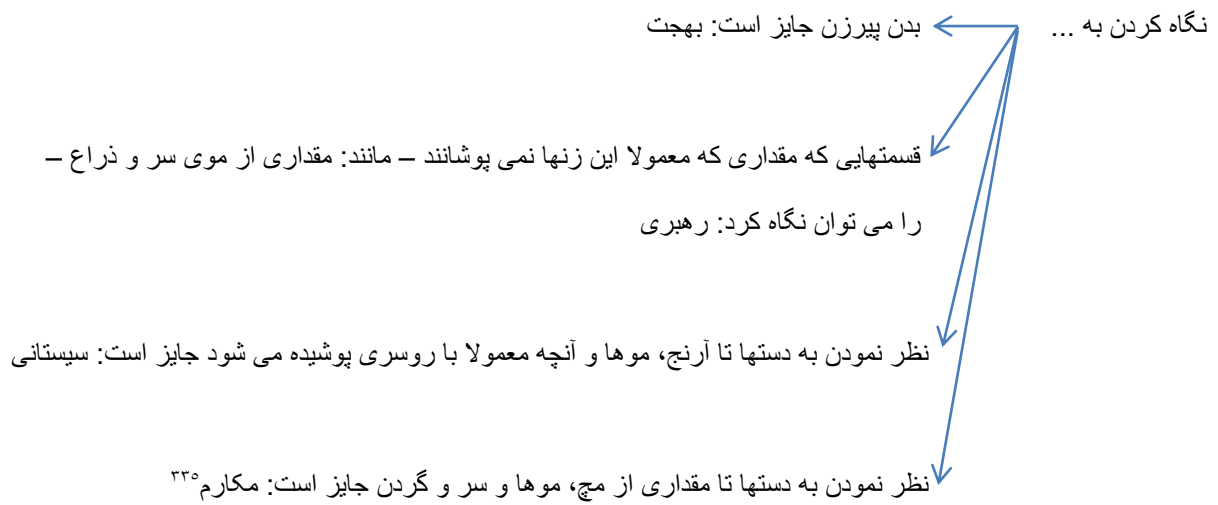

۳۳۲ فاضل: جامع المسائل: ۴۵۱/۱، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۹۰/۲ م ۲۴۳۸ و استفتائات جامعه الزهراء جزوه پوشش ص ۳۲

۳۳۳ امام: استفتائات: ۲۵۶/۳ س ۳۱، بقیه: استفتائات جامعه الزهراء جزوه پوشش ص ۳۷

۳۳۴ بهجت: استفتائات: ۱۸۷/۴ س ۵۲۵۹، بقیه: استفتائات جامعه الزهراء جزوه پوشش ص ۶۵

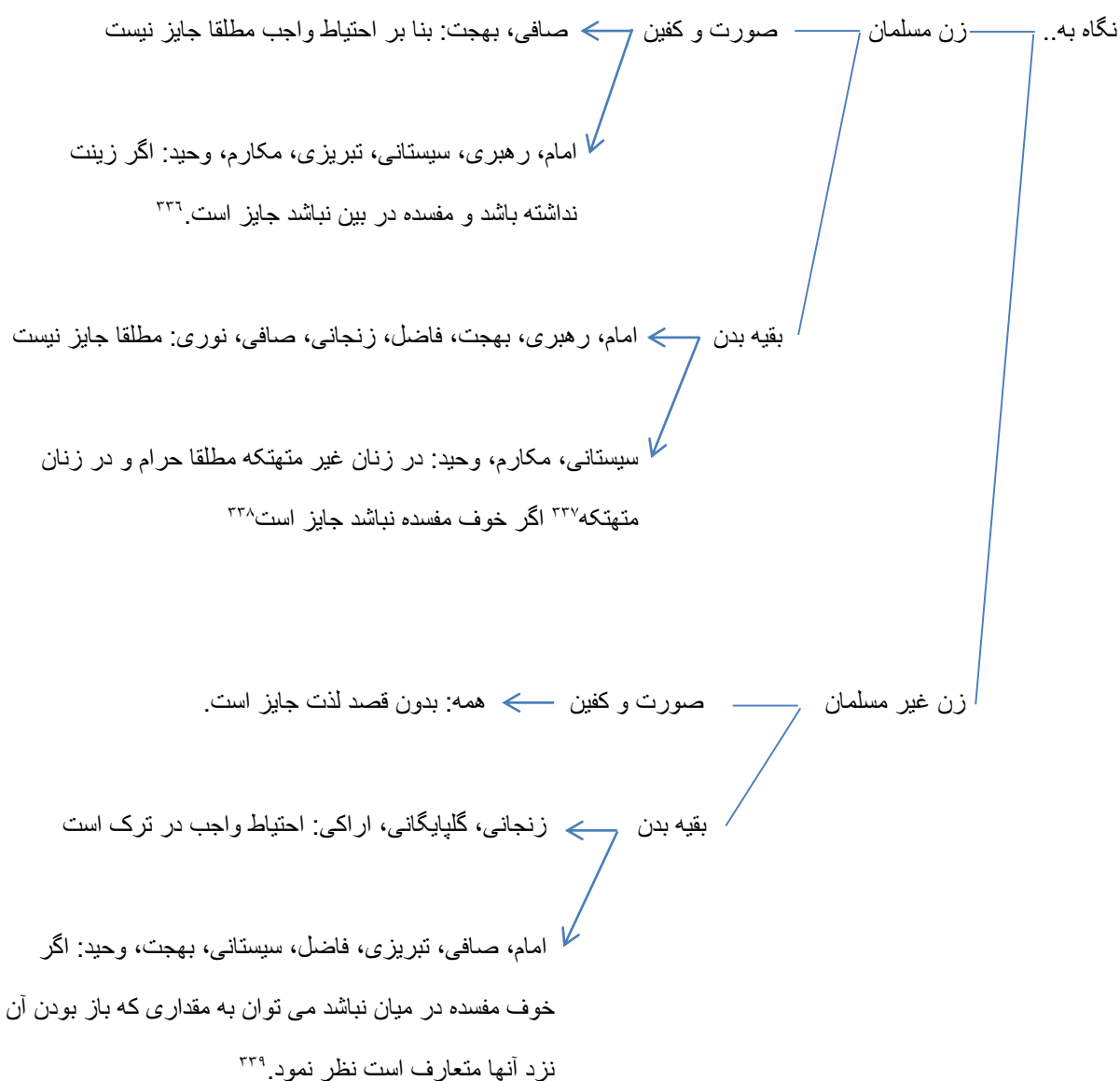
نگاه به بدن زنهای مسن

نکته: بحث فوق تنها در رابطه با زنهای مسنی است که دیگر فرتوت شده اند و امید ازدواج برای آنها وجود ندارد. همچنین باید توجه داشت که در این موارد نگاه با قصد لذت به هیچ وجه جایز نمی باشد.

^{۳۳۰} بهجت: توضیح المسائل: ۳۸۶/ م ۱۹۴۳، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه پوشش ص ۳۹

نگاه به زن نامحرم

^{۳۳۶} رهبری: اجوبه الاستفتائات: ۲۳۸/ س ۱۰۸۶، وحید: توضیح المسائل: ۵۰۴/ م ۲۴۹۷، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۸۵/۲ م ۲۴۳۳

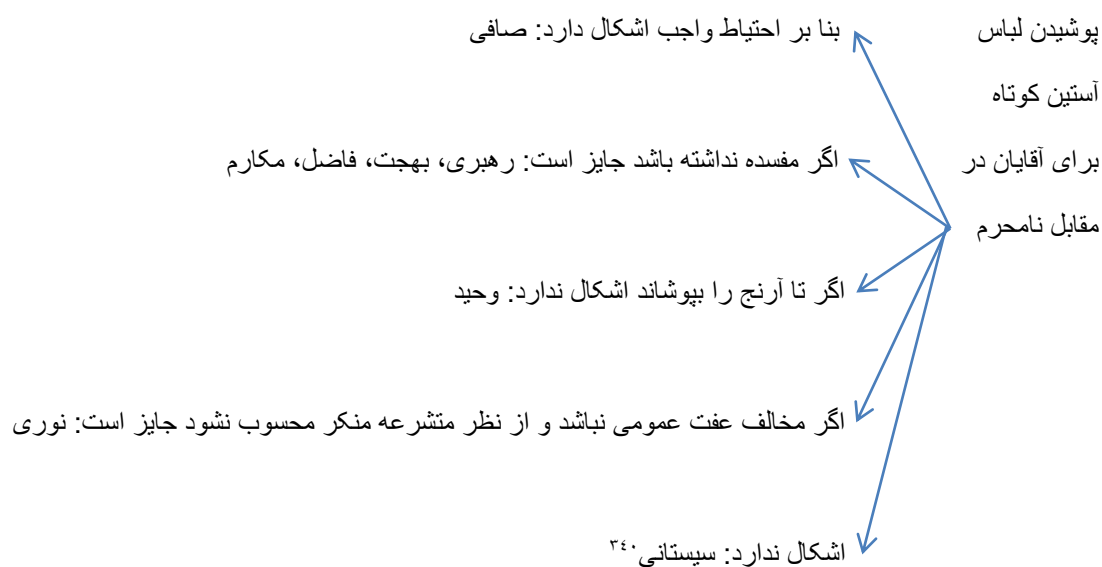
^{۳۳۷} مقصود از زنان متهتکه زنانی هستند که اگر آنها را از بی حجابی نهی نمایند اعتنا نمی کنند.

^{۳۳۸} رهبری: اجوبه الاستفتائات: ۲۳۸/ س ۱۰۸۶، وحید: توضیح المسائل: ۵۰۴/ م ۲۴۹۷ و ۲۴۹۸، سیستانی: منهاج: ۱۴/۳ م ۲۶، مکارم:

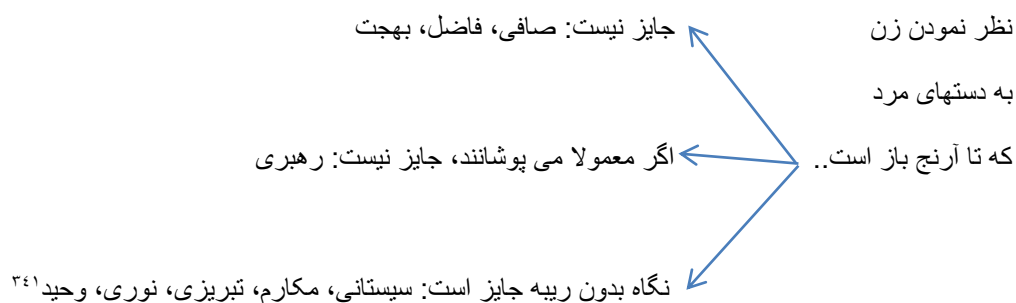
استفتائات: ۳۵۰/۲ س ۱۰۲۹، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۸۵/۲ م ۲۴۳۳

^{۳۳۹} امام: تحریر الوسيله: ۴۵۴/۲ م ۲۷، وحید: توضیح المسائل: ۵۰۴/ م ۲۴۹۸، بقیه: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۴۸۷/۲ م ۲۴۳۴

پوشش مرد در مقابل نامحرم

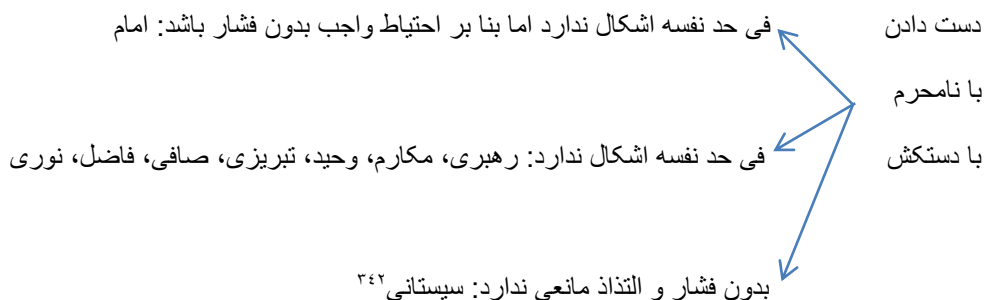
حکم نگاه کردن زن به بدن مرد

^{۳۴۰} صافی: جامع الاحکام: ۱۷۴/۲ س ۱۷۲۲، مکارم: استفتائات: ۵۹/۱ س ۱۳۷، بهجت: استفتائات: ۱۸۴/۴ س ۵۲۴۹، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه پوشش ص ۲۹

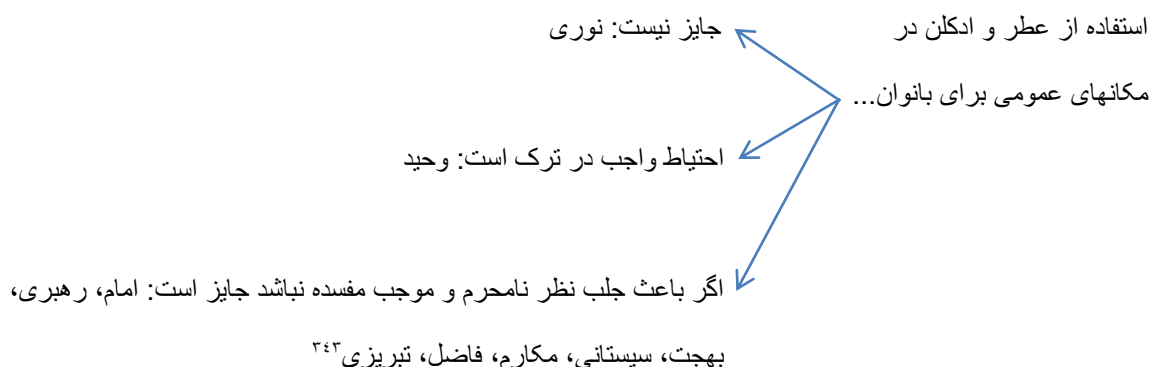
^{۳۴۱} مکارم: استفتائات: ۳۵۳/۲ س ۱۰۴۳، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه پوشش ص ۶۳

دست دادن با نامحرم

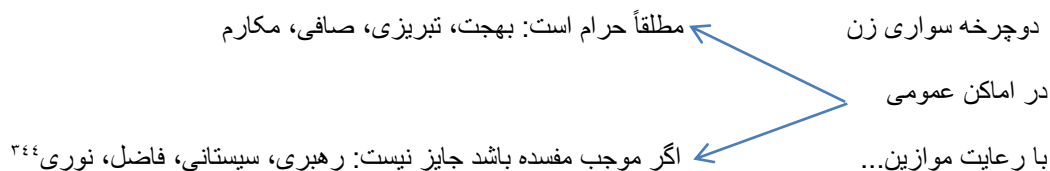

نکته: اولاً حکم فوق تنها در رابطه با لمس بوده و حکم نگاه پیش از این گفته شد. ثانیاً اگر لمس موجب مفسده و ريبه باشد قطعاً حرام خواهد بود.

استعمال عطر که در معرض استشمام نامحرم باشد

دوچرخه سواری بانوان

^{۳۴۲} امام: تحریر الوسيلة: ۲/۲۴۳ م ۲۰، مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲/۹۲۹ س ۳۸، تبریزی: استفتائات: ۱/۴۶۷ س ۲۰۵۵،

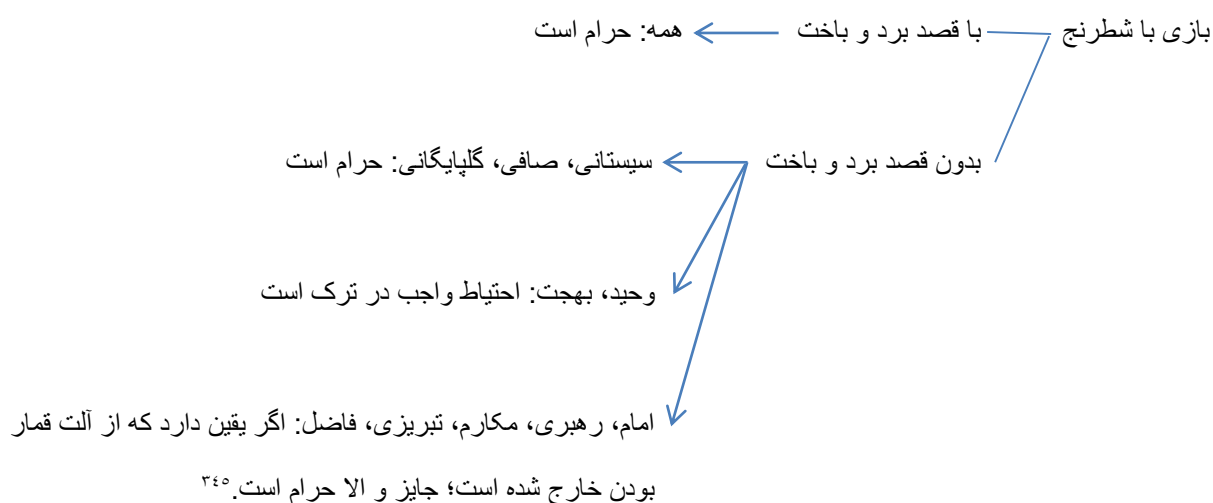
فاضل: احکام پزشکان و بیماران: ۴۴/۴۳، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه زینت ص ۱۰۸

^{۳۴۳} تبریزی: استفتائات: ۲/۳۶۸ س ۱۵۲۸، مکارم: استفتاء شفاهی از دفتر، بهجت: استفتائات: ۴/۲۰۹ س ۵۳۵۱، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه زینت ص ۷۸

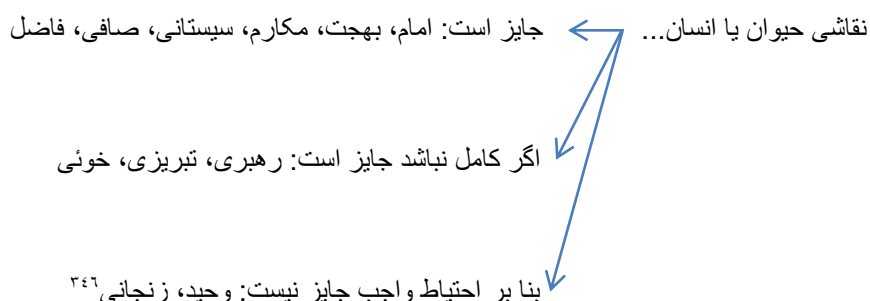
^{۳۴۴} مکارم: استفتائات: ۱/۵۲۶ س ۱۷۳۶، بهجت: استفتائات: ۴/۵۶۹ س ۶۵۰۹، تبریزی: استفتائات: ۱/۴۹۶، صافی: جامع الاحکام: ۲/۱۵۵ س ۱۶۵۱، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه زینت ص ۱۱۲

مسائل متفرقه

بازی با شطرنج

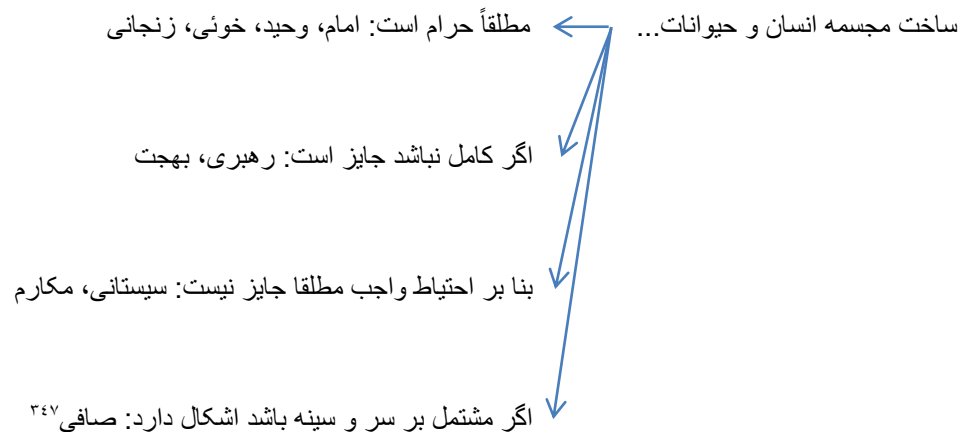

حکم نقاشی

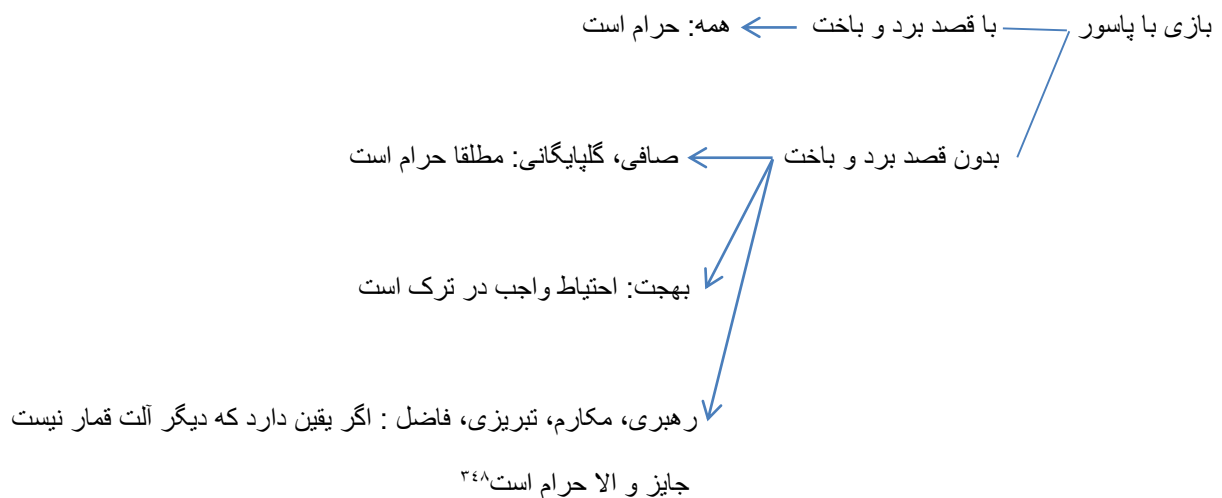

^{۳۴۵} امام: استفتائات: ۱۰/۲ س ۲۱، رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۶۰/۲ س ۱۱۱۵، بهجت: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۲/۲ م ۹، مکارم: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۳۲/۲ س ۶۷، گلپایگانی: مجمع المسائل: ۱۱/۲ س ۲، سیستانی: منهاج الصالحین: ۱۳/۲ تبریزی: استفتائات: ۲۰۴/۱ س ۹۸۱، فاضل: جامع المسائل: ۲۳۷/۱ س ۹۵۲، صافی: جامع الاحکام: ۳۰۲/۱ س ۱۰۴۱، وحید: منهاج الصالحین: ۱۲/۳

مجسمه سازی

بازی با پاسور

^{۳۴۶} وحید: توضیح المسائل: ۴۰۸/م ۲۰۹۷، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۲۶۷/س ۱۲۲۱، سیستانی: منهاج: ۱۲/۲، زنجانی: توضیح المسائل: ۴۳۰ م ۲۰۷۷، مکارم: استفتائات: ۱۵۸/۱ س ۵۴۶، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۱۶ ص ۱۵

^{۳۴۷} وحید: توضیح المسائل: ۴۰۸/م ۲۰۹۷، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۲۶۷/س ۱۲۲۱، سیستانی: منهاج: ۱۱/۲، مکارم: استفتائات: ۱۵۸/۱ س ۵۴۶، صافی: جامع الاحکام: ۳۰۷/۱ س ۱۰۵۸، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۱۶ ص ۱۵

^{۳۴۸} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۶۰/۲ س ۱۱۱۶، بهجت: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۹۱۲/۲ م ۹، گلپایگانی: مجمع المسائل: ۱۱/۲ س ۲، تبریزی: استفتائات: ۲۰۴/۱ س ۹۸۲، فاضل: جامع المسائل: ۲۳۷/۱ س ۹۵۲، مکارم: استفتائات: ۱۵۶/۱ س ۵۴۱، صافی: جامع الاحکام: ۳۰۲/۱ س ۱۰۴۱ بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۱۶ ص ۹

گرفتن حلالیت از غیبت شونده

- ← امام، سیستانی، تبریزی، خوئی: گرفتن حلالیت واجب نمی باشد.
- ← رهبری، بهجت: گرفتن حلالیت لازم است.
- ← صافی^{۳۴۹} و نوری: در صورت عدم مفسده، لازم است.
- ← وحید: در صورت عدم مفسده بنا بر احتیاط واجب گرفتن حلالیت لازم است.
- ← مکارم: در صورت امکان و عدم مفسده گرفتن حلالیت لازم است. والا به اندازه ای از طرف آن شخص کارهای خیر انجام دهد که یقین به رضایت او پیدا کند.^{۳۵۰}
- نکته: لازم به تذکر است که حتی آن دسته از علماء که گرفتن حلالیت را واجب نمی دانند، غالباً بر استحباب آن یا مطابق بودن آن با احتیاط مستحب تأکید می ورزند.^{۳۵۱}

^{۳۴۹} البته در برخی از استفتائات موجود در دفتر و همچنین در رساله توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۳/۲ آمده است که ایشان حلالیت گرفتن را لازم نمی دانند. لکن با توجه به برخی از استفتائات موجود در دفتر معظم له و همچنین استفتاء کتبی ش ۱۶۴۲، به نظر می رسد که فتوای مندرج در فوق صحیح باشد.

^{۳۵۰} امام: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۳/۲ م ۳۱ و استفتائات: ۶۲۰/۲ س ۱۵، رهبری: رساله آموزشی: ۹۹/۲، وحید: منهاج: ۵/۲ و توضیح المسائل: ۴۰۲/۲، تبریزی: منهاج: ۱۲/۱ و استفتائات: ۲۱۰/۱، سیستانی: ۱۷/۱، صافی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۳/۲ م ۳۱ و استفتائات موجود در دفتر معظم له، بهجت: جامع المسائل: ۴۷۰/۲، سبحانی: المواهب: ۵۸۸/۵، خوئی: منهاج: ۱۱/۱، مکارم: احکام ویژه: ۳۷/۳ و استفتاء کتبی شماره ۱۳۳۶۸۱، نوری: استفتاء کتبی شماره ۱۰۵۱۷

^{۳۵۱} ر.ک منهاج الصالحین للخوائی: ۱۱/۱، توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۳/۲ م ۳۱ و...

لزوم اعاده حیثیت غیبت شونده

← امام: اگر بواسطه غیبتی که کرده توهینی از آن مسلمان شده، در صورتی که ممکن است باید آن توهین را بر طرف نماید.^{۳۰۲}

← رهبری، سیستمی، مکارم، وحید، صافی، تبریزی، خوئی: جبران آبروی غیبت شونده نزد مستمعین واجب نیست.

← بهجت: باید نزد کسانی که پیش آنها غیبت کرده است آبروی فرد را اعاده کند.^{۳۰۳}

استغفار برای غیبت شونده

← امام، سیستمی، مکارم، بهجت، وحید، تبریزی، خوئی: استغفار مرتکب غیبت برای غیبت شونده واجب نیست.

← رهبری: اگر به علت وفات غیبت شونده یا به علتی دیگر، گرفتن حلالیت از او ممکن نباشد، باید برای آن شخص استغفار نماید.^{۳۰۴}

^{۳۰۲} این عبارات عیناً از رساله معظم له نقل شده است و ظاهر آن وجوب جبران توهین است. اما در استفتائات ایشان تصریح شده است که توبه به تنهایی کافی است. (ر.ک توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۳/۲ م ۳۱ و استفتائات معظم له: ۶۲۰/۲ س ۱۵)

^{۳۰۳} امام: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۳/۲ م ۳۱ و استفتائات: ۶۲۰/۲ س ۱۵، رهبری: رساله آموزشی: ۹۹/۲، وحید: منهاج: ۵/۲ و توضیح المسائل: ۴۰۲/۲، تبریزی: منهاج: ۱۲/۱ و استفتائات: ۲۱۰/۱، سیستمی: ۱۷/۱، صافی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۳/۲ م ۳۱ و استفتائات موجود در دفتر معظم له، بهجت: جامع المسائل: ۴۷۰/۲، سبحانی: المواهب: ۵۸۸/۵، خوئی: منهاج: ۱۱/۱، مکارم: احکام ویژه: ۳۷/۳ و استفتاء کتبی شماره ۱۳۳۶۸۱، مظاهری: توضیح المسائل معظم له: ۴۹۱/۴

^{۳۰۴} امام: مکاسب محرمه: ۴۸۳/۱، رهبری: رساله آموزشی: ۹۹/۲، وحید: منهاج: ۵/۲، تبریزی: منهاج: ۱۲/۱، سیستمی: ۱۷/۱، صافی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۳/۲ م ۳۱، بهجت: جامع المسائل: ۴۷۰/۲، خوئی: منهاج: ۱۱/۱، مکارم: احکام ویژه: ۳۷/۳ و استفتاء کتبی شماره ۱۳۳۶۸۱، نوری استفتاء کتبی شماره ۱۰۵۱۷، سبحانی: المواهب: ۵۹۰/۵ و ۵۹۱ و استفتاء کتبی شماره ۷۲۳۳،

حرمت استماع غیبت

- ← امام، رهبری، مکارم، تبریزی، صافی، نوری: استماع غیبت حرام است.
- ← بهجت: استماع غیبت حرام است. مگر آنکه با هدف دفاع از غیبت شونده باشد.^{۳۰۰}

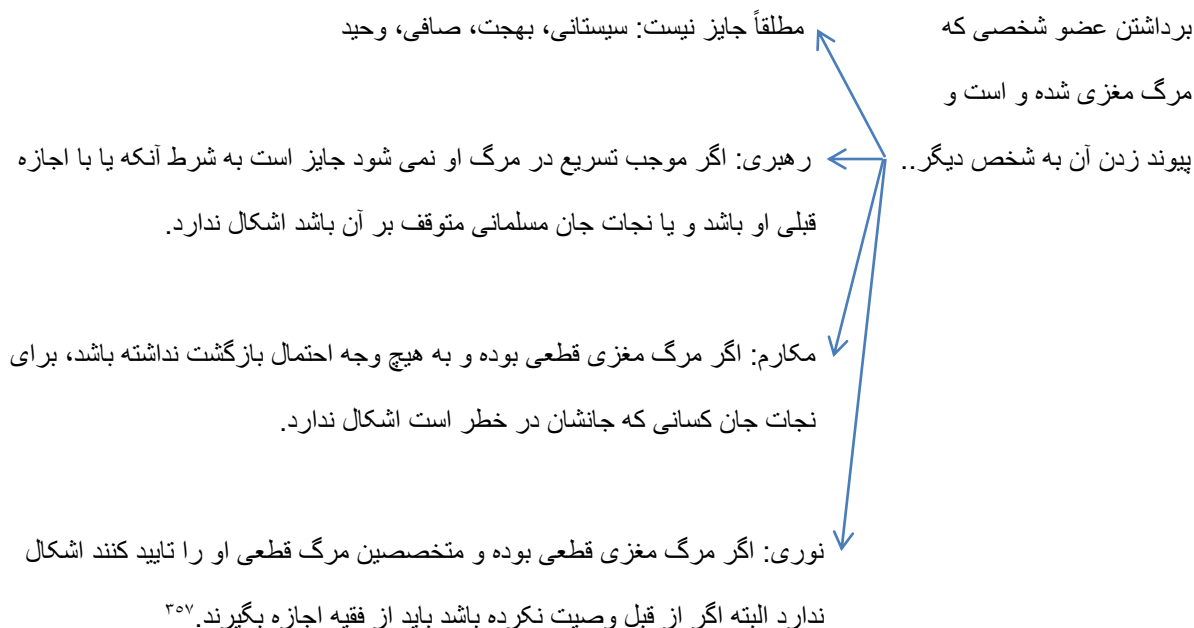
لزوم رد غیبت و دفاع از غیبت شونده

- ← امام: ردّ غیبت از غیبت شونده توسط شنونده، واجب نیست.
- ← رهبری، سیستانی، مکارم، تبریزی، نوری، خوئی، وحید: رد غیبت و دفاع از آبروی مؤمن بر شنونده غیبت واجب است.^{۳۰۶}

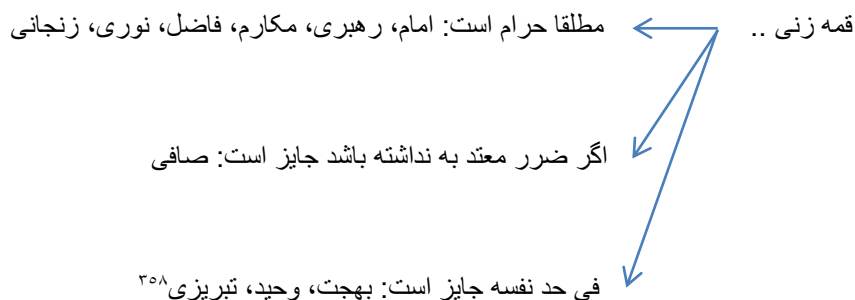
^{۳۰۰} امام: استفتائات: ۶۱۷/۲ س ۶ و مکاسب محرمه: ۴۴۴/۱، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۳۱۹ و رساله آموزشی: ۹۶/۲، صافی: استفتائات موجود در دفتر معظم له، تبریزی: استفتائات: ۲۲۴/۲ س ۸۰۰۶، بهجت: جامع المسائل: ۴۷۰/۲، سبحانی: المواهب: ۶۳۰/، مظاهری: توضیح المسائل معظم له: ۴۹۱/، مکارم: استفتاء کتبی شماره ۱۳۵۴۳۹

^{۳۰۶} امام: مکاسب محرمه: ۴۷۱/۱، رهبری: رساله آموزشی: ۹۸/۲، سیستانی: منهاج: ۱۸/۱، سبحانی: المواهب: ۶۳۵ /، تبریزی: منهاج: ۱۲/۱، خوئی: منهاج: ۱۱/۱، وحید: منهاج: ۶/۲، مظاهری: توضیح المسائل معظم له: ۴۹۱/، مکارم: استفتاء کتبی شماره ۱۳۵۴۳۹، نوری: استفتاء کتبی شماره ۱۰۷۶۶

پیوند اعضاء

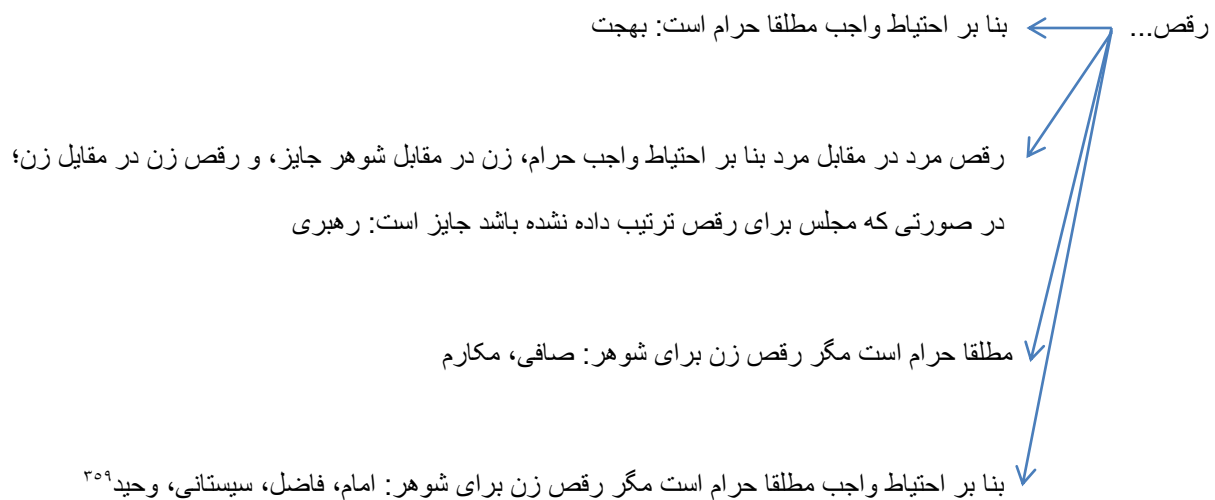
قمه زنی

نکته: برخی از مراجع معظم قمه زنی را از باب ضرر حرام دانسته اند. اما در مقابل عده ای دیگر از فقهاء این اندازه از آسیب را حرام نمی دانند. لکن باید توجه داشت که اگر که این عمل مورد سوء استفاده مخالفین قرار گرفته و موجب وهن تشیع گردد، از این جهت حرام خواهد بود.

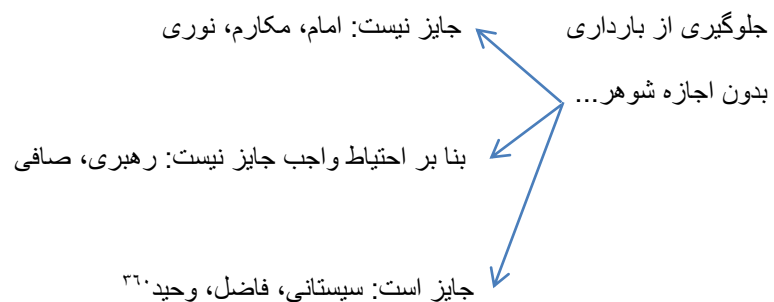
^{۳۰۷} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲/ ۹۵۱ س ۱۲۹۱، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء جزوه احکام پزشکی ص ۴۳
^{۳۰۸} رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲/ ۱۰۲۶ س ۱۴۵۹، وحید: استفتاء شفاهی از دفتر، مکارم: استفتائات: ۵۰۵/۱ س ۱۶۴۶، خوئی: صراط النجاة: ۴۳۲/۱ س ۱۱۸۳، تبریزی: استفتائات: ۴۵۴/۲ س ۱۸۵۰، بقیه: استفتائات جامعة الزهراء مجموعه ۱۶ ص ۴۵

حکم رقص

نکته: موارد جواز رقص تنها در حالتی است که رقص توأم با گناه دیگری مانند استماع موسیقی حرام، نباشد.

اذن شوهر در جلوگیری از بارداری

^{۳۵۹} رهبری: استفتاء شفاهی از دفتر، بهجت: استفتائات: ۵۳۱/۴ س ۶۳۵۳ و ۶۳۵۴، صافی: جامع الاحکام: ۲۹۷/۱ س ۱۰۲۴، استفتائات جامعة الزهراء جزوه رقص ص ۱۱ و ۱۲

^{۳۶۰} امام: استفتائات: ۲۸۳/۳ س ۷، رهبری: اجوبة الاستفتائات: ۲۷۸/۱ س ۱۲۵۸، مکارم: استفتائات: ۶۱۰/۲ س ۱۷۶۵، بقیه: استفتائات موجود جامعة الزهراء جزوه نکاح ص ۵۵

شرکت در عروسیها

شرکت در عروسیهایی که در آن رقص و آهنگ وجود دارد..

حرام است: رهبری، مکارم، بهجت، صافی، فاضل، نوری، وحید

اگر آهنگ حرام را گوش ندهد و حضور او باعث تشویق بر منکر نباشد جایز است اما در صورت احتمال تاثیر نهی از منکر واجب است و در صورت عدم احتمال تاثیر هم بنا بر احتیاط واجب اظهار تنفر نماید: سیستانی^{۳۶۱}

تراشیدن ریش

تراشیدن ریش به نحوی که صدق ریش نکند...

بنا بر احتیاط واجب مطلقا جایز نیست: امام، رهبری، سیستانی، فاضل، بهجت، نوری، وحید

مطلقا جایز نیست: اراکی، صافی، گلپایگانی

اگر چانه و اطراف آن را بگذارد اشکال ندارد و زدن تمام ریش بنا بر احتیاط واجب جایز نیست: مکارم، تبریزی، خوئی^{۳۶۲}

نکته: مقصود از تراشیدن، کوتاه کردنی است که صدق ریش را از بین ببرد. یعنی به گونه ای باشد که اگر شخصی از مقابل نظر کند بگوید که این فرد ریش ندارد. لذا در حرمت یا عدم حرمت، میان کوتاه کردن با تیغ یا ماشین و... تفاوتی وجود ندارد.

و الحمد لله رب العالمین. وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين

^{۳۶۱} فاضل: جامع المسائل: ۲۴۴/۱ س ۹۹۰، بهجت: استفتائات: ۵۳۶/۴ س ۶۳۷، مکارم: استفتائات: ۲۳۴/۲ س ۷۱۹، صافی: جامع الاحکام: ۲۹۵/۱ س ۱۰۱۲، استفتائات جامعه الزهراء جزوه رقص ص ۲۷

^{۳۶۲} امام: استفتائات: ۳۰/۲ س ۷۹، رهبری: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۱۰۱۸/۲ س ۱۴۱۲ و ۱۴۱۳، سیستانی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۲۱۶/۲، اراکی، گلپایگانی و صافی: توضیح المسائل سیزده مرجع: ۸۳۵/۲، نوری، وحید: استفتائات جامعه الزهراء جزوه زینت ص ۹۴، تبریزی: استفتائات: ۲۲۷/۱ س ۱۰۸۵، فاضل: احکام جوانان: ۱۸۶/۴ م ۵۰۵، بهجت: استفتائات: ۱۵۱/۳ س ۳۸۸۰

